

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

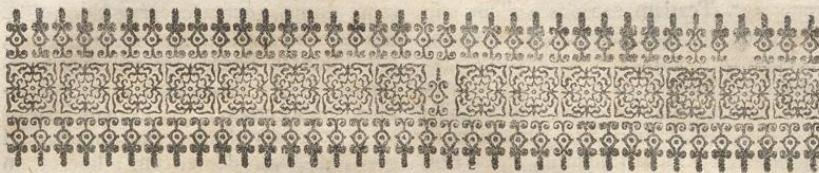
Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

De Theologicis Disciplinis Liber Decimus Septimus Qui Inscriptitur De
Hæresi Janseniana.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83656](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-83656)

DE THEOLOGICIS DISCIPLINIS

LIBER DECIMUS SEPTIMUS

QUI INSCRIBITUR
DE HÆRESI JANSENIANA.

S U M M A R I U M.

1. Opiniones Variorum.

2. Quid sentiant de præscriptionibus damnatis Jansenianis.

I.
Opiniones
variorum.

ALDE affinem esse Calvinianæ hæresi Jansenistarum circa libertatem arbitrii doctrinam, nemo putet à me injurya, & falsa accusatio ne prolatum. Denegasse Jansenium libertatem indifferentiæ, sine qua diximus nullum voluntatis opus liberum esse, & cum potestate ac dominio peractum, annuunt Janseniani, norunt omnes, atque evincit proxima dissertatio. Theologi Portus Regii, & qui hoc abolito nomine ad partes Jansenianas accessere, indifferentiam à libero arbitrio indivulsam fatentur; sed passivam, qua vel cupiditatis, vel charitatis impulsu humana voluntas absque electione & dominio huc, aut illuc abripiatur: ideoque, si activam indifferentiam, qua liberum arbitrium à gratia excitatum possit motum suum cohibere, Theologi illi minime agnoscunt; ex libro superiori comperit est, eos nullo pacto à placitis Jansenianis recedere. Abhorrent illorum plurimi etiam à *necessitatis* vocabulo; affirmantes necessitatem, ac libertatem pugnare invicem: at necessitatem naturalem, & necessitatem inclinatio-

nis distinguunt, autumantes nihil esse naturali necessitati alligatum, si in illud voluntas propendeat: quod falso esse jam vidimus, demonstrantes quomodo voluntas in bonum in communi, & in Deum clare visum tendat naturaliter, etiamsi id eveniat maxima inclinatione ac lubentia. Jam illud quoque concedunt posse voluntatem à gratia excitatam ei reluctari: verum hanc reluctandi potestatem dari negant, quamdiu voluntas actualis gratiæ inspiratione movetur, ita, ut libertas indifferentiæ nequam actu constat sub victori delectatione. Verbis itaque, non re Theologi illi sunt à damnatis erroribus alieni.

Propositiones quidem Jansenianas ab Ecclesia proscriptas videntur rejicere: Quid sentiat priorem eo sensu damnatam autument, quod justi nequeant fervare præcepta etiam efficaci gratia suffulti: contendunt tamen ipsis, dum temptationi succumbunt, nullam gratiam adesse, qua stare possint; quoniam, inquiunt, gratia non dat posse, nisi sit efficax. Alteram propositionem damnatam ajunt, in quantum enunciat gratia trahi voluntatem quasi instrumentum quoddam inanime; non in quantum affirmat nullam dari gratiam, aut robustam, aut parvam, cui voluntas nunquam non obtemperat.

temperet. Tertiam eatenus censem esse proscriptam, quatenus ad merendum, vel demerendum tradit sufficere libertatem à necessitate naturali, non quatenus adstruit necessitatem indeclinabilis inclinationis. In quarta Jansenii positione hunc sensum rejiciunt, quod non possit voluntas resistere, si velit; at inquiunt, dum vult, velle indeclinabili necessitate. Postremam & ipsi damnant, in quantum justificatio & fides non tribuuntur Christi merito solis prædestinatis; propugnant illam tamen, in quantum tenent solis prædestinatis conferri gratiam, qua aeternam salutem consequi valeant. Hæc premonere oportebat, ne quis Theologorum istorum libros perlegens, verborum specie deceptus Janseniana dogmata incaute deglutiatur. Sincere enim, & absque sermonis ambiguitate tenendum est, nusquam justos deserit à Deo, nisi Deum ipsi prius deferant, nec deesse illis gratiam sufficien-

tem, dum præcepta servare volunt. Tendum est dati in hoc statu gratiam, cui voluntas libere, & culpabili renitentia resistit: solam libertatem indifferente in iis etiam, quæ cum inclinazione & voluptate fiunt, non sufficere ad meritum, vel demeritum: libertatem arbitrii non consistere absque electione, potestate, ac dominio: omnes denique redemptos à Christo, dum vivunt, posse salvati, atque omnibus patere adiutum ad salutem; quamvis salvi fiant soli prædestinati. Hac præmissa declaratione, asserta Jansenistarum disspellam; & æquitatem censuræ adversus articulos Baji, Quenellii, Jansenii, Apostolicae Sedis in proferendo de illis judicio auctoritatem defendere, & propugnare conabor. Atque his expletis, errores omnes aduersus Christi Gratiam, & hominum libertatem à me refutati erunt, ac profligati.

C A P U T I.

De Gestis Baji, Jansenii, & Quenellii.

S U M M A R I U M.

1. Ratio Ordinis.	7. In quo sensu sint damnatae.
2. Vita Baji.	8. Dicrimen inter has propositiones, & doctrinam Authoris.
3. Errores Baji.	9. Vita Quenellii
4. Vita Jansenii.	10. Doctrina S. Augustini non est damnata cum erroribus Baji, Jansenii, & Quenellii.
5. Quælibet examinata doctrina Jansenii.	
6. Quinque propositiones Jansenii damnatae.	

I. Ratio Ordinis.

PARUM itaque distare circa libertatem arbitrii sub gratia, & lege peccati à Calvinistarum hæresi molliorem illam, quam dicunt Jansenianam, & utramque plurimis, certisque momentis refelli, superior exercitatio nostra declarat. Et ex eo quidem fonte totum, ut animadvertisimus, scaturit Jansenistici dogmatis systema. De quo cum dicta sint plura, nunc cætera, maxime quæ in controversiam vocantur, prosequar eodem filo, & genere disceptationis. Cumque sectarum Autore in exordio orationis confueverim colloquere, ab his modo præscripta lucebrationis initium est repetendum.

2. Vita Baji.

Michael Bajus Melini apud Belgas ortum habuit anno 1513. Doctor in Facultate Theologica Lovaniæ renunciatus anno 1550. sequenti à Carolo V. institutus est Regius Sacrarum literarum Professor loco Joannis Leonardi Hasselii, qui ad Synodum Tridentinam perfectus ibidem proximo anno 1552. è vita demigravit. Cui substitutus Bajus sacras ad annos ferme quadraginta tra-

didit disciplinas. In quo docendi munere docti viri complures, Tapperus primum & Ravesteyn errores disseminari deprehenderunt, re etiam anno 1558. ad Belgij Consilium delata. Quidam etiam Fratres Minores XVIII. Baji articulos vertente anno 1560, exhibuere Sacrae Parisiensi Academie, quæ plerosque inustis hærefoes notis proscriptis. Accusatus fuit Bajus proximo anno 1561. apud Antisitem Mechlinensem Cardinalem Granvellanum: sed indictum statim jussu Pii IV. utrique parti silentium. Interfuit & ipse Bajus, quamquam non sine aliquorum repugnantia, Tridentino Concilio anno 1563. delegatus cum Hesselio Theologus Lovaniensis. Redux à Concilio typis mandavit opuscula *De libero arbitrio*, *De Charitate*, *De Justificatione*, *De virtutibus impiorum*, *De Sacramentis in genere*, & *De forma Baptismi*. Nova hinc dissidiorum seges. Collecta sunt ex prædictis Opusculis asserta 76. quæ anno 1567. damnavit Sanctissimus Pontifex Pius V. Edidit Bajus Apologiam, ro-

gavit.

gavitque Pontificem, ut Bullam tamquam subreptitiam rescinderet: quam econtra Pontifex matura deliberatione editam fuisse rescripto an. 1569. die 13. Maii declaravit, Damnationem confirmavit inuenire an. 1579. Gregorius XIII. qui etiam Lovanium misit Franciscum Toletam insignem Societatis Iesu Theologum, & postea S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalem amplissimum; cuius opera Bajus propositiones prædictas scripto publico retractavit: efflavitque animam anno 1586. die 16. Septembris. Atque post Bajj. obitum, illius simul & Jansenianas propositiones damnarunt Urbanus VIII. Bulla *In Eminentia* emissa anno 1641. & Innoc. X. quo urgente Constitutio Urbani anno 1648. fuit in Belgio solemniter promulgata & recepta. In his autem excitatis per Bajum dissidiis nihil incommodi Augustinianæ Scholæ derivatum, sed illi potius auctoratem præsidiumque accessisse, demonstratum est nono capite de Hæresi Pelagianorum.

3. Sunt autem errores Bajj. integratatem primæ conditionis, & exaltationem humanæ naturæ in consortium divinæ debitam ac naturalem fuisse, & merita primi hominis & Angelorum nul latenus dicenda fuisse supernaturalia: concupiscentiam etiam in renatis relapsi proprium esse peccatum: sicut pravos ipsius motus, & desideria, quæ homo patitur etiam invitus: ad peccatum non pertinere an sit voluntarium, & hominem damnabiliter peccare in eo etiam quod facit necessario, propterea quod sola violentia, non autem necessitas repugnet libertati hominis naturali. In quo fane, ut diximus, prælufit Jansenio, ita ut merito Urbanus VIII. definerit in libro Jansenii opiniones & sententias jam reprobatas atque damnatas contineri, & renovari. Atque hæc omnia plurimis Bajanis articulis expressa fuerunt à nobis suis quæque locis refutata. Addidit plura circa Opera Infidelium, Justificationem, charitatem, & meritum libris sequentibus discutienda. Omnes vero propositiones Bajj. quamquam nonnullæ aliquo pacto possint sustineri, in sensu auctoris esse respectivæ hereticæ, erronæ, suspectæ, temerariæ, scandalosæ, & in piis aures offenditæ immittentes, definit Pius V. in Bulla ab Urbano confirmata: nec est, quo se vertant Bajj. Jansenique Gregales, nisi ad temere obloquendum, aut Constitutiones præfatas esse subreptitias, aut apposito commate perverse explana-

R. P. Berti Theol. Tom. III.

tas, aut Romanum Pontificem in dijudicandis Scriptorum opinionibus, factisque dogmaticis non esse infallibilis Auctoritatis. Quæ omnia paulo infra ex plodere & exsibiliare curabimus.

At dicendum primo de Jansenio, cuius doctrina & fæta adeo celebris eva-
Vita Jansenii.
fit, ut vix Bajus soleat inter nos nominari. Cornelius Jansenius Leerdamensis apud Batavos in lucem editus est Catholicis parentibus anno 1585. Dedit operam humanioribus literis Ultrajecti, Philosophicis & Theologicis disciplinis Lovaniæ. Vixit aliquamdiu Parisis, & Bajonæ, ubi fertur per 12. annos consilio & impulsu Abbatis San-Cyranii elaborasse novum circa Gratiam Systema. Doctorali laurea insignitus est Lovaniæ an. 1617. ibique sacras literas professus est anno 1630. Electus anno 1635. Yprensis Episcopus, Opus, quod inscribitur, *Augustinus* extrema manu perpolvit, scriptaque sua, publicis quoque Tabulis, Romanæ Ecclesiæ & Pontificis maximi iudicio subjiciens die 6. Maii anno 1638. in Ecclesia communione decessit. Hujus obedientia exemplum, quod tamen doctrinæ illius sectatores imitari non curant, aliaque Christianarum virtutum specimina immodicis laudibus exornant Yprensis Episcopi Apologistæ, & præsertim in Panegyri Janseniana Paulus Aurelius, quasi vitæ probitas sit certissimum Catholicæ doctrinæ argumentum. At errasse non semel in dogmate bene institutos spectatosque viros demonstrant, ut omittam S. Martyrem Cyprianum, exempla Theodori Mopsueteni, Iba, & Semipelagianorum Massiliensium, quos Prosper appellat viros *spiritualium studiorum*, plurimumque similium, de quibus vide dissertationem Prodromam nostri Philippi Van-Waure acerrimi Janseniorum Oppugnatoris. Quamquam metat, sitne prædictis comparandus Yprensis Antistes. Nam quæ ipse scripsit Epist. 113. ad San-Cyranum, *Dotrinam*, quam in Sancto Augustino reseravit, omnibus supponit incurriram, & Epist. 131. se adduci non posse, ut credat Opus suum à judicibus approbadum unquam fore: & quæ scripsit Tom. 2. p. 27. de Scholasticis, & de universa Ecclesia, carere intelligentia eorum, quæ in precibus suis, ipsaque Oratione Dominica quotidiana protestatur; hæc, inquam, neque inculpata conscientia indicium præbent, nec religiose. Sed de Jansenii conscientia nolumus juxta monitum Apostoli ante tempus judicare.

¶
Qualiter ex-
aminata do-
ctrina Jan-
senii.

Liber vero Jansenii ut Lovaniensibus typis prodiit in lucem, præmisso exacto examine, memorata Constitutione Urbani ad tenebras damnatus est, quod adversus præcedentia statuta de Auxiliis divinae gratiae non obtenta facultate pertractaret, multasque contineret Baji assertiones à Pio V. & Gregorio XIII. proscriptas. Interea cum novam Opus censorum virorum manibus tereretur, Deputati à Sacra Facultate Parisiensi quinque famosas propositiones inde excerptas notarunt, easque 85. Gallicani Præfules an. 1650. exhibuerunt Innocentio X. nonnullis aliis numero tamen atque auctoritate paucioribus, repugnantibus. Instituta à Romano Pontifice pro Examine propositionum speciali Congregatione, non defuere qui pro Jansenii Causa sedulam navarent operam, inter quos Ludovicus de S. Amour, Delalane, Angran, Desmares, & Mancellier: instantibus contra pro damnatione Halliero Syndico Parisiensis Universitatis & viris aliis doctissimis. Discussa autem & ventilata per biennium controversia, ita ut jure merito postea affirmaverit Alexander VII. majorem non potuisse desiderari diligentiam, Innocentius X. facta prius in Congregatione coram se habita declaratione quod nullum omnino vellat Augustinensi & Thomistica Scholæ præjudicium afferre, quemadmodum declarasse præfatum Alexandrum Theologis Lovaniensibus dictum est supra, emisit Constitutionem, quæ incipit, *Cum occasione impressionis libri, &c.* per quam famosæ propositiones tanquam falsæ & hereticae fuere damnatae. Passis naufragium Jansenii aperire portum visa est celebris facti, juris distinctio; unde inclamare cœperunt se quoque rejicere propositiones Innocentiano Decreto prostratas, at non sensum Jansenii, quem necesse faret ex amplio Auctoris volumine plicari, atque in hujus ventilatione ad critices regulam exigenda esse Romanum quoque Pontificem errandi periculo obnoxium. Atque id impulit vigilantissimum Apostolica Cathedra moderatorem Alexandrum non solum ad confirmandam Constitutionem Innocentii die 16. Octobris anno 1656. verum etiam ad præscribendam formulam Juramenti ab Ecclesiasticis omnibus præstundi, excerptas fuisse propositiones ex libro Jansenii, & in sensu ab eodem auctore intento damnatas. Quod mandavit Pontifex Maximus die 15. Februarii anno 1664. Tum Janseniani alii veluti eretis vexillis abnuere se prædictæ formu-

lae subscripturos in Hollandiam profugæ & exiles. Alii haud veriti solemniter mentiri, & dejerare, formulæ palam subscribere, autumantes religiōum servandum esse silentium: quam detestandam hypocrisim quidam uno, quidam altero titulo palliare studuerunt, etiam ab ipso Arnaldo Jansenianis partibus ad dictissimo digna vituperatione exagitati. Quid enim turpius quam dissimulatione, aut alienæ mentis sensu propositam sine ambiguitate à supremo Judice sententiam jurejurando firmare? Subtorta post-hac circa formulæ descriptionem etiam per Belgum dissidia oportune compescuit Innoc. XII. die 6. Februarii anno 1694. Constitutione, qua declaravit Propositiones ex libro Jansenii excerptas à suis Prædecessoribus fuisse damnatas *in sensu obvio*, quem ipsamet propositionum verba præferunt; inhibendo ulterius ne quis invidiosi nomine Jansenismi traduceretur, nisi legitime constituerit aliquam ex his propositionibus docuisse. Verba autem Pontificis à nobis relata sunt cap. vii. Thesi 4. De H. Pelagiana. Quare doctrinam de gratia efficaci majorum suorum exemplo Lovanienses ad hanc usque diem invictissime propagnarunt, pro ea stant imperterriti Augustiniani, & Thomista, eamque ætate nostra in conspectu totius Ecclesiæ tenuit Romanus Pontifex, elogioque præclarissimo consecravit: atque ingenue fatentur Thomistas à Jansenistis toto cœlo distare viri plures Theologi ex illorum quoque palæstris, qui efficacem ab intrinseco gratiam oppugnant, ut Deschamps, Martinonus, Annatus. Vide horum testimonia apud Franciscum Vanraet 2. volum, p. 75. Sed de vindicis Scholarum nostrarum dictum supra.

Damnatae ergo Propositiones Jansenii sunt istæ: I. *Aliqua Dei præcepta hominibus justis, volentibus, & conantibus, secundum præsentes, quas habent vires, sunt impossibilia; deest quoque illis gratia, qua possibilia fiant.* II. *Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur.* III. *Ad merendum vel demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione.* IV. *Semipelagiani admittebant prævenientis gratia interioris necessitatē ad singulos actus, etiam ad initium fidei: & in hoc erant heretici, quod vellent eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare.* V. *Semipelagianum est dicere, Christum*

sum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, & sanguinem fudisse. Circa has autem propositiones, quoniam ut vidimus hactenus, Jansenistæ principio negabant fuisse a Jansenio prolatas, deinde rei evidentiæ devicti affirmarunt non alio sensu ab Auctore conscriptas, quam eo, quem exigat Augustinianum de gratia systema; postea vero damnato ipsius auctoris sensu prostrati penitus & subacti non aliam evadendi viam invenerunt, quam in factis dogmaticis pontificium judicium aut pervicaci obstinatione, aut obsequioso, ut vocant, silentio eludere & parvipendere: opera preium nos facturos esse arbitramur, si postea quam de Bajana damnatione instituta fuerit disputatio, vana hæc & exhausta Jansenistarum subterfugia in auram fumumque resolvere elaborabimus.

7. Priusquam autem id conemur attinere, proponendum est breviter qualem sensum præferant præmissæ propositiones, & qualem intenderat idem Auctor; ne imperiti, aut malevoli nobis succenseant, quod gratiam constituamus in inspiratione sanctæ dilectionis & in explicanda ejus natura non nihil à vulgari Thomistarum placito recedamus. Et quidem in re difficulti explicanda non solum Augustini sententias, sed ipsa quoque verba nos exscriptissime viderit qui S. Patris contra Pelagianos disputationes diurna, & nocturna manu versaverit. Docet ergo Jansenius lib. 4. de Grat. Christi cap. 11. gratiam esse delectationem & suavitatem, qua anima in bonum appetendum delectabiliter trahitur; ac pariter delectationem concupiscentiæ esse desiderium illicitum, quo animus etiam repugnans in peccatum inhiat. Eodem lib. cap. 9. docet utramque delectationem invicem pugnare, earumque conflictum sopiri non posse, nisi alteram altera delectando superaverit, & eo totum animæ pondus vergar, ita ut vigente delectatione carnali impossibile sit, quod virtutis & honestatis consideratio prævaleat. Addit lib. 7. cap. 5. delectationem esse vinculum, quo liberum arbitrium in justitia, vel peccato ita firmiter ligatur & retinetur, ut quamdiu isto constringitur, actus oppositus sit extra ejus potestatem, ita vide licet ut arbitrium non liberatum eum velle non possit. Contendit lib. 4. cap. 7. naturali ordine ex delectatione dilectionem, ex dilectione operationem consequi: & lib. 2. cap. 25. gratiam & opus bonum ita reciprocari, ut quemadmodum ex gratia data mox effectum operis consecutum esse inferatur, ita vice

R. P. Berti Theol. Tom. III.

versa ex defectu operis inferatur gratiam non esse datam. Demum lib. 3. cap. 21. scribit, omnibus illis, pro quibus Christus Sanguinem fudit, etiam sufficiens auxilium donari, quo non solum possint, sed etiam re ipsa velint & faciant id, quod ab eis volendum & faciendum esse decreverit. Hæc omnia verbis ipsius Jansenii à nobis narrata sunt.

Videt, ut arbitror, qui legerit superiores dissertationes nostras cum hæreticum sensum propositionum Jansenii, tum maximum Augustinensem à Jansenianis discriben. Ait Jansenius impossibile esse, ut vigente sancta delectatio-

8. Discriben
inter has
propositio
nes, & do
ctrinam au
thoris.

ne illicitum prævaleat desiderium & confidatio peccati, & econtra sub vividiori concupiscentia necessario liberum arbitrium succumbere. Justis ergo conantibus & volentibus, dum deest virtus delectatio & gratia efficax, impossibile est divina observare præcepta. Nos contra, nullam delectationem contendimus injicere vinculum libertati, nisi summi boni per lumen gloriae manifestati, aut boni, ut inquiunt, in communione, extra quod divagari nequit voluntatis instinctus; propterea quod hæc duotum tollunt indifferentiam judicii: ideoque sicut quacunque gratia præveniens potest iniquus reluctari; ita quacunque premente cupiditate potest justus perseverare. Ita priorem propositionem Jansenii rejicimus, damnamus, refellimus, reprobamus. Quod de reliquis eadem ratione dicendum est. Nam sententia nostra nec semper gratiæ delectationem inspiranti assentimur, neque necesse est ut sequamur, quod magis delectat, neque potestas reluctandi gratiæ, quæ datur per subministracionem Spiritus Sancti Semipelagianismi est indicium; neque solis prædestinatis gratia operationis intuitu meritorum Christi confertur. Quod si ad opera salutaria actu perficienda necessarium defendimus auxilium suapte natura efficax; considentes habemus Theologos præclarissimos nulla Jansenianæ labis caligine alpersos. Satis quippe est, ad profliganda scita Jansenii, sub prava delectatione veram potestatem agendi, atque sub delectatione viætrici potestatem agnoscere reluctandi. Atque his ea omnia confirmantur, quæ de maxima nostram à Jansenistis discrepantia diximus de H. P. cap. VII. Thesi 4. At, si quæ super sunt, quæ ad invidiam, aut erroris suspicionem adhuc nostram videantur trahere sententiam, eadem plana facere in hac ipsa disquisitione curabimus.

C c 2

Etenim

9.
Vita Que-
nellii.

Etenim suspicentes patrocinium æquitatis, nec Bajum extimescere possumus, nec Jansenium, nec, qui magnas contentiones iterum excitavit, Paschasiū Quenellium. Is Lutetiae Parisiorum natus Quintili mense, anno 1633. Congregationi Presbyterorum Oratorii, non institutæ à Philippo Neri, Florentinæ, ac Romanæ Urbis singulare ornamento, sed illi, quæ auctorem habet Berullam S. R. E. Cardinalem amplissimum, vertente anno 1557. nomen dedit. Elucubravit, ediditque anno 1676. dissertationes ad Opera S. Leonis Magni: opus statim Romæ proscriptum, & ab Eximio Ordinis nostri viro Christiano Lupo confutatum in libro de Appellationibus. Damnationis decretum incredibili audacia *libellum famosum* imposturis, & diabolico odio plenum non dubitavit appellare. Congregationis suæ monita ac præcepta pertinacissime sprevit, dimisso quoque habitu, ac nomine erro factus & profugus. Prodit anno 1699. Parisi Quenellii opus inscriptum, *Le nouveau Testament en Francois, avec des Reflexions morales sur chaque verset*: in eo renovavit Baji, & Jansenii damnata dogmata, ampliavitque errores ad propositiones 101. à Clemente XI. in Bulla *Unigenitus* an. 1713. jure, meritoque proscriptas. Etenim nullam gratiam nisi efficacem Quenellum admittere, ac tallem, quam nihil impeditre possit & retardare, liquet à propositione nona ad vicepsim quartam. Absque tali gratia impossibilia esse divina præcepta asseritur primis quatuor, necnon tricesima octava & duabus sequentibus. Gratiam primi hominis debitam ac naturalem tradit propositione 34. 35. & 37. Ante fidem, & remissionem peccatorum nullam dari gratiam traditur propositione 26. 27. 28. Mitto plura alia, quæ pertinent ad charitatem, ad Ecclesiam, ad Sacrarum Scripturarum lectionem; aliaque dogmata. His enim evidentissime constat Quenelli, cum Bajo, & Jansenio concordia.

10.
Doctrina S.
Augustini
non est dam-
nata cum er-
pta est, dum Theologicam Cathedram
moderabatur Nicolaus Gircken Scriptor
Jansenii &
Quenellii.

Bulla *Unigenitus* annunciatæ Universitati Coloniensi die 8. Januarii anno 1715. concordi Doctorum approbatione recepata cum erpta est, dum Theologicam Cathedram moderabatur Nicolaus Gircken Scriptor Instituti nostri percelebris. Idem praefiterat præcedenti anno die 3. Augusti Academia Duacensis. Probarunt unanimiter Pontificis maximi judicium Theologi Lovanienses die 8. Julii an. 1715. Regente Theologicæ Facultatis Jacobo

Van-Bossuyt nostri pariter Ordinis viro eximio. Fandem Constitutionem omnino servandam publicaverunt clarissimi Antistites Namurcensis, Ruræmundensis, Gandavensis, Antuerpiensis, Tornacensis, Audomarensis, aliquæ plurimi. Excepit, dignaque veneratione amplexata est die 19. Augusti anno 1716. universitas Salmanticensis. In Italia, Germania, Hispania, & Lusitania singuli, ut par erat, illi obtemperarunt. A Gallianis Episcopis prodierunt pro acceptatione hujus Bullæ mandata cxxx. relata in libro, cui titulus, *Recueil des Mandemens, & Instructions Pastorales des Messeigneurs les Archevêques Evêques de France pour l'acceptation de la Constitution de N. S. Pere le Pape Clement XI. du 8. Sept. 1713. &c.* Recepta tandem Clementina Constitutione ab omni Catholicorum Ordine, paucis Refractariis exceptis, ne iterum adversus efficacem gratiam insurgerent dialectici disputatores, præter Benedicti XIII. commemoratas approbationes, cœnsuluit Scholarum tranquillitati etiam vigilans Ecclesiæ universalis Pastor CLEMENS XII. Brevi *Apostolicae Providentia officio* - emanato die 2. Octob. anno 1733. ut liquet ex Bullario FF. Prædictorum Tom. 6. pag. 738. In quo à regnante Pontifice redarguitur primò *intolerabilis* eorum pertinacia, qui etiam nunc contendunt censuris latis in Constitutione Unigenitus doctrinam Sanctorum Augustini & Thomæ de divinæ gratiæ efficacia esse perficitam, Deinde præcipitur *in virtute sancta obedientiae*, & sub canonis pani, ne disputantes, aut docentes, sive scriptis editis, sive alteri propositiones defendant, aut enuncient, quæ interdictis Novatorum calumnias firmare, ac promovere possint. Postremo, ut etiam à Paulo V. sancitum fuit, ad extinguendum fomitem dissensionum interdictit, ne vel scribendo, vel docendo, vel disputando, vel alia qualibet occasione notam, aut censuram ullam Theologicam Scholis diversa sentientibus inuere, aut earum sententias conciicias & contumelias inceſſare aliquis audeat, donec de iisdem controversiis S. Sedes definiendum, ac pronunciandum censuerit. Igitur omnium Pontificum, ad hunc usque, quem pro Ecclesiæ suæ commodo duitissime regnare cupimus, approbatione atque auctoritate, censenda est S. P. Augustini doctrina tutissima atque inconculta, & nullatenus petita Baji, Jansenii, & Quenellii condemnationibus.

CAP.

C A P U T II.

Non esse Censuras, & Constitutiones adversus Bajum adulterinas, & subreptitias.

S U M M A R I U M.

1. Opinio Jansenianorum.

2. Assertiones Baji esse reprobatas Parisiis.

3. Sunt damnatae per constitutiones Pontificias non subreptitias.

4. Verè sunt proscriptæ in Bulla Pii V.

5. In quo sensu sunt rejectæ.

6. Probatur ex ore ipsius Baji.

7. Usque ad 13. Solvuntur Objectiones.

1. Opinio Jansenianorum.

ANSENIANI, ne se prædamnatos in Bajo fateantur, facti mala cause Patroni inquietunt illius doctrinam neque à Theologica Facultate Parisiensi fuisse censoriā animadversione notatam, nec proscriptam Pii V. Gregorii XIII. & Urbani VIII. Constitutionibus. Atque id postremum triplici via evincere moluntur. Quidam enim ajunt Bullas horum summorum Pontificum subreptitias esse: nonnulli contendunt his non perstringi propositiones in rigore, & proprio verborum sensu ab auctoribus intento: aliqui inverecunde afferunt errasse Romanos Pontifices, atque se Augustini auctoritate satis esse munitos. Hæc ergo perversorum hominum inventa subjectis thesibus repellam.

PROPOSITIO I. Extra omnem controversiam positum est, Universitatem Parisiensem anno 1560. xvii. assertiones Michaëlis Baji raprobatæ.

Demonstratur primo Historicorum omnium consensione, qui hujus Censuræ meminerunt; ut constat ex Raynaldo ad annum 1561. num. 5. & 42. & Cardinali Pallavicino lib. xv. Hist. Concilii Tridentini capite 7. num. 7. Preterea comprobatur testimonio doctissimi Cardinalis Hieronymi Seripandi Ordinis nostri, qui floruit eodem tempore, atque in suis Commentariis recitat censuram ipsam Theologorum Parisiensem, ut liquet ex notis marginalibus laudatæ Historiæ Tridentini citato loco. Accedit insuper testimonium ipsius Baji, qui non solum de hac censura conscripsit Epistolam stomachi & querelarum plenam ad P. Antonium Sablonium, de qua vide Stephanum Deschamps lib. 2. de H. Jan. disp. 1. verum etiam illam notis Apologeticis disputatione: easque notas pariter invenies inter opera Seripandi. Probatur etiam non uno momento ex ipsamet sacra Facultate Parisiensi. Nam primum extare in Archivis ejusdem Facultatis memoratae censoræ exemplar, fatetur cum Jansenistis reliquis Vincentius Lenis: incredibile est au-

tem casu aliquo, aut fraude irreplisse in celeberrimæ facultatis Tabularium. Deinde nisi censura à sacra Facultate prodiisset; cum coepit suo ejus nomine vulgari, proculdubio reclamasset, publica fide contestans turbas erumpentium inde dissidiorum nequaquam ob illam fuisse excitatas. Ad hæc nemo denegat prædicto anno 1560. F. Petrum de Quercu, aliosque Fratres minores articulos Baji Theologis Parisiensibus exhibuisse, eorumque judicium expostulasse. Ergo sacra illa Facultas, aut nulla censura perstringendos existimavit, aut judicavit oppositum, aut noluit responsum postulationibus reddere. Id vero nunquam facere doctissimi Theologi consuevere, ubi maxime de re gravi, & perniciosa novitate actum sit. Approbatæ articulos Baji est prorsus incredibile; nam interdixit non semel, præsertim an. 1644. ne auderet quispiam illos defendere ac propugnare. Itaque sacra Parisiensem Facultas FF. Minorum precibus annuit, & Bajana asserta censoris notis perstrinxit. Demum reis damnatisque hominibus, dum factum negant sine tabulis, sine testibus, sine contrariorum locorum confutatione nullam omnino fidem adhibere debemus; quomodo nemo censetausculandum Melanchthonem, qui in Apologia pro Lutherô simillimo temeritatis, & inconsiderantæ exemplo, ait ab eadem Parisiensi Academia articulos hæresiarchæ non fuisse proscriptos. Atque his demonstratum est, Parisiensem contra Michaelem Bajum censuram in dubium à Jansenistis perperam revocari.

PROPOSITIO II. Romanorum Pontificum adversus eundem Bajum Constitutiones temere, audacter, & inverecunde subreptitiae dicuntur.

De Bulla Pii V. demonstratur evidenter. I. Quia cum Bajus exornasset propositionum suarum Apologiam, & S. Pontificem Pium V. supplex orasset, ut ea perfecta decerneret, an Bullam Ex omnibus afflictionibus jam Lovaniæ publi-

3. Sunt damnatae per constitutiones Pontificias non subreptitias.

publicatam vellet haberi legitimam, an subreptitiam; rescriptit Pontifex die 13. Maii 1569. Non sine matura deliberatione editam fuisse; addidit curaxisse; ut libri, ipsæ propositiones & scripta Apologetica novo & maturo examine expenderentur; prioremque damnationem iterum confirmavit, imponens Bajo, & cæteris dictarum propositionum assertoribus perpetuum silentium. II. Quia Gregorius XIII. Constitutione Provisionis nostræ an. 1579. Bullam Pii V. confirmavit, districte præcipiens ut mandaretur executioni: Urbanus autem VIII. & Pii & Gregorii Bullas anno 1641. firmavit, probavit, consecravit: ideoque nisi hæc postrema subreptitia sit, neque tales erunt præcedentes. III. Constitutionem Urbani esse legitimam & autographam demonstrat in illius Apologia cap. ix. Paludanus iisdem argumentis, quæ ampliori stylo prosecutus est Stephanus De-scamps disput. 1. superius laudata; atque ex hoc celebri, ornatissimoque Scriptore Honoratus Tourneley, sive qui Magistri nomine nuper edidit perpolita & elaborata methodo prælectiones Theologicas Tom. 1. de Gratia dissert. ix. cap. 111. art. 1. Probat autem Michael Paludanus Urbani Constitutionem non esse supposititiam, ex Brevibus, quæ Urbanus anno 1643. dedit ad Belgii Gubernatorem, ad Archiepiscopum Mechlinensem, aliasque Antistites Belgas: necnon ex libello Lovaniensem Doctorum ad ipsum Urbanum directo; & quo per Synnichium accepto mandavit Pontifex die 24. Junii anno 1644. ut Bullæ, *In eminenti*, exemplar diligenter cum Originali in Romanis Archiviis assertivum collatum ad Lovanienses dirigeretur. Quæ Brevia, & rescripta, quoniam in manibus multorum verulantur, *babet constitutio Urbani* (inquit Paludanus) totiæ veritatis publicos testes, quot Brevia ista habent lineas, dictiones, syllabas, apices. Hinc ab Alexandro VIII. anno 1690. rectissime damnata est hæc Propositio: *Bulla Urbani VIII. In Eminentia est subreptitia.*

4.
Verè sunt
proscriptæ
in Bullæ Pii
V.

PROPOSITIO III. In Bulla Pii V. ejusque confirmationibus vere ac proprie assertiones Baji in sensu ab assertoribus intento fuerunt proscriptæ.

Enimvero, nisi Bajani articuli fuissent in proprio verborum sensu damni, id foret, quoniam in Bulla S. Pii ubi legitur, *Quas quidem sententias, stricto coram nobis examine ponderatas, quamquam nonnullæ aliquo pacto sustineri possent, in rigore ac proprio verborum sensu ab*

assertoribus intento bæreticas, errorneas, suspectas, temerarias, scandalosas, & in piis aures offenditionem immittentes, reflective dannamus, circumscribimus, & abolemus: in his, inquam, verbis contendunt Apologistæ apponendum esse comma post verba illa, sensu ab assertoribus intento; non post ea, sustineri possent; atque hoc pacto in sensu rigoroso ipsius Baji veras esse ac posse tuto defendi. At istud falso omnino est: & gratis etiam ac liberaliter concessa comma post verbum, possent, affixum fuisse pro libitu, hæc Apologistarum cavillandi ratio esset penitus futile, arida, & extenuata. Nullum ergo habent, quo se recipient, perfugium. Videamus principio an de affixione τοῦ καμπάτος justa sit conquerentium Jansenianorum expostulatio. 1. Dum ajunt in Bulla Pii V. nullam fuisse interpunctionem; ostendunt se ignorare consuetudinem Romanæ Curiæ; in qua Bullarum duo Ms. assertantur; primum, & autographum in Archivio suprema Inquisitionis notis periodos distinguentibus exaratum; alterum in *Regesto*, ubi juxta antiquioris scripturæ formam minutissimis notis, punctisque periodi cola non incidentur. Quamquam ergo caruit commatibus exemplar Bullæ ad Belgas directæ anno 1567. nec inter se convenienter omnia aut Ms. aut impressa, & quæ ex *Regesto* exscripta facile potuerunt variantibus notis distinguuntur: quamvis etiam primum exemplar typis Romanis cusum, anno 1642. non habet aut Amanuensis aut Typographi incogitania post verbum possent commatis notationem: his tamen omnibus concessis, extare comma illud in autographo existente in Archivio SS. Inquisitionis constat testimonio Cardinalis de Lugo, qui die 26. Octob. an. 1644. testatus est se illud inspexisse, & virgulam illam observasse: constat ex altero exemplari ad fidem archetypi excuso, & Lovanium delato per Franciscum Toletum an. 1580. in quo comma exitisse liquet ex Ripalda Tom. 3. de Ente sup. disp. 1. fact. 2. constat ex mandato Urbani; quo, ipsomet anno 1642. statim ac Roma prodidit Bulla absque commate incogitantiâ Typographi, restitutum est in impressiōnibus Belgicis: constat denique ex edito iussu Pontificis, collationato, & declarato authenticō anno 1644. & quod diximus per Synnichium ad Theologos Lovanienses fuisse directum. Atque ex his exploduntur omnes Apologistarum cavilli. Quotquot enim exemplaria proferunt aut Ms. aut eusa ante præfatum annum, negamus cum autographo con-

cordare, ducti historicis monumentis, testimoniis eorum qui diligenter Romana Archivia versarunt, & quod caput est, declaratione Romani Pontificis, ad quem spectat Constitutionum suarum authenticatam, tenorem, potestatemque præscribere.

s.
In quo sensu
sunt rejectæ.

At dato nullam in archetypis extare comma, eoque etiam, ubicunque libuerit Bajanistis, affixo: ut recte docet Ludovicus Bail, *De beneficio Crucis* art. 3. & Michael Paludanus in *Apologia Constitutionis Urbanianæ* cap. xiv. quotiescunque reprobantur propositiones aliqua cum ista, aut consimili clausula, *Quamquam nonnullæ aliquo pæco sustinere posse*; definitur, quod, cum sub cortice literæ possit multiplex sensus latere, etiam si veræ aut probabiles forent, accepta in sensu aliquo, tamen in proprio & obvio, & quem verba ipsa præseverunt, sunt rejiciendæ: atque id maxime si pronuncientur indefinite: tunc enim, ut tradunt Dialectici, universalibus æquipollent; atque ad earum falsitatem sat est, si in aliqua significatione nequeant probari. In exemplo sit hæc propositio Jansenii, *Interiori gratia in statu naturæ lapsæ nunquam restitutur*; quæ licet vera sit de gratia efficaci, de qua ait S. Pater, quod à nullo duro corde respuitur; attamen cum indefinite prolatæ sit, in sensu obvio, & quem intendit auctor usus communis, & amplio vocabulo *Gratia*, pravum hæreticumque reddit sensum, quod nulla detur gratia ab effectu disjuncta, & cui liberum reluetur arbitrium: & propterea jure meritoque est damnata. Et quod de una propositione dictum modo est, de cæteris omnibus, quibus complexu verborum inest sensus multiplex, valet assertio nostra. Imo fieri potest, ut planior & communior propositionis sensus sit verax; & nihil secius quia constat à proferentibus pronunciari significatione non recta, provide, rectissimeque damnetur: ut olim proscriptas novimus istas: *Maria est Christipara*, *Unus de Trinitate passus est*; quoniam priori abutebantur Nestoriani affirmantes Mariam peperisse hominem personalitate diversum à Verbo; altera Eutychiani, afferentes divinam, & humanam naturam, in qua Redemptor apparuit, in unam coaliisse. Vertant se ergo quocunque volunt litigiosi Apologitæ. Indefinitæ sunt Baji, Jansenii, Quenelliique enunciations. Harum ergo Assertores eas proferunt in ea quoque significatione, quæ reprobatur: & licet possent aliquopiam sensu teneri; pronunciandæ non sunt, quoniam dum

indefinite pronunciantur, etiam significationem reprobandam præseverunt.

Denique probatur thesis ex quo recte, & in sensu ab assertoribus intento damnata fuisse prænunciatas propositiones definierit Facultas Lovaniensis an. 1701.

Probatur ex
scriptus
Baji.

& Duacensis in libro, qui inscribitur *Veritas, & æquitas Censuræ*, edito an. 1649. atque ipse Bajus, ut diximus, an. 1580. publico instrumento testatus sit multos ex damnatis articulis suis editis Opusculis contineri, eosque, & reliquos omnes à se pariter improbari, secundum Bullæ intentionem, & sicut Bulla dammat. De qua laudanda, & pericacibus Apologistis ad exemplum, & confusionem obicienda Retractione vide Operum Baji P. 2. pag. 188. & Fastos Academicos Lovanienses pag. 369.

Propositio. IV. Damnationi articulorum Baji nefas est refragari.

Configunt, ut dictum est, quidam Apologitæ ad commentationem de fallibilitate Pontificis in condemnandis dogmatibus juxta sensum intentum ab assertoribus, sive in proferendo iudicio de libri alicuius doctrina. Id vero perfugium esse miserrimum, arcemque disruptam, ostendam hac ipsa dissertatione post ventilatam doctrinam Jansenianam.

Objectiones
Adversario-
rum Solvun-
tut.

Sunt alij, qui reponunt Bullam non fuisse ab universali Ecclesia acceptatam. Atque hi dupli errore tenentur, dogmatis simul & facti; neque enim Pontificia de cæteris omnibus, quæ à Christo descendit, & Petro, ejusque successoribus collata est, vim habet à populorum acceptatione: ac præterea, si paucos Refractarios excipias, quorum, ut infra demonstrabo, nullam habere debemus rationem, Bullas adversus Bajum, Jansenium, & Quesnellum maxima Catholicorum pars, celeberrimæ Universitates, & Episcoporum Conventus plurimi receperunt. Nonnulli tandem configunt ad tutissima dogmata Augustini, eadem, ut inquiunt, cum assertoribus Baji. At hi splendide mentiuntur. Nullus quippe Sectarii istis magis, quam Augustinus faciat, opponitur; quod & ex omnibus dissertationibus nostris appareat, & ex Romanorum Pontificum definitionibus, in quibus dum Bajus prosternitur, Augustini doctrina summis laudibus celebratur. Postremo intolerabilis est arrogantiæ, velle supremam auctoritatem excutere oppositione minoris. *Doctrina Catholicorum Doctorum ab Ecclesia auctoritatem habet: unde magis standum est auctoritati Ecclesiæ, quam auctoritati vel Augustini, vel Hieronymi, vel cuiuscunque Doctoris;*

ris; inquit 2. 2. q. 10. art. 12. S. Thomas. Nec aliter sentit idem Augustinus: qui Serm. 131. alias 2. de verbis Apost. cap. 10. de controversiis Pelagianis, ait: *De bac Causa duo Concilia missa sunt ad Sedem Apostolicam: inde etiam Rescripta venerunt. Causa finita est.* Et in primo libro contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 1. ita Bonifacium alloquitur: *Hæc ad tuam potissimum diligere Sanctitatem, non tam discenda, quam examinanda, & ubi forsitan aliquid displicerit, emendanda, constitui.* Discant ergo Janseniani Causarum finitionem haberi ab Apostolice Sedis Rescripto, & à supremo Judge recipiant emendationem: & quamquam Augustini scita tuissime teneri possint, animadverant nec ea se percepisse, nec eorum præsidio licitum esse Constitutionibus Romani Pontificis adversari. Quidquid ergo prætexunt, sive mutabilitatis judicii, sive opugnationis Contrariorum, sive Augustinianæ doctrinæ, nullum affer Jansenistarum inobedientiae præsidium.

DISPUNGITUR CONTRARIA ARGUMENTATIO.

8. Audiamus tandem ipsos Apologistas. Ulterius ob. Hi Bullam Urbani esse subreptiæ concitum primò. nantur demonstrare I. ex nota Chronologica; quia data est Romæ die ante Nonas Martii anno 1641. & in ea fit mentio libri jansenii, qui licet jam typis cufus, nondum Roman delatus fuerat: imo non legitur suisse Bullam publicatam nisi 1111. Kalendas Julias an. 1643. II. Ex attestatione Deputatorum Lovaniensium, qui juramento affirmarunt, cautum suisse ab Urbano, ne aliquis proprio nomine expresso fugillaretur. At in Bulla, quæ circumfertur, expresse Jansenii liber, ac nomen apponitur. III. Ex ipsa Operis Jansenianæ condemnatione: si enim Urbanus intenderat duntaxat confirmare Pii V. & Gregorii XIII. Constitutiones; ecce Jansenii librum adhuc sub prælo sudantem in scenam producere?

9. Deinde non damnari Constitutione Urbaniana proprium & obvium sensum intentum à Bajo, student evincere I. Ex interpositione commatis, quo vetustiora exemplaria carebant. II. Ex Epistolis Morillonii, & Cardinalis Granvellanii affirmantium nonnullas ex damnatis propositionibus aliquo sensu posse defendi. III. Ex decreto Facultatis Lovaniensis an. 1567. quo declaravit, posse nonnullas aliquo pædo suffimeri in rigore & proprio verborum sensu ab assertoribus intento; quod etiam tenet in libro de Benef. Crucis art. 3. Ludovicus Bail.

Posse demum salva fide eidem Constitutioni aliquem adversari, I. Nituntur colligere ex quo Pius V. & Gregorius XIII. obscurissima de cetera ediderint, philosophica eloquentia teæta velamine, quæque possint in varios sensus torqueri. II. Ex quo talia de cetera eliminant doctrinam S. Augustini aliorum Romanorum Pontificum oraculis consecratam. III. Quoniam singulis propositionibus propriam notam minime incurrunt, sed eas proscribunt vague, indeterminate, ac respectively, ut nemo possit dignoscere, quænam iact heretica, quænam suspectæ, quænam piarum aurium offensivæ.

His brevissime, & ex ordine respondentes dicimus ex nullo capite Conclusiones Solvitur pri- nostras divelli. Ad 1. enim reponimus ma obiectio. librum Jansenii typis editum an. 1640. & Bullam Urbani an. 1641. pridie nonas Martii, ab Incarnatione, id est secundum vulgarem computandi rationem an. 1642. Quare nihil refert, si nonnullæ Belgij Editiones datam commonstrant hoc pœnitem anno: sicuti Bulla Confirmatio- nis Tridentini Concili edita à Pio IV. dicitur emanata die 26. Januarii an. 1563. cum tamen Concilium fuerit absolute an. 1564. Quod vero promulgatio fuit ad annum proximum prorogata, dandum indulgentia Pontificis, qui voluit, ut animus Jansenistarum exploraretur, num vellent sponte præcedentibus mandatis obtemperare. Quod sequitur solvitur à multis brevi hac & peremptoria re- sponsione: à deputatis Lovaniensibus falsum esse narratum, quoniam Urbanus fateretur se proscriptisse librum Jansenii in omnibus Brevibus datis an. 1643. ad Antistites Belgas, ubi ait, *Ipsum Jansenii librum omnino reprobavimus.* At nos nolumus doctis viris crimen mendacii obficere; interpretamur enim assertio- nem illorum, quod deposuerint voluisse Pontificem damnari solam doctrinam, non personam Jansenii, aut Baji, qui se Ecclesiæ judicio subjecerunt. Ad ter- tium vero haec sit responsio: In confir- matione Constitutionum Pii V. & Greg. XIII. debuit reprobari etiam liber Jansenii, quia in isto ut vidimus præced. cap. errores Baji insiti deprehendeban- tur.

Exsufflantur eadem facilitate alterius 12. classis argumenta. Ac primum de appo- Solvitur ob- jectio secun- clatione commatis satis superque Propo- da. fitione 3. expunctum est. Secundum vero & tertium diluitur à multis, ne- gando haberi quæ dicta sunt in lauda- tis Epistolis, aut in decreto Lovaniensi- um, cui aperte opponitur alterum anno 1701. superius commemoratum. At

At absque hujusmodi effugio, obser-
vatum supra in propositionibus indefini-
te prolatis, si verborum sensus multi-
plex sit & ambiguus, obvium ac pro-
prium esse falsum, etiamsi propositiones in aliquo sensu sint veræ ac proba-
biles. Istud ergo significare voluit Car-
dinalis Granvellanus: istud Marillonius:
istud antiquius decretum Facultatis Lov-
anienis: quæ proinde potuit absque
ulla contradictione in posteriori decre-
to definire articulos Baji recte damnari
in sensu proprio & rigoroso verborum.
Quare necesse non est respondere cum
Tournely decretum anni 1567. non esse
genuinum Facultatis Lovanienis Opus,
quia in Editione adornata à Gerberonio
inscribitur *Attestatio Cornelii Jansenii*;
aut Sacram Facultatem à priorisententia
recessisse, ut liquet ex declaracione anni
1585. & 1701. quando protestata est
damnari articulos Baji in sensu ab asser-
toribus intento: quamquam hæc non
sine probabilitate sint dicta. Longe ta-
men est probabilius Jansenius, quan-
tumvis Baji studiosum, noluisse tam so-
lemniter mentiri nomine celeberrima
Universitatis, à qua poterat aperte fal-
satis redargui: atque Universitatem
ipam nunquam unanimi sensu probasse,
quæ posthac judicaverit retractanda.

Ad ea, quæ tertia argumenti sectio-
ne objiciuntur, hoc habeo responsum.
Nullum est in memoratis Bullis ænigma,
nulla obscuritas, nullum verborum aut
sententiarum involucrum. Plures enim
articuli ipsis verbis exprimuntur, qui-
bus à Michaele Bajo fuerunt prolati: in
sensu horum verborum condemnantur;
& damnatio continet perpetuam omnium
abolitionem. Igitur absque ulla ambi-
guitate & referuntur & reprobantur.
Damnata cum positionibus Baji doctrinam
S. P. N. Augustini est pura puta ca-
lumnia superiori capite, & ix. de H.
P. satis explosa. Qualificatio demum
propositionum non aptatur singillatim
unicuique, ut nullam audeat quispiam
pronunciare. Eadem omnoi ratione à
Martino V. articuli Wittlefi, & à Leo-
ne X. Lutherani fuerunt, ut inquiunt,
in globo, id est communi notatione
damnati. Adverbium *respective* fuit scie-
te ac prudenter appositum; ut scires,
quosdam articulos, qui videntur, si so-
litarie & divulsi ab aliis inspiciantur,
aliqua ratione probabiles, comparatos
cum cæteris, & attenta connexione do-
ctrinæ, esse pariter rejiciendos; et si ea-
dem qualificatio singulis non conveniat.
Haec tenus de Causa Baji: stiles nunc ad
Jansenianam est convertendus.

13.
Solvitur ob-
iectio 3ta.

C A P U T III.

Sintne revera quinque Propositiones in Libro Jansenii, &
doctrinæ S. Patris Augustini cohærent?

S U M M A R I U M.

- 1. Propositiones quæstionatæ habentur in li-
bro Jansenii.
- 2. Ponitur Thesis Janseniana prima.
- 3. Antithesis Augustiniana.
- 4. Thesis Jansenii reprobatur ut heretica.
- 5. Usque ad 12. solvuntur objectiones.
- 13. Thesis 2da Jantienii.
- 14. Cui opponitur mens S. Augustini.
- 15. Censura Summi Pontificis.
- 16. Usque 21. solvuntur objectiones.
- 22. An gratia sufficiens sit talis in sententia
Thomistarum.
- 23. Horum objectio solvitur.
- 24. Ponitur propositio 3ta Jansenii.
- 25. Antithesis Augustiniana.
- 26. Censura in propositionem 3tiam Jansenii.
- 27. Propositio 4ta Jansenii.
- 28. Thesis opposita S. Augustini.
- 29. Thesis Jansenii damnata.
- 30. Propositio 5ta Jansenii.
- 31. Cui opponitur S. Augustinus.
- 32. & 33. Confirmatur ulterius oppositum ex
eodem.
- 34. Propositio Jansenii damnata ut falsa.
- 35. Ut temeraria.
- 36. Ut scandalosa.
- 37. Ut impia ac derogans divinæ pietati.

HABERI quinque famosas Proposi-
tiones in Janseniano libro, qui in-
scribitur *Augustinus*, constat ex
Brevi Innoc. X. emanato die 29. Septem-
bris an. 1654. ubi summus Pontifex de-
clarat se damnavisse *in quinque proposi-
tionibus Cornelii Jansenii doctrinam ejus*
libro contentam, cui titulus, Augustinus.
Evincitur etiam ex altero Brevi Alexan-
dri R. P. Berti Theol. Tom. III.

dri VII. emisso anno 1656. die 16. Octo-
bris: in quo appellat Filios iniquitatis,
qui magno cum Christi fidelium scanda-
lo non reformident asserere, *prædictas*
*quinque propositiones vel in libro prædi-
cto ejusdem Cornelii Jansenii non reperi-
ri, vel non in sensu ab eodem intento*
damnatas fuisse. Confirmatur ex forma
juramenti præscripta ab eodem Alexan-
dro

dro an. 1664. Ego N. Constitutioni Apostolicae Innoc. X. datae die 31. Maii an. 1653. & Constitutioni Alexandri VII. datae die 16. Octobris anno 1656. Summorum Pontificum me subjicio, & quinque propositiones ex Cornelii Jansenii libro, cui nomen Augustinus, excerptas, & in sensu ab eodem auctore intento, prout per illas praedictas Constitutiones Sedes Apostolicae damnavit, sincero animo rejicio, damno, & ita juro. Comprobatur evidenti ratione; quoniam non poterant propositiones illae in sensu auctoris condemnari, nisi Jansenii textus & doctrinæ capita maturo examine expenderentur. Evincitur demum factum, quia cum propositiones aliquas, ut jacent, nonnulli Consultorum in prioribus Congregationibus non reprobassent, ut Vincentius Candidus Magister Sacri Palatii Apostolici, Commissarius S. Officii, noster Generalis Vescovi, & eruditus Annalium FF. Minorum Scriptor Lucas Wadingus; eas quippe noverant juxta Augustinianam, & Thomisticam Scholam posse sensum habere Catholicum, nam neque justi efficaci destituti auxilio implent actu divina præcepta, neque auxilium illud respuit, neque cum eo stat in sensu composito actualis inobedientia, neque tale auxilium confertur singulis pro quibus mortuus est Christus, quæ omnia etiam post damnatum dogma Jansenii fas est propugnare; praedicti tamen Consultores in posterioribus Congregationibus ad sensum Jansenii dispunderunt Propositiones; unde perperam ex prioribus approbationibus Auctor Causæ Jansenianæ Paulus Irenæus pro falso dogmate carpit Cenorum suffragium. Atque ne multus sim, Alex. VII. Brevi emanato an. 1661. Kal. Augusti declarat temeraria narratione proferri tempore Innoc. X. non aliud factum, quam inquisitum, an propositiones illæ quinque de gratia veræ ac Catholicæ, an potius falso & heretica censenda forent: cum eo plane tempore nedam de Propositionibus ipsis cognitio habita fuerit, verum quod ē Jansenii libro Augustinus nuncupato extractæ essent, & ita in sensu ab eodem Jansenio intellecto damnatae. His ergo omnibus evidenter demonstratur Propositiones in libro Jansenii contineri, ibique sensum præferre à doctrina Augustini disjunctissimum, maximeque diversum. Inquiramus tamen de singulis.

^{2.} **PROPOSITIO I.** Affirmavit Jansenius ^{2.} Ponitur The- aliqua Dei præcepta hominibus justis, sis Jansenia- na prima,

volentibus, & conantibus secundum præsentes, quas habent vires, esse impossibilia: deesse quoque illis gratiam, qua possibilia fiant. Docet autem Augustinus oppositum.

THESES JANSENIANA.

Jansenius lib. 3. de Grat. Christi cap. 13, duas sibi objectiones pro gratia sufficien- tiam proponit. Una est, tam justis, quam obcaecatis imponitur præceptum, ergo habent gratiam sufficientem. Altera autem: Si prævaricentur, peccant; habent ergo gratiam, qua possunt vita- re peccatum. Respondet autem falsam esse consequentiam, quia sunt quedam homini præcepta, Quæ secundum statum, & vires, in quibus constitutus est, sunt impossibilia nec semper adesse gra- tiam, qua possimus, hoc est, qua illa eadem præcepta implere sufficiamus. Addit banc impotentiam reperiri non solum in excæcatis, & obduratis, & infidelibus, sed etiam in fidelibus & justis, qui & fidem Christi, & charitatem iustitiae suscepunt. Addit banc impossibilitatem fidelibus acci- deret, non tantum quando nolunt præ- cepta facere, sed etiam quando volunt. Sequitur, illos, qui pro impetranda gratia deprecantur, ut valeant facere quod jubetur, jam habere præcepti im- plendi voluntatem, sed deesse potestatem. Tandem concludit: Hæc igitur omnia plenissime planissimeque demonstravit, ni- bil esse in Sancti Augustini doctrina certius ac fundatius, quam esse præcepta quædam, quæ hominibus non tantum in- fidelibus obcaecatis & obduratis, sed fide- libus quoque & justis, volentibus, con- antibus, secundum præsentes quas ha- bent vires, sunt impossibilia, deesse quo- que gratiam, qua fiant possibilia. En- prima propositio verbis expressissimis in libro Jansenii.

ANTITHESIS AUGUSTINIANA.

S. P. Augustinus universaliter de di- vinis præceptis, prout singulis impo- Antithesis
nuntur, scribit lib. de Fide contra Ma- Auguſtina-
nichæos cap. 10. *Quis non clamet stul- na.*
tum esse, præcepta dare ei, cui liberum non est quod præcipitur facere: & ini- quum esse eum damnare, cui non fuit po- tentias iussa completere? Serm. 191. de Temp. ait: Execramur blasphemiam eo- rum, qui dicunt impossibile aliquid à Deo esse præceptum, & mandata Dei à non singu-

singulis, sed ab omnibus in communis posse servari. Lib. de nat. & grat. cap. 43. Non igitur Deus impossibilis jubet, sed jubendo admonet, & facere quod possit, & petere quod non possit. Hac verba Tridentino Canone consecrata sunt Sess. 6. de Justific. cap. xi. De justis vero docet S. Pater nuncquam deferi à Deo, nisi Deum priores deserant: Fortasse respondeat (inquit eodem lib. de nat. & grat. cap. 23.) Deum ad ipsa non cogere, sed dignos deserit tantum deserere. Si hoc dicit, verissime dicit. In Psalm. 141. n. 9. Non enim deseret opus suum, si ab opere suo non deseratur. Et lib. 4. Confess. cap. 9. Te nemo amittit, nisi qui dimittit. Similiter fidelissimus Augustini discipulus S. Prosper lib. 2. ab Ob. vii. Priusquam deseratur, neminem deserit. At juxta Jansenium Deus subtrahendo gratiae adjutorium Justos deserit, antequam ab eis deseratur. Repugnat ergo Janseniana propositio doctrinæ S. Augustini.

ÆQUITAS CENSURÆ.

4.
Thesis Jan-
senii repro-
batur ut ha-
retica.

Constitutione Innocentiana declarata est prima illa Jansenii Propositio Temeraria, impia, blasphemica, anathemata damnata, & heretica. I. Est temeraria. Illa enim propositio temeraria est, quæ audacter profertur, & fabricatur verbis insolitis, prohibitis, & cum sensu Scripturarum, sanctorumque Patrum pugnantibus. Hujusmodi est prima propositio Jansenii. Ergo est temeraria. Minor probatur; nam præcepta divina non dicuntur impossibilia in sacris literis; sed jugum suave, & onus leve. Matth. ix. 30. & mandatum quod non est supra nos, Deut. xxx. 11. Item nec à Generalibus Conciliis, cum Tridentinum jam dudum Sess. 6. cap. xi. definierit; Nemo temeraria illa, & à Patribus sub anathemata prohibita voce uti debet, Dei præcepta homini iustificato ad observandum esse impossibilia. Similiter nec à Romanis Pontificibus, qui proscripterunt 54. articulum Baji; Definitione hæc sententia Deum homini nibil impossibile præcepisse, falso tribuitur Augustino, cum Pelagii sit. Pariter nec similiter proferuntur ab Augustino, ceterisque PP. ut dictum est supra. Tandem neque à Theologis; omnes quippe subscribunt Divo Thomæ, qui in 2. Sent. dist. 28. q. 1. art. 3. laudat hanc Hieronymi sententiam, *Qui Deum dicit præcipere impossibilia, anathema sit.* II. Est impia. Siquidem propositio illa impia est, quæ divinam legem potest reddere.

R. P. Berti Theol. Tom. III.

exosam, & homines ab illius observantia amovere. Talis est prior Janseniana propositio. Igitur impia est. Minoretti probo satis obvia comparatio; quis enim non execrabitur E. G. Pharaonis, aut Tyranni alterius mandata, dum ad impossibilia captivos, subditosque coarctant? III. Est blasphemica. Illa quippe propositio blasphema est; quæ summa Deo probruit aliquod, conviciumque objectat. Istiusmodi est positiu Janseniana. Blasphema est igitur. Demonstratur minor; quoniam assertum illud Jansenii redarguit Deum, tanquam infidem & mendacem. Cum enim scribat Apostolus in 1. ad Corinth. cap. x. 13: Fidelis autem Deus est, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione proventum, ut possitis sustinere: juxta decreta Jansenii, Deus non solum permittit Justos tentari supra id, quod possunt, sed etiam subtrahit illis gratiam, sine qua coacti necessitate succumbunt. Pari jure scitum Jansenii Deum facit iniquum; nam ut paulo supra dicebamus cum Augustino, iniquum est eum damnare, cui non fuit potestas iussa completere. Facit & immitericordem, quoniam deserit justum, antequam deseratur. IV. Est anathemata damnata, id est Sess. 6. cap. xi. Tridentini, & in Bajanis articulis, ut dictum est nuper. V. Denique est heretica. Ea enim propositio heretica censenda est, quæ adversatur aut Sacris literis, aut definitionibus Ecclesiæ, aut SS. Patrum Traditioni. Prima Thesis Janseniana, quemadmodum demonstratum est, adversatur Sacris literis, Ecclesiasticis decretis, & Traditionibus Patrum. Illa ergo thesis est heretica; & rectissime numeratis censoris notis disputata, rejecta, & proscripta.

AD JANSENISTARUM OBJECTA RESPONSI

Quæ objiciunt Janseniani, si omnia oportet expendere, non possent hujus libri angustis comprehendi. Reduci tamen possunt ad quatuor capita: Alia sunt enim argumenta, quibus rationes nostras tentant obruere: alia, quibus suadere nituntur Jansenium cum Augustino concordare: alia, quæ afferunt, ut Jansenii sensum tacentur; alia demum, quibus censuram propositionis propulsant. Responsa vero iis capitibus adhibenda elidunt cæteras omnes Sectariorum cavillationes.

In primo itaque genere hæc locantur. I. Illum Apostoli locum; *Fidelis autem Deus est, &c.* nullo modo tam indiferente

D d 2

debet

debemus accipere, ut hoc in omnibus omnino fidelibus observetur; alioquin Deus non sineret justum aliquem tentari, & deficere. Igitur aliquando ob impotentiam fidelis homo ab observantia divinorum praeceptorum desciscit. II. Et illud Tridentini Concilii Sess. 6. cap. xi. excerptum ex Augustino, Deus sua gratia semel justificatos non deserit, nisi prius ab eis deseratur, ita accipendum est, ut Deus neminem deserat subtractione justitiae, nisi prius deseratur ab homine per inobedientiam. Non ergo inde infertur, non subtrahere quandoque justis auxilium actuale & sufficiens. III. Quod profertur ex Augustino, Deum non praecepere impossibilia, sed admonere, ut faciamus quod possumus, peramus vero quod non possumus, traditur etiam a Jansenio lib. 2. de Grat. Chr. cap. 13. his verbis: *Præcepta homini justificato ad observandum non sunt impossibilia, eo quod jubendo Deus moneat petere quod non possis, & si exaudiatur, adjuvet ut possis.* At gratia orationis non omnibus datur; Ergo neque omnes possunt divina præcepta completere.

6.
Solvitur.

Resp. ad 1. Apostolum neminem excepere; & Deum erga omnes justos fidelissimum omnibus promissa servare, quia priusquam deseratur, neminem deserit. Quod si illos tentari, & interdum cadere finit, facit ut bonus Figulus, qui postquam testam confecit ex luto, imponit fornaci: sed nunquam ignem superaccendit, ut illam infringi necesse sit; quamquam ob luti vitium aliquando percrepat, & discinditur. Ita postquam ex massa damnationis justum fecit, ut fiat vas in honorem, igni tentationis exponit: sed facit cum tentatione proventum, nec patitur tentari supra id quod potest. Proinde si frangitur; aut vitium superbia est, aut malitia voluntatis, qua ad malum se ipsa sufficit. Legito Augustinum super Psalmum centesimum ac vicecentesimum. Ad 2. hæc sit responso: Justificatis non solum confertur auxilium ad remissionem peccatorum, sed etiam ut præcaveantur futura, juxta tertium Canonem Synodi Melitanae. Atque ut Augustinus scribit de nat. & Grat. cap. 26. *Sanat Deus non solum ut deleat quod peccavimus, sed ut præstet etiam ne peccemus.* Quod S. Pater explicat eodem loco afferendo discrimen, quod intercedit inter medicum curantem corporis vulnera, & Mediatorem Dei & hominum Christum Jesum, qui justificando impium spiritualliter sanat ægrotum. Ille enim cum sa-

naverit hominem, jam de cætero sustentandum elementis, & alimentis corporalibus, ut eadem sanitas apto subfædio convalescat atque persistat, Deo dimittit. Iste autem cum ad perfectam sanitatem, hoc est, ad perfectam vitam, justitiamque perduxerit, non deserit, si non deseratur, ut pie semper, justeque vivatur. Additque est vestigo hanc rationem: *Sicut enim oculus corporis etiam plenissime sanus, nisi candore lucis adjutus non potest cernere: sic homo etiam perfectissime justificatus, nisi æterna luce justitiae divinitus adjuvetur, recte non potest vivere.* En Augustinum aperte docentem semel justificatum non datur a Deo subtractione auxilii, sine quo impossibile est ut recte vivat, nisi prius homo deserat ipsum Deum. Ad tertium dico Jansenium suis propriis verbis refelli. Ait enim, *Si exaudiatur, adjuvat ut possis.* Ergo non habet potestatem ullam servandi mandata, qui destitutus est gratia efficaciorationis, qua & petat, & exaudiatur. At justus, et si non oret, potest orare, & licet non habeat efficacem gratiam, habet sufficientem. Nam quid est bona illa voluntas, animique conatus, nisi gratia? An gratia orationis detur omnibus, eaque necessaria sit, ut imputetur peccatum, nolo disceptare in præfencia. De justis in damnata propositione Jansenii fit sermo: neque omnium hominum eandem esse rationem etiam ex hoc loco colligitur, quod cum Jansenius infideles quoque, & obæcato complexus sit, tamen soli justi in Propositione damnata commemorantur: & Catholici plures denegant non nullis auxilia sufficientia, quæ concordissime tenent justificatis adesse.

Ad secundum ordinem pertinent argumentationes proximæ. I. Ipsius Augustini verbis de Grat. & lib. arb. cap. 16. 2da. Ideo jubet aliqua, qua non possumus, ut noverimus, quod ab illo petere debeamus, & ex productis superius ex cap. 43. de Natura & Gratia, demonstratur iustos aliquando non habere gratiam, qua possint mandata adimplere. Non enim habent, quod orationibus debent petere: Debent petere, ut possint: Ergo non possunt. II. Innumeræ sunt in Augustino loca positioni Jansenianæ simillima, ut in 1. Retract. cap. 22. *In potestate hominis est mutare in melius voluntatem, sed ea potestas nulla est nisi a Deo detur.* Dari autem hanc potestatem a Deo demonstrat ex verbis Scriptura, *Præparatur voluntas a Domino, & Dedit potestatem filios Dei fieri;* quibus commendatur gratiae efficacia. Ubi ergo

ergo non est gratia efficax, nulla erit boni potestas. Nec per Augustinum sufficit, ut possimus, parva illa voluntas, qua interdum justi excitantur; quia potius de habentibus parvam illam voluntatem scribit laudato cap. 16. de Grat. & lib. arbitrio, *Qui ergo vult facere Dei mandatum, & non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam, & invalidam: poterit autem cum magnam habuerit, & robustam.* Et Tract. 34. in Joannem, Conaris, inquit, *ambulare, & non potes.* III. De Petro Apostolo, qui Christum negando excidit à justitia scribit Augustinus serm. 124. de Temp. *Sed quid est homo sine gratia Dei, nisi quod fuit Petrus cum negaret Christum, & nisi quod ait Prophetam, Omnis caro fœnum?* Petrus ergo adhuc justus caruit gratia, sine qua nihil poterat, id est efficaci: sine qua nihil boni fieri posse innumeris argumentis nititur ostendere Antonius Arnaldus P. 1. Dissertationis Quadripartitæ. Hoc Petri exemplo usus antea fuerat Jansenius cit. lib. 111. de Gratia Chr. cap. 13.

8. Rejeciūr. Resp. ad 1. in lib. de Grat. & lib. arb. cap. 16. Augustinum demonstrare adversus Pelagianos possibilitatem observandi divina præcepta non esse ex nobis: quod optime probat ex Orationibus, quibus à Deo petimus, *ut tantum velimus, quantum sufficit, ut volendo faciamus.* At justi gratiam frequenter inspitanter voluntatem bonam habent: igitur & potestatem, quæ non est ex nobis, ut existimabant Pelagiani. At dices: Hæc voluntas parva est, & invalida, de qua ait Augustinus, *Qui vult facere Dei mandatum, & non potest, &c.* Hæc est altera objectio, cui respondeo duplēcē esse potestatem, unam ab actu separatam, aliam cum actu conjunctam: illa dat posse, id est, constituit potentiam in actu primo ut possit exire in actum, ut est in homine virtus & facultas videnti, aut ambulandi: ista facit ut potentia exeat in actum, E. G. ut videat, ut ambulet. Constat autem plura requiri ad actum ipsum, quam ad potentiam: unde ex ista nequit deduci usus, sive exercita potentia operatio. Hæc doctus Thomista Alvarez disp. 79. n. 2. & Cagjetanus in 1. 2. q. 109. art. 10. Potentia autem separata ab actu alia est proxima, alia remota, alia remotissima. Proxima est, quæ ad operandum non egit nisi motio ne, qua determinetur ad actum, ut est potentia videndi in oculo sano & clara luce perfuso, etiamsi clausus teneatur aut aversus. Est autem potentia remota, quiescunque expedite & immediate

exereare actum non potest, aliquo remorante impedimentoo, ut oculus tenui luce illustratus, aut pes in via præcipiti & lubrica. Remotissima erit, si vix super sit naturalis facultas omni adjutamento expoliata, ut oculus in tenebris, pes cum podagra. Hanc remotissimam potentiam Augustinus in unoquoque peccatore agnoscit, quia potest quisque esse sine peccato, dummodo ipsa natura. *Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum, vel sanetur quia vitiata est, vel quia sibi non sufficit adjucetur,* inquit de Nat. & Grat. cap. 59. Potentia remota est in eo, qui habet, ut diximus, voluntatem parvam. Proxima in illo, qui magnam habet & robustam, cum qua faciente Deo ut faciamus per inspirationem vicitris delectationis, habetur etiam potestas, quæ conjugitur cum actu. Hanc solam veram esse potestatem censuit Jansenius, qui scripsit esse extra potestatem arbitrii actum oppositum, quiescunque prævalet carnalis delectatio, & sub ista nullam esse potestatem justitiae, sed vinculum arbitrii, & necessitatem peccandi. Ex qua perversa doctrina quomodo fluant quinque famosæ propositiones vidimus priori capite. Itaque dicimus, in eo qui habet voluntatem parvam & invalidam, esse potentiam proxime sufficientem ad orandum, & sufficientem remote ad observantiam præceptorum, quæ poterit proxime implere, dum per orationem obtinuerit magnam, & robustam voluntatem: quod ex ipsis verbis Augustini perspicuum est. At nemo cum voluntate illa parva & invalida observandi præcepta stare horum impossibilitatem; quoniam contraria voluntas carialis, quantumvis prævaleat, non obstringit arbitrium vinculo necessitatis, sed relinquit indifferentiam judicii, & potentiam ad oppositum, ut dixi ubi cuncte dislērū de libertate; ubi etiam explicavi, quomodo dicatur ab Augustino aliquando impossibile, quod per arduum est, & difficile, sive quod caret potentia proxime sufficiente atque expedita, quam nunc declaravimus. Expediuntur dictis omnia, quæ Arnaldus memorata dissertatione profert ad probandum, non esse potestatem bonorum operum sine gratia per se efficaci: nam ea si accipiuntur de potentia conjuncta cum actu, sive de ipsam operatione, vera sunt: si de potentia indifferentiæ ad agendum, aut de facultate operandi, falsa penitus. Exemplum tamen Petri inscite nimis à Jansenio, & Arnaldo adhibetur, ut demonstrent gratiam aliquando deesse justo, & hunc deseriri à Deo subtractione auxili actualis, antequam Deus ab eo

D d 3

de-

deseratur. Probatur enim lapsu, & exemplo Apostoli oppositum. Adeo justis sufficiens gratia ad orandum, cum habent notitiam precepti, cupiunt illud implere, atque propriam agnoscentes infirmitatem ex hujus consideratione ad implorandum Omnipotens Dei adjutorium moventur. Igitur si proprii arbitrii virtute elati existimant posse se ipsis id implere, ponunt obicem gratiae, unde habebant potentiam proximam ad orandum: quoniam, ut Augustinus scribit lib. 3. ad Bonifacium cap. 7. *ista implicati superbia ad gratiam non converuntur juvantem.* Videatur Norisius hoc demonstrans more suo, solide scilicet, & erudite in Janseniani erroris calumnia sublata cap. 3. §. 2. Atqui Petrus, juxta Augustinum, de propriis viribus presumens posuit obicem illum gratiae tribuenti potentiam proximam ad orandum. Igitur non ipsum justificatum divina gratia deseruit, sed ipse superbia implicatus, & divini adjutorii necessitatem negando, illud sibi abstulit. Probatur minor ex eodem Serm. 124. de Tempore citato ab Arnaldo pag. 32. Causa Arnaldina. Nam verbis ab Arnaldo productis haec sunt adiuncta: *Per solum enim liberum arbitrium, non addito etiam Dei adjutorio, potuerat se pro Domino mori turnum.* Item in Psalmum 58. Petrus presumendo ignorabat, & regando didicit quales vires haberet. Et de Grat. & lib. arb. cap. 17. *Putabat se posse, quod se velle sentiebat;* id est, ut explicat noster Desirant in Theſibus Lovaniensibus anni 1687. & liquet ex allatis contextibus, *putabat se posse viribus naturae, quod se velle sentiebat viribus gratiae.* Producens ab Arnaldo sermo 124. de Tempore spurius est, & rejectus in Appendix Tom. v. n. 79. Sed cum S. P. habeat consimilia cap. 17. de lib. arb. & Tract. 92. in Joannem, premissum dedi responsum.

9.
Objec^{ter}ti^{on}ia.
Tenent tertium ordinem quae sequuntur. I. Sensus Jansenii est explodere, & justis denegare Gratiam Molinistice sufficientem, illam scilicet, quae cum actu conjunctu est sola accedente cooperatione voluntatis. At sensus hujusmodi rejicitur ab omnibus gratiae per se effectricis propugnatoribus. Igitur perstringenda est horum omnium sententia, aut a censoris notis etiam Janseniana est immunis. II. In omnium Thomistarum opinione necessaria est, ut actu impleantur precepta, gratia physice prædeterminans. At haec sèpenumero justis

subtrahitur. Ergo etiam in Thomistica Schola deest aliquando justis gratia, sine qua observantia divinorum præceptorum est impossibilis. III. Validius poterunt Janseniste se defendere sententiae nostræ præsidio. Quippe nos propugnamus gratiae gradualitatem; & contendimus illam non esse efficacem, cui obstat validior concupiscentia. Atqui haec eadem est doctrina Jansenii, qui non ait absolute præcepta esse justis impossibilia sed esse impossibilia secundum præfentes, quas habent vires, hoc est comparate ad majores gradus concupiscentiarum. Igitur aut sententia nostra Augustiniana non est, aut Augustiniana est sententia Jansenii.

10.
Resp. ad 1. & à nobis, & à Thomistis rejici gratiam Molinistice sufficientem; sed non libra & animadversione Janseniana, quasi Pelagiana sit, quia tali gratiae potest voluntas resistere, aut quasi nullam Christi gratiam habeat, qui non habet vietricem delectationem, qua vigente carnalis cupiditas prævalere non possit. Sed dicimus Molinistas, imo & Catholicos omnes recte cum gratia defendere potestatem relatah; eti per nos ad ponendum actum requiratur auxilium suapte natura efficax, cum quo persistit potentia ad oppositum: quod Jansenius negans damnatur in merito à Theologis omnibus, sive Moliniani sint, sive Thomistæ, sive Augustinenses. Ad 2. respondeo Thomistis non defendere necessitatem gratiae prædeterminantis ut voluntas constitutatur proxime potens in actu primo, sive ut compleatur, ut inquiunt, in linea potentie; sed illam gratiam prædeterminantem requirunt ratione actus secundi, hoc est, ut voluntas reapse applicetur ad actum. Constat enim ex supradictis plus requiri ad actum, quam ad potentiam. Nego itaque deesse justis potentiam implendi præcepta, dum illis subtrahitur gratia efficax, per quam eadem præcepta actu adimplent. Ad tertium dico sententiam nostram toto celo distare à sententia Jansenii; primo quia in vietrici delectatione non constitutimus gratiam sufficientem, quæ dat posse, sed gratiam efficacem, quæ inspirat voluntatem magnam & robustam, & facit ut faciamus: gratiam autem illam sufficientem ab operatione sejunctam agnoscimus etiam in voluntate parva & invalida. Deinde negamus cum delectatione vietrici non consistere indifferentiam judicii & potentiam ad oppositum, ideoque premente, qua-

quacunque cupiditate, sive vigente quacunque sancta delectatione tam bonum quam malum est in nostra libera potestate. Quae cum in pluribus locis sint demonstrata, habens etiam ex hoc volumine confirmationem, de H. P. cap. VII. Thes 4. & cap. XI. ad 1. ob. Item de H. Calv. cap. 2. & 3. & hac etiam differt. cap. 1.

11. Objecatio 4ta Postremo loco non promereri Jansenianum assertum tam acerbam censuram, probant hoc argumento. Discutunt Theologi, quomodo accipienda sit illa Tridentini definitio, *Deus impossibilia non jabet*, neque omnes convenient. Molinistae ita illam accipiunt, ut velint praecpta possibilia esse quoniam adest singulis gratia sufficiens, quam voluntas pro suo libitu flectit ad actum. Thomistae exponunt de illa possibilitate, quae necessitatem non excludat uberioris auxilii. Sed auctore Bellarmino, Estio, aliisque viris gravissimis Concilium opponitur errori Lutheranorum & Calvinistarum, qui omnibus justis, etiam dum spiritu Dei aguntur, arbitrabantur impossibilia mandata Dei, quod concupiscentiae labes singula justorum opera inficiat. Id profecto nunquam docuit Jansenius; nam si justis conferatur gratia concupiscentia debellatrix, & praecpta observant, & bona illorum opera concupiscentiae vitio non corrumpuntur. Quomodo ergo propositio Jansenii hac notatio proscriptur, *anathemata damnata*?

12. Resolutio. Resp. I. quod etiamsi positio Jansenii non fuisset *anathemata damnata* à Synodo Tridentina; fuisset tamen à Pio V. in articulo 45. Michaelis Bajji. Deinde respondeo, utique sensum Jansenii non esse undeaque Calvinianum. Conveniunt tamen in hoc, quod liberum arbitrium sub dominatu concupiscentiae non possit implere mandata, & motum atque excitatum à gratia non possit dissentiri, si velit. Hinc fluere quinque propositiones Jansenii liquet ex dictis: illa autem duo errorum principia, in quibus utriusque conveniunt, damnata esse à Tridentino constat ē. fess. VI. can. 3. 6. & 18. itaque Tridentina Synodus in Lutherio, & Calvinio hæresim quoque Jansenianam confixit.

PROPOSITIO II. Jansenius etiam assertuit interiori gratiae in statu naturæ lapsæ nunquam resisti: cum apertissime contrarium tradiderit Augustinus.

THEISIS JANSENIANA.

13. Thesis 2da Jansenius lib. II. cap. 4. postquam plura disseruit de discrimine inter adju-

torium *sine quo*, & adjutorium *quo*: & de illo scripsit, quod si daretur in hoc statu, *vel nihil omnino conferret, vel pro adjuamento afferret perniciem*; hæc insuper de adjutorio quo scribit: *Secundi generis adjutorium facit influere facultatem suapte efficacia, nec facultas ipsius libero arbitratui subiacet: & Gratia sanæ voluntatis in ejus libero relinquebatur arbitrio, ut eam si velle defereret, aut si velle uteretur: gratia vero lapsæ ægrotæque voluntatis nullo modo in ejus relinquitur arbitrio, ut eam deserat, & arripiat si voluerit.* Excludit igitur Jansenius à statu naturæ lapsæ omnem gratiam sufficientem, simulque docet medicinali nullo modo posse arbitrium obsertere. Atque id expressius tradit eodem libro cap. 24. scribens: *Gratiam Dei Augustinus ita videlicet statuit supra voluntatis arbitrium, ut non raro dicat hominem operanti Deo per gratiam non posse resistere.* Proximo cap. 25. ait, *Nulla omnino medicinalis Christi gratia effectu suo caret.* Libro denique IV. cap. 7. *Naturali ordine, inquit, ex delectatione dilectio, ex dilectione operatio consequitur.* Ex quibus sequitur directe secunda positio Jansenii. Enimvero adjutorio quo, sive gratiae per se efficaci nunquam resistitur. Atqui per Jansenium in statu naturæ lapsæ nulla datur interior gratia, nisi suapte naturæ efficax. Igitur per Jansenium interiori gratiae in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur.

ANTITHESIS AUGUSTINIANA.

At Augustinus tradita in libro de Cor. rept. & Grat. cap. XI. celeberrima auxiliorum distinctione, inquit: *Nunc tamen mens S. autem, quibus deest tale adjutorium* 14. *Cui opponi. id est, sine quo* jam pena peccati est; *quibus autem datur, secundum gratiam datur, non secundum debitum: & tanto amplius datur per Jesum Christum Dominum nostrum, quibus id dare Deo placuit; ut non solum adsit sine quo permanere non possumus, etiamsi velimus, verum etiam tantum, ac tale, ut velimus.* In priori parte, (inquit Cardinalis Norisius in Calumnia sublata cap. 3. §. 1.) describi auxilium *sine quo non*, sive pure sufficientis, omnibus est manifestum. Atqui S. P. Augustinus asserit hoc adjutorium aliquibus in hoc statu misericorditer dari, aliquibus denegari in poenam; ac præterea nunc homines adjuvari per amplius adjutorium, quod facit etiam *ut velimus*, Ergo Augustinus agnoscit in hoc statu non solum adjutorium *quo*, sed etiam adjutorium *sine quo non*, sive pure sufficientis.

ficiens. Præterea voluntas parva & invalida, sive motus inefficacis gratiæ, quibus non movemur tam valide ut exequamur præcepta, proculdubio non sunt adjutorium quo, id est, amplior illa & efficax gratia, qua, ut ibidem loquitur Augustinus fit ut homo velit, & tantum velit, tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat. At certissime S. Pater in hoc infirmicatis statu admittit hujusmodi voluntatem parvam, & invalidam, ac motus inefficacis gratiæ, quibus non ita movemur, ut ardore charitatis vincamus voluntatem carnis concupiscentialiter resistentem. Ergo S. Pater certo agnoscit in hoc statu auxilium aliquod distinctum ab adjutorio quo, & à gratia per se efficaci. Minorem vero probo, quoniam S. Pater parvam illam & invalidam voluntatem expertus est ī inicio Conversionis suæ in se ipso, ut evincunt testimonia allata superius de H. P. cap. viii. thesi iii. Agnovit & in Petro de quo cap. 17. de Gratia & lib. arb. ait: *Ipsam charitatem Apostolus Petrus nondum habuit, quando timore Domini numer ter negavit. Et tamen quamvis parva, & imperfecta non decrat, quando dicebat Domino, Animam meam pro te posnam.* Atque ibidem voluntatem ipsam adhuc invalidam docet adesse singulis, qui volunt observare præcepta, sed nondum magna charitate inflammantur, scribens, *Qui ergo vult facere Dei mandatum, & non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam, & invalidam.* Sed de his plura memorato capite viii. sunt præterea in libris Augustini complura, quibus ait nos interiori gratiæ interdum resistere, ut in Psalm. 124. n. 2. *Cor eorum congelasset adversus Deum, & fit durum adversus imbreum gratiæ ipsius, ne fructum ferat.* De peccatorum meritis lib. 1. cap. 39. dum de puer baptizato, & de concupiscentia quæ remanet ad agonem, ait: *Si post baptismum vixerit, & ad atatem capacem præcepti pervenire potuerit, ibi habet cum qua pugnet, eamque adjuvante Deo superet, si non in vacuum gratiam ejus suscepere, se reprobatus esse noluerit.* Et ne plura exscribam, Hom. inter L. duodecima ita peccantem compellat: *Cum per Dei adjutorium in potestate tua sit utrum consentias diabolo; quare non magis Deo, quam ipsi obtemperare deliberas?* Multi ergo adversus gratiæ imbreum durescunt, in vacuum gratiam recipiunt, & cum possint per gratiam servire Deo, Diabolo obediunt; ideoque interiori gratiæ resistunt.

ÆQUITAS CENSURÆ.

De hac secunda positione Jansenii pronunciavit summus Pontifex Innocentius: *Hæreticam declaramus, & uti tamem damnamus.* Et quidem jure optimo. Nam Matth. xi. v. 21. habemus, habitatores Corozaim & Bethsaidæ Christi Domini miraculis & prædicationi non credidisse, & consequenter non obtemperasse vocanti. De quibus Augustinus de dono Persev. cap. 14. scribit *quod poterant credere*, unde non erant interiori gratia penitus destituti; at non credidisse, quia Deus induratis cor lapideum noluit auferre, id est, ob cordis obdurbationem non habuerunt gratiam per se efficacem. Similiter Stephanus Act. vii. v. 51. obstatuonem Judæorum redarguens, inquit: *Vos semper Spiritui Sancto resistitis:* quæ verba accipienda esse etiam de interno Spiritus Sancti adjumento definit Concilium Senonense celebratum adversus Luheranos an. 1528. P. 1. cap. 15. A Concilio pariter Tridentino definitum est, non solum quod liberum arbitrium divina gratia motum & excitatum possit diffire, si velit; verum etiam quod justi possunt divina implere mandata, quæ tamen sœpe transgrediuntur, ut liquet ex præcedenti propositione. Sacris ergo literis, & Conciliorum decretis opponitur Thesis Janseniana; ideoque juste ac legitime de illa inquit Romanus Pontifex, *Hæreticam declaramus, & uti tamem damnamus.*

AD EA, QUÆ OBJICIUNT JANSENIANI.

Nullam in hoc statu dari gratiam sufficientem, cui liberum resistat arbitrium, student evincere adversarii argumentis ab auctoritate divinæ Scripturæ, ab Augustini contra Pelagianos disputationibus, & ab ipsa ratione deponunt. Ex Scripturis objiciunt I. Quod divinæ voluntatis proposito nullus resistit, ut habetur in Psalmo 113. v. 3. *Deus noster in cœlo, omnia quæcumque voluit, fecit;* & in Epist. ad Rom. ix. 19. *Voluntati ejus quis resistit?* Igitur semper Deus per suam gratiam quidquid vult, operatur, eique nemo resistit. II. Ut cap. ix. de H. P. demonstratum est, Sacrae Scripturæ nobis gratiam describunt tantummodo efficacem, ut Ezech. cap. xxxvi. v. 26. ad Rom. ix. 16. in 1. ad Corinth. cap. 4. v. 7. atque in aliis locis, quæ ibidem expendimus.

Ex Augustino autem urgent. I. notis. Obiectio se-
sumum dictum inter gratiam collaram cunda.
Adamo,

Adamo, & illam quā indigethomo lapsus in lucta concupiscentiæ. De quarum prima docet S. Pater quod dabant posse, de altera quod etiam dat velle. Hæc pariter sunt laudato cap. ix. alisque in locis comprobata ex libro de Corrept. & Grat. ad Valentiniū. Igitur per Augustinum in hoc statu locum duntaxat habet adjutorium quo, sive gratia efficax, quæ nunquam ab effectu disjungitur. Præterea opponunt, quæ ad probandam gratiam efficacem ex D. Patre memorato cap. delibavimus, veluti cum scribit de Præd. SS. cap. 8. *Anulo duro corde respuitur.* Et de Gratia & lib. arb. cap. 16. *ille facit ut velimus, præbendo vires efficacissimas voluntati.* Similia docent Prosper, Fulgentius, & cæteri Patres, maxime qui Horuerunt post exortam hæresim Pelagianam, ut vidimus eodem capite.

18.
Objetio
3ia.

Quæ ex ratione deponunt, omnia ad duo capita reducuntur. Primo: Si in hoc statu admittenda sit gratia sufficiens, & talis, cui voluntas resistat, id foret, quoniam hæc gratia dat posse. At hoc falso est; quandoquidem ut voluntas possit exire in actum, necessaria est gratia ab intrinseco efficax. Igitur gratia sufficiens ab efficaci distincta in hoc infirmitatis statu non datur. Deinde alia est notio sufficientis gratiæ apud Molinianos, alia apud Thomistæ. Illi propugnant gratiam sufficientem, versatilem & ab arbitrio pendulam, quæ redditur efficax à voluntatis consensu absque ube- riori auxilio: & videtur hæc notio suffi- ciens gratiæ propria & vera; nam quis- quis habet quod sufficit, nullo alio indiget administriculo. Thomistæ defendunt gratiam sufficientem, quæ dat posse, sed nunquam exit in actum, nisi accedat effi- caciis gratiæ adjutorium: atque hæc notio gratiæ sufficientis videtur impro- pria, quoniam illud non est revera suf- ficiens, quod non complectitur quidquid requiritur, ut ponatur actus. Quid igitur? Jansenistæ negant gratiam suffi- ciens Molinistico sensu, nec possunt hac de causa reprehendi, eo quod hanc gratiam negent omnes Thomistæ. Rur- fus Jansenistæ admittunt gratiam quæ pro- ducit parvam & invalidam voluntatem, respectu cuius voluntatis est effi- cax, & negant illam gratiam sufficere ad observanda præcepta, quia ad hoc necessaria est alia gratia tribuens volun- tam magnam, atque robustam, & consentientes habent Medistis asse- rentes non esse illud auxilium sufficiens, si aliud necessarium sit ad operis com-

R. P. Berti Theol. Tom. III.

plementum. Nihil ergo peccant Jansenii asseclæ, dum negant gratiam suffi- cientem: sed cum Medistis docent gratiam sufficientem sensu Thomistico non esse revera sufficientem; & cum Thomistis negant dari gratiam sufficientem juxta notionem Medistarum. De qua argumentatione plura Blasius Paschalis in prioribus Epistolis Provincialibus editis sub ficto nomine Ludovici Montalti.

Ad argumenta ex Scripturis, & ex 19.
Augustino petita, respondere possumus Responde-
uno verbo, iis probari gratiam effica-
cem, sed non excludi sufficientem, alii
cum divinarum literarum, tum Augu-
sti testimonii evidentissime compro-
batam. Si enim dixisset Jansenius gra-
tie interiori efficaci non resisti, nihil à
fide, vel à castigationi Theologia dixi-
set extraneum; torque baberet suæ asser-
tionis patronos, quot SS. Augustini &

Thome numerantur Sectatores, inquit Franciscus Vanraft Tom. 2. *Veritatis in medio posita* pag. 59. Ad singula spe- cialiter respondent Thomistæ distinguen- do in Deo duplē voluntatem, ante- cedentem conditionata omnesque ho- mines respicientem generaliter; & vol- luntatem consequentem, specialem at- que absolutam. Juxta quam distinc-
tionem, dicunt non resisti quidem huic voluntati, resisti tamen priori; & suffi-
cientem esse gratiam, quæ à prima illa voluntate descendit, efficacem vero,
quæ confertur voluntate postrema. Ex-
plicavimus horum Theologorum Doctri-
nam cap. 1. lib. v. Placuit nobis dupli-
cem illam voluntatem explicare ratione
effectum, sive connotatorum: & di-
ximus semper voluntatem Dei esse effi-
caciem respectu alius effectus, ut Deus
voluit efficaciter salutem & Redemptio-
nem omnium, quantum ad impositio-
nem ordinis, sive institutionem sta-
tus, in quo omnes possent salva-
ri, oblati pro omnibus ac singulis pre-
tio redēptionis, institutis Sacramentis,
ac præparatis, collatisque non ponenti-
bus obicem amplissimis gratiarum mu-
neribus. At non semper voluntas Dei
est efficax comparare ad effectum ulte-
riorem, ad quem necessarium est amplius
adjutorium ob malitiam & infirmitatem
humanam: atque hoc pacto Deum effi-
cacerit nolle reproborum salutem, quan-
tum ad executionem ordinis, id est,
quantum ad actualem gloriæ consecu-
tionem. Ex quibus infertur, omnem
Dei voluntatem ac similiter omnem gra-
tiæ efficacem esse comparare ad ali-
quem effectum, at talem non esse re-
spectu operationis, quam impedit no-

E e

fra

stra prava voluntas. Neque id negant Thomistæ, qui docent omne auxilium sufficiens comparatione alicujus actus esse efficax respectu alterius, ut vidimus de H. P. cap. VIII. ad 4. ob. Gratia ergo inspirans voluntatem parvam & invalidam respectu hujus voluntatis est efficax, quoniam actu hanc voluntatem inspirat; respectu operationis liberæ, V. G. Conversionis, & adimplitionis præcepti, est sufficiens tantummodo, & redditur efficax dum impetratur à Domino voluntas magna & robusta. In sententia quoque Congruistarum, aliorumque omnium constituentium naturam gratia in actu indeliberato intellectus & voluntatis (quem actum non valo percipere quid sit, si non est sancta illuminatio & sancta inspiratio) omnis gratia comparate ad notitiam piamque affectionem illam indeliberatam efficax dicenda est; licet saepe sepius sit inefficax in ordine ad operationem, relutante ac resistente libero arbitrio. Jam satis, ut arbitror, rem declaravi. Expedita est ergo responsio, omnem voluntatem Dei, & omnem gratiam esse efficacem in ordine ad effectum proximum & immediatum, V. G. ad inspirationem sanctæ dilectionis; non in ordine ad effectum, quem, dum inspiratur sancta delectatio, liberum arbitrium vult, sed non vult semper ea charitate, & voluntate robusta, quæ facit, ut faciamus. Atque ita verum est quidquid de divina voluntate tradunt Scripturæ; verum quidquid de Gratia aut parva, aut magna, scribit Augustinus: falsissimum autem quod tenet Jansenius affirmans naturali ordine consequi ex dilectione semper operationem aliquam cum libertate, quæ per Jansenium sufficit ad meritum, conjunctam, & nunquam interiori gratiae resili.

Exiguus restat scrupulus circa traditum ab Augustino auxiliorum discrimen. Jam diximus supra cum Norisio, S. Patrem Augustinum admittere quidem in hoc infirmitatis statu amplius adjutorium, sed non denegare adjutorium *sine quo non*. Addo adjutorium istud collatum Adæ & dari in hoc statu, & non dari. Datur, quia datur gratia sufficiens non conjuncta cum actu, & adjutorium *sine quo non* erat gratia sufficiens cum actu pariter non conjuncta. Non datur, quia non datur gratia sufficiens sensu Moliniano, cuius ope voluntas actu bene agat sine überiori auxilio; & adjutorium illud Adami erat ipsa gratia sufficiens Molinistica, pensilis à flexu arbitrii, quemadmodum præmonuit de H. P. cap. VIII.

Prima ratio Jansenistarum convellitur distinguendo minorem. Gratia sufficiens non dat *posse* conjunctum cum actu, & proxime completem & expeditum, concedo. Non dat *posse* ab actu sejunctum & incompletum, nego. Vide quæ dixi ad 1. propositionem Jansenii in solutione argumentorum 2. classis. Addendum unum est, ne Thomistæ, qui docent per gratiam sufficientem constitui potentiam proxime & complete potentem producere effectum, verborum meorum sensum respuant, me cum Norisio cap. 4. Calumniæ sublatæ & cum Theologis probatissimis ibidem enumeratis appellare potentiam proxime expeditam illam, quæ ut ponat actum, gratiam uberiorem non postulat: qualem habuit Adam cum adjutorio *sine quo*, & habet homo infirmus cum adjutorio *quo*, sive cum gratia efficacietiam à Sanctis imploranda, juxta canonem X. Synodi Arausianæ. Quamobrem etiam renati ac Sancti, cum gratiam & adjutorium petere debeant, ut in *lono possint opere perdurare*; eti gratiam habent sufficientem, non habent semper proximam perseverandi potentiam. Atque hoc docet Augustinus dicens, *Qui vult facere mandatum, & non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam & invalidam, poterit autem cum magnam habuerit, & robustam*. Igitur per Augustinum cum sola gratia sufficiente non potest mandata facere, qui charitatem non habet magnam atque vehementem: id est non potest proxime, complete, expedite; poterit vero cum impetraverit gratiam uberiorem, congruam, & efficacem. Invaluit in Scholis nostris illa distinctione: potentia alia est expedita ab omni impedimento *impotentia*, alia est expedita ab omni impedimento *nolentia*; prima est cum gratia sufficiente, altera cum efficaci. Uttere, si lubet, hac distinctione: non aliud dices barbarizans, quam plane, & latine Norisius tuus.

Nunc venio ad argumentum Blasii Pachalidis, qui belle confundit questionem *Objecatio Blasii Pachalidis,* Grammaticalem cum Theologica exhibens in Epistola exercitationem quamdam ludicram, & jocularem. Aliud est verbo contendere, aliud dogmate. Dogma Jansenii est sub delectatione vici tale vinculum injectum esse voluntati, ut necessitate flectatur, nec actus oppositus in ejus sit potestate. Ergo per Jansenium sub gratia parva, premente per versa cupiditate, non est potentia recte operandi; & sub gratia magna & robusta non stat potestas peccandi, & ne-

necessitate alligati illud tantum facere possumus, quod magis delectat; ita, ut alternantibus delectationibus, nec una alteram superante, necessario inefficacibus desiderii hæreat animus. Agnoscis, Janseniane, sermonem domesticum. Dicas, te amabo, audis talia proferentem. Mediast? Is adversum te clamat, liberum arbitrium nunquam depere potentiā reluctandi, sed per sufficientem gratiam esse in aequilibrio virium, ut agere possit utrumlibet. Negat tale aequilibrium Thomista, & me quidem judice, optime, quia ad actum gratiam exigit efficacem; in sola autem gratia sufficiente docet consistere veram, & in actu primo expeditam potentiam recte operandi, quemadmodum sub gratia efficaci defendit cum determinatione actus persistere indifferentiam potentiae. Num in hac sententia dici debeat humana voluntas sine efficaci adjutorio potens completa potentia, an incompleta, verborum lis est: & completam illi dicunt in actu primo, & in linea potentiae; incompletam in linea operationis, & in actu secundo. Mitte logomachiam. Sententiae Molinianorum ac Thomistarum convenient in admittenda gratia, cui voluntas resistit. Talis non est gratia parva Jansenii; quoniam hæc suum habet effectum non solum indeliberatum & necessarium, qualis est in nostra sententia mentis illustratio, & pia voluntatis affectio; sed etiam effectum perfecte liberum, quia in sensu Jansenii, ubi est voluntas, ibi est libertas. Merito ergo exploditur gratia parva Jansenii, & rejectum illius dogma concordi Catholicon omnium refutatione.

22.
An gratia
sufficiens
sit
talis in Tho-
mistarum
sententia.

De quæstione Grammaticali, id est, an Gratia sufficiens Thomistico sensu, sit vere & proprie sufficiens, non opus est definite sententiam dicere. Ego sane mallem appellare *inefficacem*, eo quod non inspirat voluntatem illam robustam, quæ inspiratur ab efficaci. Idecirco habui frequentius in consuetudine sermonis vocabulum istud, quæ *sufficientis*: quod tamen in sensu Thomistico probo maxime, ut explicavi in cap. 8. de H. P. At num inspecta significatione vocabuli, Gratia illa Thomistarum notio sufficiens vere sit talis, Scholastici non consentiunt. Negant talem esse Medistæ omnes, & cum illis Honoratus Tournely P. 2. de Grat. q. viii. art. 4. Concl. 3. quia ea gratia insufficiente censenda est, quæ non complectitur totum id, quod requiritur, ut actus ponatur, vel saltem ut impetretur auxilium ad po-

R. P. Berti Theol. Tom. III.

nendum actum necessarium. Videtur consentire Norisius, qui, ut dictum est modo, negat dari sine adjutorio efficaci potentiam proxime expeditam ad perseverandum in accepta justitia. Solam gratiam efficacem esse proxime sufficientem defendit Cumel Tom. 3. disp. 5. sect. 1. Cardinalis Brancatus de Laurea Opusc. 3. de Gratiâ cap. 4. Franc. Maccedo in Scrinio cap. viii. & in Cortina pag. 318. Ex nostris Basilius Poncii I. P. Relect. de Grat. cap. 17. Joannes Schuveitzerus dissert. 3. de Præd. dub. 6. & Petrus Clenaerts de Grat. efficaci cap. 6. §. 3. not. 7. Consentunt Theologi Lovanienses in Justific. cap. xii. n. 177. Horum, aliorumque sensus est, Gratiam inefficacem non esse revera sufficientem, si gratia sufficiens accipiatur *grammaticaliter*, quatenus cum illa potest ponit actus absque gratia validiori. Juxta hanc notionem est sufficiens illa gratia, quam præpugnant Molinistæ, si in præsenti statu daretur, & sufficeret naturæ infirmæ adjutoriorum collatum Adæ innocentia.

23.
Horum ob-
jectio sol-
vitur.

Alia ex parte non desunt Thomistis rationes atque exempla ad probandum Horum ob- gratiam inefficacem appellandam esse ve- jectio sol- vere ac proprie sufficientem. Primo do- vitur.

cent plura necessaria esse ad actum, quam ad potentiam; quod verissimum est, probatumque à nobis superiori propositione eodem exemplo apud Thomistas frequentissimo oculi, qui potest videre, etiam si ut actu videat, necessaria sit lux. Verum posse oculum cernere, nisi præbeatur luminis adjutorium, negat Augustinus lib. de Genesi Pelagii cap. 3. De natura & gratia cap. 26. De pecc. meritis cap. 5. libri 2. Epist. 106. nunc 186. Sed Thomistæ reponent, loqui Augustinum de potentia conjuncta cum actu. Dicent insuper, recte appellari sufficiens in uno genere, quamquam alia in alio genere sint necessaria. Quod commonstrabunt facile in omni genere causarum, cum eruditio Thomista Francisco Sylvio in 1. 2. q. 3. art. 3. & Aurelio nostro Pietro Lovaniensi Tom. 3. cap. 2. q. 2. Afferent exemplum ex Angelico Præceptor 3. p. q. 61. art. 1. ubi pertractans de necessitate Sacramentorum, cum 3. loco objecisset: *Posita causa sufficien- ti nihil aliud videtur necessarium ad effe- ctum: Sed passio Christi est sufficiens causa nostræ salutis: Non ergo requiruntur Sa- cramenta ad salutem humanam; ita diffi- cultatem solvit; Ad tertium dicendum, quod passio Christi est sufficiens causa hu- manæ salutis: nec propter hoc sequitur, quod Sacra- menta non sint necessaria ad*

Re 2

humu-

Humanam salutem: quia operantur in virtute passionis Christi, & passio Christi quodammodo applicatur hominibus per Sacra menta. Ita sufficiens est gratia quilibet, quantumvis minima, licet requiratur gratia prædeterminans, ut ad actum reapse applicetur. Accedit comparatio naturalium omnium potentiarum, quæ compleæ dicuntur singula in suo genere, quamquam actu non operentur, nisi prima causa movente. Itaque pro libitu gratiam, quæ opponitur efficiaci, dicitur aut inefficacem, aut sufficientem; mea enim non refert, utrum horum dixeris: dummodo fatearis contra Jansenium interiorem aliquam gratiam, cui etiam in statu naturæ lapsæ resistitur.

24.
Ponitur pro-
positio 3ta
Jansenii.

PROPOSITIO III. Jansenius protulit & enunciationem illam hæreticam: *Ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione.* In qua assertione opponitur Augustino.

THEISIS JANSENIANA.

Enunciasset hæc Jansenium probatur I. quia in sola immunitate à coactione contendit sitam esse perfectissimam libertatem, scribens lib. vi. de Grat. Ch. cap. 6. *Duplex necessitas Augustino: coactionis; & simplex, seu voluntaria: illa, non hæc repugnat libertati.* Et lib. 7. cap. 19. *Nulla necessitas actibus voluntatis liberis formidanda est, sed sola vis, coactio, & necessitas violentia.* II. Quia libertatem, per quam homines viatores aut sub victoriæ delectatione merentur, aut sub dominatu concupiscentiæ delinquent, lib. 6. de Grat. Ch. cap. 7. comparat libertati Dei, *qua peccare, injus-
tus esse, & se ipsum negare non potest;* & cap. proximo æquiparat voluntati Beatorum, qui Deum amant, *sublata omni indifferentia & contrarietatis, & contradicitionis.* Affert & 9. cap. exemplum arbitrii Christi, qui promeruit, etsi in eo *indifferentia ad non peccandum non remanserit:* III. Fluit hæc tertia positio sponte sua ex Jansenii principiis. Nam, ut constat ex dictis, *nullum peccatum fit ab hominibus, quin voluntas, quadam delectatione prius titillante, & pruritante provocetur, ac pariformiter recte non operatur voluntas, nisi sancta delectatio superet pugnantem concupiscentiam.* Confliktus est inter utramque delectationem, qui sibi non potest, nisi altera alteram superaverit, adeo, ut urgente delectatione carnali, impossibile sit, ut virtutis & honestatis consideratio prævaleat: & simi-

liter, dominante sola suavitate spiritus ardentissime voluntas Deum ita immobiliter diligit, ut peccare non possit. Hæc Jansenius lib. iv. de Grat. Ch. cap. 9. Ergo per Jansenium quisquis meretur, necessario abripitur à superiori sancta delectatione; qui vero peccat, necessitate succumbit sub premente cupiditate, & tam meritum quam demeritum nulla alia ratione dicitur liberum, nisi quia est voluntarium.

ANTITHESIS AUGUSTINIANA.

At magnus Augustinus, quamquam fatetur, tanto eis ad quæcunque mala perferenda quemque iniquorum duriorum, quanto in eo major est cupiditas mundi; & quemque justorum tanto esse ad quæcunque mala perferenda fortiorum, quanto in eo est major charitas Dei, De Patient. cap. 17. Quamquam docet in hoc statu, in quo caro concupiscit aduersus spiritum, in tali certamine laborantes ac periclitantes indigere gratia, quæ carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat, de corrept. & grat. cap. xi. Quamquam in voluntate, prout naturali instinctu fertur in finem, agnoscit, congenitam libertatem immutabilis voluntatis, lib. vi. Op. Imp. n. 11. nihilo tamen minus liberum arbitrium, cuius proprietas est mediorum electio, negat liberum habere motum, nisi potest habeat motum suum cobi bendi; lib. 3. de lib. arb. cap. 3. negat esse peccatum, unde non est liberum abstinere: negat hominem, quamdiu corruptibili corpore rationalis anima detinetur, non posse resistere gratiæ; de nat. & grat. cap. 67. Ergo docet Augustinus non posse cum necessitate permanere libertatem arbitrii, non motum culpabilem, non propriæ acceptum peccatum, non meritum spectans ad mediorum electionem, non demeritum, non opus aliquod dignum retributione, vel poena. Sed de his plura cap. 2. & 3. præcedentis dissert. de H. Luthero-Calviniana.

ÆQUITAS CENSURE.

26.
Tertia Jansenii propositio eadem cum præcedenti censoria animadversione damnata est. Et quidem merito. Positio enim Jansenii cohæret articulis 39. & 56. Baji, & propositionibus Lutheri & Calvinii anathemate damnatis à Tridentino sess. vi. canone 4. & 6. ut constat ex citata dissertatione: in qua etiam Hæretorum, Novatorumque quilibet argumenta diluimus.

PRO-

27.
Propositio
quarta Jan-
senii:

PROPOSITIO IV. In hoc etiam absurdum Jansenius prolapsus est, ut scripserit, *Semipelagianos admisisse prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei, & in hoc fuisse hereticos, quod vellent eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas obseruere, vel obtemperare. Quod est plane falsum, & à doctrina S. P. Augustini alienum.*

THEISIS JANSENIANA.

Hanc propositionem esse Jansenii legitimam & genuinam puto nullum Jansenistarum negaturum, modo legerit quæ habentur lib. viii. de H. P. cap. 6. ubi Jansenius inquit: *Massiliensem opinionibus, & Augustini doctrina quam diligenter ponderata, certum & indubitatum esse debere sentio, quod Massilienses præter prædicationem atque naturam, veram etiam & internam & actualem gratiam ad ipsam etiam fidem, quam humanae voluntatis ac libertatis adscribunt viribus, necessariam esse fateantur.* En primum quartæ propositionis membrum. Audias alterum: *In hoc ergo proprie Massiliensem error situs est, quod aliquid primævæ libertatis reliquum putant, quo sicut Adam si voluisset, poterat perseveranter operari bonum, ita lapsus homo saltem credere posset, si vellet, neuter tamen absque interioris gratiæ adjutorio, cuius usus & abusus relictus est in uniuscujusque arbitrio & potestate.* Et de grat. Chr. cap. 12. lib. 2. appellat Semipelagianos gratiæ medicinalis destructores, liberi arbitrii præsumptores, meritaque censura severitate damnati; quoniam admittebant libentissime adjutorium Dei, quo possent credere & orare, si vellent, ita ut & adjutorium, & ipsum velle & nolle in eorum libero, quemadmodum hominis primi, relinquatur arbitrio. Atque hæc scribere, ut singula convenienter, necessum erat novo Dogmatistæ non admittenti gratiam medicinalem, nisi victricem, cui humana voluntas indeclinabilis obtemperet necessitate.

ANTITHESIS AUGUSTINIANA.

28.
Thesis oppo-
sita S. Augu-
stini.

Gratia interior, quam adversus Pelagianos propugnavit Augustinus, & profitetur Ecclesia, non est solum librum arbitrii, sive gratia legis & doctrinæ tantummodo mentem collustrantis, sed illuminatio tangens cor hominis, & faciens ut innoteat quod latebat, & suave fiat quod non delectabat. Hæc major propositio est Augustini lib. 2. de

Peccat. meritis cap. 17. aliisque in locis productis de H. P. cap. viii. Hanc Gratiam ad initium Fidei Semipelagiani minime necessariam esse putarunt, auctore ipso Augustino de Præd. SS. cap. 3. in Ep. 227. ad Vitalem num. 9. & alibi, prout ostendimus de H. Semip. cap. ultimo. Ergo juxta Augustinum Semipelagiani non admiserunt necessitatem interioris gratiæ ad singulos actus etiam ad initium fidei. Quod vero Massiliensem error situs non fuerit in hoc, quod homo lapsus possit cum adjutorio gratiæ credere, esset tamen in potestate arbitrii non credere, tam falsum est, quam est falsum non pertinere ad liberum arbitrium potestatem agendi vel non agendi, & libertatem à necessitate. Itud vero per Augustinum est falsissimum, quomodo vidimus disputationes de libertate in præcedenti velitatione. Igitur per Augustinum falsum est in hoc errasse Massilienses, quod vellent initium fidei esse à gratia, cui posset liberum arbitrium vel obseruere, vel obtemperare.

ÆQUITAS CENSURÆ.

29.
Thesis Jan-
senii damna-
ta.

Damnata est hæc propositio tanquam falsa, & heretica. Falsa est, si Semipelagiani ad fidei initia non admiserunt interiorem Gratiam adjuvantem voluntatem per subministracionem Spiritus Sancti. Heretica est autem, si reludandi gratiæ agnoscere potestatem sit dogma fidei, non error Massiliensem. At demonstratum est, Semipelagianos illam interiorem gratiam non admisso: posse vero liberum arbitrium dissentire gratiæ excitanti ac moventi, non error est, sed definitio fidei exprefsa iv. Canone Sess. vi. à Synodo Tridentina. Igitur quarta Jansenii positio summa æquitate declarata & damnata est tanquam falsa, & heretica. Si autem moveris argumentationibus contrariis positis cap. v. de H. Semipelagianorum ad subscribendum illorum opinioni, qui tenent Semipelagianos ad initium fidei non denegasse auxilium indiferens & versatile; stat adhuc æquitas Pontificiæ Censuræ, sive dixeris cum Gonet, inter Semipelagianos fuisse aliquos, qui nullam gratiam, aliquos vero, qui gratiam pedissequam ad primordia fidei faterentur, atque ita propositionem Jansenii univerfaliter esse falsam: sive potius, complexam hanc esse; & censuræ notam inustam postremæ parti, scilicet, *Et in hoc erant heretici &c.* nulla notatione illata priori propositionis membro, in quo comprehenditur quæstio facti in utramque sententia

tentiam apud Theologos distracta; & in qua supervacuum foret stylo luxuriem disputationis ostentare.

30.
Propositio
quinta Jan-
senii.

PROPOSITIO V. Janseniana est, refuta-
ta ab Augustino, debitisque censuris
compressa atque illis in sequens enun-
ciatio: *Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mor-
tuum esse, aut sanguinem fudisse.*

THESES JANSENIANA.

Scriptit Jansenius lib. 111. de Grat.
Chr. cap. 21. *Omnibus illis, pro quibus
Christus Sanguinem fudit, & quatenus
pro eis fudit, etiam sufficiens auxilium
donari, quo non solum possint, sed etiam
re ipsa velint, & faciant id, quod ab iis
volendum, & faciendum esse decrevit.*
Non ergo, si Jansenio fides habenda est,
obtulit Salvator noster Jesus Christus
divini sanguinis pretium pro iis, qui effi-
caci gratia privantur. II. Pergit No-
vator: *Nullo modo principiis ejus (id
est Augustini) consentaneum est, ut Christus
Dominus, vel pro infidelium, vel pro
iustorum non perseverantium aeterna sa-
lute mortuus esse sentiatur.* Ex quo fa-
ctum est, ut non magis Patrem pro aet-
erna liberatione ipsorum, quam pro Diaboli
deprecatus fuerit. At Christus diaboli
nullo modo Redemptor est. Igitur nul-
lo modo, juxta enormem Jansenii sen-
sum, erit Redemptor non perseverantum.
III. Hac profert eodem capite
Ypresis: *Nec enim juxta doctrinam an-
tiquorum pro omnibus omnino Christus
passus aut mortuus est, aut pro omnibus
omnino generaliter sanguinem fudit, cum
hoc potius tanquam errorem a fide Catho-
lica abborrentem doceant esse refundendum;*
& ibidem dogma de generali hominum
Redemptione appellat *Macbinam à Se-
mipelagianis introductam.* Repudia-
vit ergo Jansenius Redemptionsem pro
omnibus tanquam Semipelagianismi pu-
tum, putumque commentum.

ANTITHESIS AUGUSTINIANA.

31.
Cui opponi-
tur S. Augu-
stinus.

Contra Augustinus Christum pro
omnibus & singulis pretiosum sanguinem
effudisse innumeris locis communi-
stravit. I. Docet demonstratque verbis
Pauli 2. ad Corinth. 5. 14. *Si unus pro
omnibus mortuus est, ergo omnes mortui
sunt, contrahi ab omnibus originale pec-
catum, quemadmodum pro omnibus
mortuus est Christus:* At originarium
peccatum contrahitur ab omnibus ac sin-
gulis hominibus, nemine pro rorsus exce-
pto: Igitur Christus pro omnibus singu-

lisque mortem appetit. Est Augustini
prima haec argumentatio lib. xx. de Civ.
Dei cap. 6. *De qua morte ait Apostolus,*
Ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus
mortuus est unus; ut qui vivunt jam non
sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus
est, & resurrexit. Omnes itaque mor-
tui sunt in Peccatis, nomine prorsus ex-
cepto, sive originalibus, sive etiam igno-
rando additis: & pro omnibus mortuis
vivus mortuus est unus. Lib. vi. contra
Julianum cap. 4. Nega igitur Christum
etiam pro parvulis mortuum, ut eximas
eos de numero mortuorum, id est de con-
tagio peccatorum. Qui fieri potest, in-
quis, ut res arbitrii conditioni scimus
misceatur? Si fieri non potest, non esset
unde parvulos nondum de corpore egressos
mortuos dicemus. Quia si Christus &
pro ipsis mortuus est, ergo & ipsi mortui
sunt. Audis Julianus? Hac Apostoli ver-
ba, non mea sunt. Similiter lib. 2. Op.
Imp. n. 175. *Quidquid argumenteris,
quidquid Apostolicorum verborum coneris
everttere sive pervertere, a morte quo in
peccato est parvulos non ostendis inimunes,
quia & pro eis Christum mortuum negare
non audes.*

Præterea: Si pro solis prædestinatis

mortuus est Christus, ergo nec pro par-
vulis qui ante baptismum emoriuntur,

Confirmatur
ulterius op-
positum.

nec pro infidelibus qui veritatis verbum
non audiunt, nec pro obdurateis qui in
scelerum turpitudine persistunt, nec pro
iustis, qui sanctitatis faciunt iacturam:
quippe horum nemo sortis electorum
est particeps. At Augustinus affirmit
hos omnes pretio Sanguinis Christi fuisse
redemptos. Igitur in redemptorum nu-
mero non comprehendit tantum electos.
Et quidem Christum Redemptorem esse
parvolorum demonstratum est nuper.
De infidelibus ait S. P. in Psalmum 61.
*Expandens manus suas ad populum incre-
dulum in Cruce positus Sito dixit, quam-
vis illi non hoc dederint quod sibi erat.
Ipsos enim illi sibi erat, illi acutem de-
derunt, & Tract. in Joannem 4. Po-
puli autem sacerdotum propter superbiam
suum humilitatem Dei crucifixerunt Sal-
vatorem suum, & fecerunt damnatorem
suum. De peccatoribus obdurateis qui
resipiscere nolunt, scribit Tract. in Joan.
xxxvi. n. 4. *Venit Christus, sed primo
salvare, postea judicare, eos judicare in
peccatum, qui salvari noluerunt, &c.* Quid
vero de Iudea perditione? Enarrat. in
Psalm. 68. inquit: *Proiecit pretium ar-
genti, quo ab illo Dominus venditus erat:
nec agnovit pretium quo ipse a Domino
redemptus erat. Et Tract. 15. in Joan-
nem, Jam talis (inquit) venerat ad**

con-

convivium explorator *Pastoris*, insidiator *Salvatoris*, proditor *Redemptoris*. De his demum, qui à justitia incidentes damnantur, sepe numero repetit illud Apostoli, *Peribit infirmus, propter quem Christus mortuus est*. Vide epist. 15. 137. & 180. nunc. 73. 78. 228. Igitur pro iis qui percunt, pro Iuda ceterisque improbis, pro Iudeis & incredulis omnibus, pro infantibus non regeneratis docuit Augustinus intemerata Virginis Filium crucis patibulum subiisse: & ingenu Julianum allocutus est sub initium quinti libri: *Sententia nostra Christum Salvatorem praedicat omnium hominum.*

Infuper, qua fronte scribere potuit Jansenius sanctissimum Parentem Augustinum existimasse nullo modo piissimum Salvatorem orasse pro reprobis, quemadmodum non oravit pro diabolo? Legimus Serm. 382. hæc Sancti Doctoris verba: *Quando in Cruce pendens orabat, videbat, & prævidebat omnes inimicos, sed multos ex illis futuros amicos prævidebat, & ideo omnibus veniam postulabat. Illi sæviebant, & ille orabat: illi dicebant Pilato, Crucifige; ille clamabat, Pater ignosce. Et Tract. 1. in Epist. Joan. Sic dilige inimicos tuos, ut in societatem tuam vocentur. Sic enim dilexit ille, qui in Cruce pendens ait: Pater ignosce illis . . . Mortem sempiternam ab illis expellebat prece misericordissima, & potentia præstantissima. Multi ex eis crediderunt, & dimitissus est eis fons Sangnis Christi.* Igitur per Augustinum licet non omnes Dei inimici, id est peccatores remissionem accipiant, nec omnes potentia præstantissima eripiantur à morte æterna, pro omnibus tamen oravit dicens, *Pater ignosce illis: quod sane pro Diabolo impium aut stultum est credere humani generis Reparatorem præstitisse.*

ÆQUITAS CENSURÆ.

34. Propositio
Jansenii
damnata ut
falsa.

Positio quinta Jansenii damnata est tanquam falsa, temeraria, scandalosa, & intellecta eo sensu ut Christus pro salute duntaxat prædestinorum mortuus sit, impia, blasphemica, contumeliosa, divinæ pietati derogans, & heretica. I. Dicitur falsa, quia opponitur veritati, sive veritas requiratur in sacris libris, sive in Patrum auctoritate, sive in definitionibus Conciliorum, sive in ipsa ratione, communique sensu Theologorum. Legimus enim in 2. ad Corinthios prædictato capitulo. *Unus pro omnibus mortuus est. 1. ad Timoth. 2. Dedit redemptionem semper ipsum pro omnibus, & cap. 4. v. 10.*

Salvator est omnium hominum. Trident. Synodus Seff. 6. cap. 2. Hunc proposuit Deus propitiacionem per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris, non solum autem pro nostris, sed & pro totius mundi, & initio proximi cap. 3. Ille pro omnibus mortuus est. Consentunt Patres tam Græci, quam Latini. Athanasius de Incarnat. Verbi, *Mortuus est* (inquit) ad omnium redemptionem, οπέθεσε διὰ τὸ ὑπὲρ μαρτυροῦ λόγον. Cyrillus Hierosolym. Catech. 3. *Orbis universi peccata suscipiens mortuus est, τοὺς οἰκείους ἀνθράκους ἀναβοῶν, απέθεσεν.* Greg. Nazianz. Orat. 42. *Exiguae sanguinis gutta universum orbem instaurarunt, πρώτες οὐκαρίστας ὀλίγα πόσιον ἔρεν ἀναπλήρωσαν.* Optatus Milevitanus libro contra Patriarchen tertio, *Constat sanguine Christi omnes redemptos.* Ambrosius de Paradise cap. 8. *Omnes volunt liberare.* S. Prosper ad Ob. ix. Gallorum, *Redissime dicitur Salvator pro totius mundi redemptione crucifixus.* Sanctus Leo Serm. 1. de Nat. Dom. *Sicut nullum à reatu liberum invenit, ita pro liberandis omnibus venit.* Mitto brevitatis gratia omnes alios. Convenire in hac sententia Scholasticos, & recentiores scriptores fatetur Jansenius lib. 3. de Grat. Ch. c. 21. nec opus est, ut singulos connumeremus. Theologæ rationes, qua Jansenianum scitum profligant, sunt proorsus innumeræ. Una infertur ex originali peccato, cuius chirographum Salvator affixit cruci, & hanc Paulus & Augustinus paulo supra abunde illustrarunt. Altera deducitur ex verbis Apostoli citato loco ad Timoth. ubi nos hortatur ad orandum pro omnibus exemplo Christi, qui pro omnibus se ipsum dedit in redemtionem: & de hac plura diximus lib. v. cap. 1. Alteram suppeditat locus productus ex cap. 4. ejusdem Epistolæ ad Timotheum: eo enim loco Apostolus loquitur de spe; ideoque sicut non est, qui sperare non debeat; ita non est qui non sit à Christo Redemptore salvatus. Petitur alia ratio à potestate tradita Christo judicandi orbem terrarum, quippe non alia ratione Dominus Jesus Christus, in quantum filius hominis est, totum judicare debet nisi quia pro toto pretium dedit, ut S. P. docet in Psalmum 95. num. 15. Igitur Janseniana Thesis opponitur veritati, quæ ubique clamat Christum universi humani generis Reparatorem ac Redemptorem, clamat ore Apostolico, clamat oraculis Conciliorum, clamat omnium Patrum sermone, clamat denique concordissimis Scholasticorum enunciationibus.

Nec

35.

Ut temeraria.

Nec falsa est duntaxat, verum etiam temeraria; quoniam Sacrosancta Ecclesia Apostolicis doctrinis, & Majorum suorum institutis edocta natum Salvatorem adorat dicens, *Jesu Redemptor omnium*, & redeuntem in cœlum, *Salutis humanae Sator, Orbis redempti conditor*: Jansenius autem pusilli Electorum gregis Salvatorem tantummodo appellat, perversaque doctrina impulit audaces, superbos, & mendacissimos filios iniquitatis, ut Breviaria depravantes infantem Jesum carmine mutato compellent, *Jesu redemptor optime*. Audaces, inquam: *Legem enim credendi lex statuit supplicandi*, ut Cœlestinus scribit in Epist. ad Gallos. Præscribere itaque fidelibus publicam orandi formam spectat ad eos, qui proponere possunt firmissimam legem credendi. Hanc vero auctoritatem quo jure arrogant sibi quidam Janseniani? Dixi & superbos; quadrat enim iis quod scribit Augustinus in Psalmum 95. *Multum superbi sunt, qui dicunt illud (præsumptionis) tam parvum esse, ut*

solos Afros emerit, aut se tam magnos esse pro quibus solis illud sit datum. Addidi & mendaces; quandoquidem est revera Christus Redemptor optimus; sed quia copiosa est apud eum redemptio, ut regius cecinit Vates Psalm. 129. v. 7. Non est autem copiosa redemptio, quæ angusto limite coarctatur. Temeraria est igitur Thesis Janseniana talibus verbis tentiisque conflata, ac talem præbens assertoribus suis ansam temeritatis.

Est etiam V. illa propositio scandalosa, infirmisque occasionem tribuit spiritualis ruinae. Videtur mihi sternere viam ad dubitandum de fide. Credimus resurrectionem mortuorum, sine qua ait Apostolus in 1. ad Corinth. cap. 15. v. 14. *inanis est fides nostra*. Probat eodem loco Paulus resurrectionem mortuorum, quia, *sicut in Adam omnes moriuntur, ita in Christo omnes vivificabuntur*, v. 22. ut autem docet Augustinus Serm. 155. num. 15. omnes moriuntur in Adam, quia *Adam peccando damnavit in mortem corpora nostra*; omnesque vivificabuntur in Christo, quia *suum sanguinem dedit pro salute nostra*. Si ergo sunt aliqui, pro quorum salute sanguinem Jesus non fudit, hi non resurgent. Periclitatur in Janseniano dogmate etiam Christiana spes. Sperandum ab omnibus demonstrat S. Pater præclaro arguendo in Psalmum 148. n. 8. scribens, *Promissionis Deitales arbas accepimus: tenemus mortem Christi: tenemus sanguinem Christi. Quis mortuus est? Unicus. Pro quibus mortuus est? Utinam pro bonis, utinam pre*

*justis. Sed quid? Etenim Christus, ait Apostolus, pro impiis mortuus est: qui donavit impiis mortem suam, quid servat justis nisi vitam suam? Erigit ergo se humana fragilitas, non desperet, non dicat, Non ero. Fundamentum itaque, cui innititur spes Christiana, est Sanguis Christi: nam animadverentes illum pro omnibus impiis fusum esse, erigimur spe, quod nobis, quantumvis scelestissimis applicabitur, quia non pars, sed universum humanum genus redemptum est. Denique in hæresi Janseniana labefactatur etiam charitas. Nam scribit Apostolus in 11. ad Corinth. v. 14. *Charitas Christi urget nos: astimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt*. Et ad Rom. cap. VIII. ad charitatem nos vehementer hortatur, quia Deus proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum. Vide & Augustinum lib. de Catechiz, rud. cap. 4. lib. 11. de nupt. cap. 33. & Traet. vii. in Epist. Joannis.*

Jam vero impiam esse prædictam pro-

positionem, contumeliosam, & derogati-
onem divinae pietati, ex dictis manifesta

derogatio vinæ pietati.

divinae misericordiae, extenuat pretium Sanguinis Christi, magnum redemptio-
nis opus imminuit, & Salvatoris meri-
tum, cruciatus, obedientiam, orationem, & vulnera parvipendit. Hæc omnia magna sunt & eximia, quia *semel dedit, & pro omnibus dedit*, inquit S. Pater fern. 34. alias 31. ex editis à Sirmondo. Et quidem non esset passio Christi infiniti valoris, nisi melioris testamenti sponsor factus, semel se ipsum offerendo, & oblationem suam per Sacraenta appli-
cando salvare in perpetuum non posset accedentes per semetipsum ad Deum. Pari ergo ratione non esset originalis pe-
cati remedium, non esset mors mortis, neque communis chirographi abolitio, si non esset pro omnibus hominibus applicata. Ut enim intensione virtutis, ita extensio beneficii est una, magna, & copiosa Redemptio. Ubi ergo nimia illa charitas, si vix Deus pusillum electorum gregem dilexit? quomodo superabundans Reparationis gratia, si tam tenax & parca? Tandem hæretica servato omnis iure æquitatis declarata est postrema illa thesis Jansenii, utpote contraria divinis literis, repugnans doctrinis Patrum, & adversa symbolo Constantino-
politano, quod recitamus quotidie dicentes, *Propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis*: Synodo Arelatensi, quæ anathema dixit asse-
renti

36.

Ut scandala-
losa.

renti quod Christus non pro omnibus mortuus sit; & Tridentinæ Oecumenicæ de Christo affirmanti, Ille pro omnibus mortuus est. Utinam oblatum pro omnibus pretium nobis proficuum sit etiam divinorum beneficiorum communione, justitiae præsternit, & finalis perseverantia;

quod petimus cum auctore Commentariorum Salviani lib. 2. contra Avaritiam,

*Participes fac nos meritorum, Christe,
tuorum,
Ne careat fructu passio, morsque
tua.*

C A P U T IV.

Quibusdam prænotationibus positis, diluuntur ea, quæ aduersus universorum redemptionem objiciuntur.

S U M M A R I U M.

1. An Christus pro aliquibus mortuus sit titulo speciali
2. Cur Christus non pro omnibus eodem modo mortuus sit.
3. Quomodo Redemptio se extendat ad omnes homines.
4. Quid dicendum de sententia Thomistarum.
5. Adducta doctrina demonstratur.
6. Ac declaratur.
7. Usque ad 15. varia objectiones Solvuntur.

VERSAVI positiones Jansenii, quantum boni temperamenti Theologo sufficere videbatur. Reliquum est, ut diluantur quæ Novatores objectant aduersus postremam: de qua, licet per tractantes de voluntate Dei satis plura, unde oppositiones quælibet eliduntur, studuerimus exornare, iterum differendum est, cum ob amplissimam hujus argumenti dignitatem, tum ob doctrinæ capita, quæ hinc juxta cujusque intelligentiam varia ac perplexa dimantur.

1. An Christus pro aliquibus mortuus sit, speciali tamén titulo mortuum esse pro aliquibus, quibus fidei, sanctitatis, & maxime finalis perseverantiae conferuntur beneficia. Quod demonstratur apertissime primo testimonii sacrarum Scripturarum. In his quippe legimus Joan. xvi. Christum specialiter pro electis orasse, Non pro mundo rogo, sed pro his, quos dediſti mibi; in 1. ad Timoth. Salvator omnium maxime fidelium: & ad Ephel. 5. Christus dilexit Ecclesiam, & se ipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ, ut exhiberet sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, &c. Secundo ex Tridentino Concilio, quod sess. vi. cap. 3. ait: Verum, et si ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt: cui consonat Catechismus Romanus, qui cap. 4. num. 24. secundæ partis declarat Christum non esse mortuum pro universis, in quantum salutis fructum electis solum attulit. Tertio probatur ex Patribus:

R. P. Berti Theol. Tom. III.

nam S.P. Augustinus in Psal. 87. scribit: *Solis prædestinatis ad æternam salutem, non autem omnibus, ejus bona opera profuerunt.* Serm. de Natali S. Vinc. *Quando perit, qui sanguine Christi redemptus est?* & Tract. 45. in Joannem, ait Filium à Patre traditum pro præscitis, prædestinatis, justificatis, glorificatis. Deus etiam Prosper ad object. 9. Galorum ait: *Cum itaque rectissime dicitur pro totius mundi redemptione crucifixus; . . . potest tamen dici pro his tantum crucifixus, quibus mors ipsius profuit.* Demum probatur manifestatione, propterea quod non omnes qui vocantur sunt electi, cum tamen electi simus in Christo ante mundi constitutionem. Quare rejicimus sententiam eorum, qui docent Christum æqualiter assecurum pro omnibus mortem oppetiisse, ut singulis eadem gratia conferatur, sive ex præscientia operum naturalium, quæ est sententia Semipelagianorum; sive gratia congrua, & donum perseverantiae ex præscientia operum, quæ unusquisque facturus esse prænoscitur cum gratia omnibus æqualiter distributa, ut tenent nonnulli Catholici. In quorum opinione peculiaris Christi erga electos benevolentia non tam aperte deprehenditur.

Si pulset imbecillitatem mentis nostræ **2.** gravis quæſtio, cur Salvator omnium mortuus pro omnibus & singulis, quibusdam non protantum in genere passionis suæ beneficia omnibus co-applicare decreverit, & unj, non alteri mortuus sit, impetriri gratiam aut conversionis, aut finalis perseverantiae; reddent fortasse rationem aliquam Theologi, quos nuper

F f

com-

commemoravi: sed ego hebes ingenio, & sententiae, quam palam feci, pro mea virili defensor, non habeo quid respondeam, nisi cum Augustino de Corrept. & Grat. cap. xi. *Quibus deest, pana peccati est; quibus autem datur, secundum gratiam datur, non secundum debitum.* Quærenti autem, cur nascentibus omnibus cum demerito originali peccati, si Christus cumulate pro omnibus satisfecit, non omnibus æqualiter pro sint merita Salvatoris; cum Augustino cap. xii. de Dono Persev. Iterum, atque iterum dicimus, nec nos piget, *O homo tu quis es, qui respondeas Deo?* Inscrutabilia sunt judicia ejus, & investigabiles via ejus. Et hoc adjicimus, *Altiora te ne quaesieris, & fortiora te ne scrutatus fueris.* Atque ut hæc respondeamus, confortat nos B. Prosper scribens ad v. t. ob. Gallorum, *Non est columniandum Deo, quare istis non dedit, quod aliis dedit: sed confitendum est, & misericorditer eum dedisse, & iuste non dedisse quod non dedit.* Igitur firmissime tenemus Redemptionem spectare ad prædestinatos specialissimo quodam titulo communicationis divinarum gratiarum: cuius rei nullam nos possumus causam reddere, nisi inscrutabile Dei judicium, & voluntatis ejus propositum.

3.
Quomodo
Redemptio
se extendat
ad omnes
homines.

Ad singulos autem, universosque homines quomodo se extendat Redemptio, investigandum modo est accuratius. Docent Molinistæ Christum ita mortuum pro omnibus, ut singulis applicentur auxilia sufficientia, quibus potest unusquisque sine efficaci gratia bene operari, & si bene operatus prævideatur, etiam congrua, & ad salutem consequendam magis idonea. Hoc sensu Christum pro omnibus esse mortuum defendant illi, prout lubet. Nos probare hanc sententiam non possumus, primo quia gratiam hoc sensu sufficientem in hoc statu nullus Theologorum admittit ex iis, qui nobiscum gratiam per se efficacem propongant. Præterea dogma Fidei, quale est Christum mortuum esse pro omnibus, non est sustinendum incertis Scholarum opinionibus, sed probatis ab omnibus, & communibus. Et forte Jansenius tam audacter negavit premium redemptionis oblatum pro omnibus, callide occasionem arripiens à catholicis quidem, sed recentioribus Scholarum opinionibus, quas arbitrabatur à quibusdam non satis valide propugnari. Quod innuit ipse Jansenius lib. 3. de Grat. Christi cap. 21. scribens: *Illa extensio tam vaga modernorum Scriptorum non alio ex capite,*

quam ex generali, & indifferenti voluntate Dei erga salutem omnium, & ex illa sufficientis gratiæ omnibus conferenda præparatione, fluxit. In quo tamen labitur Jansenius errore maximo; quoniam extensio Redemptionis ad omnes non profluit ex incerto Molinistarum plato, sed ex purissimo veritatis fonte, ex Scripturis, Conciliis, ac Patribus. Si ergo ex hoc fonte nos liquido possumus fidei catholicam explicare; cur ad unam Scholasticorum interpretationem confugiemus, relictis aliis Catholicorum Doctorum opinionibus? Insuper hæc illatio, *Deus voluit dare Christum redemtionem pro omnibus, nullo excepto: Ergo omnibus præparavit sufficientia remedia per Christum;* negatur tanquam nondimilis ab objectis Massiliensium à Theologis Lovaniensibus, & Duacensibus in Censura ad Aſſert. vii. Molinistarum, & in illorum Justificat. cap. xii. Constat autem utramque Universitatem loqui de Gratia sufficienti sensu Molinistico. Lovanienses itaque ad illam Aſſertionem hæc respondent, *Non diffimilis erat olim Massiliensium ratiocinatio, sed cui sic respondendum: Christus Redemptor est omnium, quoad pretii sufficientiam, quia merito Sanguinis ejus omnes à peccato liberari possent, si crederent: non est autem Redemptor omnium secundum efficaciam, quia non omnibus per eum datur ut credant. Ut enim infidelis credit, præter prædicationis beneficium, necessarium est gratiæ specialis donum, quo fiat ut prædicationi consentiat.* Duacenses similiter, *Huic argumento, inquiunt, quod idem & Faſti fuit, responsum jam olim à beato Prospero, allatisque Proſperi verbis, de quibus infra, Sufficientia ergo, quam postulat generalis redemptio, in pretio Sanguinis Christi est, non autem in auxilio omnibus collato, ut prætendit objectio.* Postremo Christum mortuum esse pro omnibus est dogma fidei: gratiam autem omnibus ac singulis conferri est quæſtio adiaphora, quæ negative refolvitur ab Antiquorum plurimis, à nostris fere omnibus, & si justos excipias, ad fidem non pertinere censem omnes, etiam recentiores; Tournely P. 2. de Gratia Quæſt. viii. art. 4. pag. vet. edit. 634. & P. Benitez. De Vera Christi Gratia Disp. 2. dub. 1. pag. 138. n. 3. Non ergo tenemur ex quo Christus pro omnibus mortuus sit, afferere omnibus gratiam esse collatam; neque ex universalitate gratiæ penſare universitatem redemptionis.

Quan-

4.
Quid dicen-
dum de sen-
tentia Tho-
mistarum,

Quantum spectat ad sententiam Thomistarum, qui distinguentes in Deo duplum voluntatem, antecedentem, & consequentem alio plane sensu à Medistis, in quorum Schola voluntas consequens supponit præscientiam operum futurorum; fatemur Christum mortuum pro omnibus attenta voluntate antecedenti, & mortuum pro solis prædestinatis voluntate consequente; explicata utraque voluntate, ut diximus P. 1. lib. v. cap. 1. & paulo supra in 2. Propos. Jansenii. Mortuus est itaque Salvator noster pro omnibus voluntate antecedenti, cuius effectus est institutio cuiusdam ordinis complectentis causam & remedia, quibus possunt peccata quæque remitti: atque ita D. Thomas 1. p. q. 49. art. 1. ad 3. *Christus sua passionem à peccatis liberavit causaliter, id est, instituens causam nostræ liberationis, ex qua possint quacunque peccata quandounque remitti, vel præterita, vel præsens, vel futura. Sicut si Medicus faciat medicinam, ex qua possint quicunque morbi sanari etiam in futurum.* Non est autem mortuus quantum ad voluntatem sequentem, cuius effectus est ordinis executio, sive applicatio remedium, quibus peccatum deletur, cum istud applicetur per fidem, per charitatem, & per Sacra menta; & reproborum pluribus non præparetur voluntas à Domino, ut credant, ut diligent, ut Sacra mentis Ecclesie sanentur. Quod D. Thomas diserte tradit eodem loco, & sequenti art. 3. ad 1. *Passio Christi fortitudo effectum suum in illis, quibus applicatur per fidem, & charitatem, & per fidei Sacra menta.* Et ideo damnati in inferno, qui prædicto modo passio ni Christi non conjuguntur, effectum ejus percipere non possunt. Ex qua præclar a D. Thomæ doctrina tria conjectaria inferuntur. Primum est, quod ad generali illam voluntatem, secundum quam Christus pro omnibus est crucifixus, sat est quod Christi passio præcesserit ut causa quædam universalis; sive instituerit remedia, quibus, si applicentur, deleri potest quacunque peccatum; non est autem necesse, ut applicentur reapse; ideoque ex morte Christi pro omnibus non consequitur, aut gratiam, aut fidem, aut charitatem à singulis hominibus actu participari. Alterum est, quod ut aliquis dicatur redemptus debet esse in statu, in quo aut possit conjungi cum Christo, ut sunt infideles & increduli, aut conjungatur reapse, ut sunt fideles & recti. Tertium quod consequitur est, voluntate sequente, cuius

effectus est applicatio fructuum passionis Christi, non omnes fuisse redemptos æqualiter, quia non omnibus indiscriminatim eodem modo passio Christi applicatur, sed aliquibus gratia sufficiens, aliquibus auxilium efficax, aliquibus etiam donum finalis perseverantiae confertur. Atque hinc est, quod adversus Pelagianos, & Semipelagianos negantes perseverantiam esse donum speciale S. P. Augustinus explicat dictum Apostoli, *Deus vult omnes homines salvos fieri, pro generibus singulorum, & aliquando affirmit Christum Dominum orasse tantum pro oibis suis, & pro prædestinatis sanguinem fudisse; quod iis remedia applicentur, & soli plenissimum Redemptionis fructum percipient.* Consentit autem Augustino beatus Thomas 1. p. q. 19. art. 6. ad 1. & in 1. ad Tim. lect. prima.

Hanc veram esse cum de voluntate salvandi omnes, cum de omnium Redemptione doctrinam, paucis demonstro. Princípio Apostolus ad Rom. 111. v. 25. ait de Christo, *Quem propositum nobis propitiationem per fidem in sanguine ipsius.* Est igitur Christus propitatio peccatorum omnibus proposita, & exhibita; sed quæ per fidem, quemadmodum per alia gratiarum munera, applicatur nobis ad percipiendum fructum ipsius, ut recte observat D. Thomas cit. Q. 49. art. 1. ad 5. ideoque non est idem spe- clare ad numerum redemptorum, & fructus Redemptionis actu participare. Accedit Concilium Tridentinum, cuius cap. 3. Sess. 6. hæc sunt verba: *Verum etiæ ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt, sed ii duntaxat, quibus meritum passionis ejus communicatur.* Et Catholus Romanus P. 2. cap. 4. num. 24. *Si ejus virtutem inspiciamus pro omnium salute sanguinem à Salvatore effusum factendum erit: si vero fructum, quem homines ex eo percepierunt, ad multos tantum eam utilitatem pervenire facile intellegimus.* Eadem est perpetua S. P. Augustini contra Pelagianos Doctrina. Ubique enim docet Christum esse Redemptorem parvulorum, quoniam etiam in eis est peccatum, quod non liberat nisi Agnus Dei, qui tollit peccata mundi, non nisi medicus, qui venit non propter sanos, sed propter ægrotos: ita Peccat. meritis lib. 1. cap. 23. & in 111. contra Jul. cap. 2. *Ceterum rogo te, quomodo potest intelligi ista redemptio, nisi à malo redimente illo, qui redemit Israel ab omnibus iniquitatibus ejus? Ubi enim redemptio sonat, intelligitur &*

5.
Adducta do-
ctrina de-
monstratur

preium. In tantum ergo per Augustinum parvuli à Christo redempti sunt, in quantum non solum baptismō tinguntur, ut eis addatur nova gratia, & adoptionē filiorum Dei, verum etiam ut eruantur de potestate tenebrarum, & remittatur eis originale peccatum per lavacrum regenerationis, in quo mundamur per ejus sanguinem. Quod tamen lavacrum inscrutabili Dei iudicio non omnibus parvulis applicatur. Explicat Magistri dōctrinam S. Prosper, qui objiciuntibus Semipelagianis Christum non esse mortuum pro omnibus, nisi omnibus conferatur gratia, per quam consequuntur salutem, resp. ad ob. ix. Gallorum, *Nullus omnino est ex omnibus hominibus, cuius natura in Christo Domino suscepta non fuerit, quamvis ille natus sit in similitudinem carnis peccati, omnis autem bono nascatur in peccato. Deus ergo Dei filius mortalitatis humanae particeps factus absque peccato, hoc peccatoribus & mortalibus contulit, ut qui nativitatis ejus confortes fuissent, vinculum peccati & mortis evaderent. Sicut itaque non sufficit hominum renovationi natum esse hominem Iesum Christum, nisi in ipso eodem, de quo ipse ortus est, spiritu renascantur: sic non sufficit hominum Redemptiōni crucifixum esse Dominum Christum, nisi commoriantur ei, & consepiantur in baptismo. Cum itaque rectissime dicatur pro totius mundi redēptione crucifixus propter veram humanę naturę susceptionem, & propter communem in primo hominum omnium pēditionem: potest tamen dici pro bis tantum crucifixus, quibus mors ipsius profuit. Addit Prosper: Qui dicit, quod non pro totius mundi Redēptione Salvator sit crucifixus, non ad sacramenti virtutem, sed infidelium respicit partem, cum sanguis Domini nostri Iesu Christi preium totius mundi sit: à quo preio extranei sunt, qui aut delectati captivitate redimi noluerunt, aut post redēptionem ad eandem sunt servitatem reversi. Videatur etiam Resp. ad 1. Vincentianam. Tandem ut rationem Theologicam addam à Tridentino Concilio, ab Augustino, & à Prospero iisdem locis productam; hominibus, nisi ex semine Adae propagati per ipsum concipientur, non erit proprium originale peccatum; & ideo Adam omnem hominem, universamque naturam infecit, quia omnes ab eo generantur carnali propagatione: Ita hominibus non convenit Redēptionis proprietas, nisi spiritu regenerentur in Christo; à quo cum Sacramentis collata sit virtus*

nori solum delendi originale peccatum, sed etiam omnia actualia ubi abundavit delictum, superabundat gratia; & plus nobis per Christum restitutum est, quam ablatum fuerit per Adam.

Hæc cum ita sint, indulgenti mihi viri docti, si cum Novatoribus disputans, non dixerim Christum aut orasse, aut sanguinem fudiisse pro omnibus inficater, efficaciter autem pro solis electis; aut mortuum pro reprobis affectuantum humano, & pro prædestinatis voluntate Patri nolenti sincere universorum salutem, per omnia concordi: quippe opinione, aut sententia nostra omnis oratio Christi pro omnibus ac singulis certissime impensa, spectato saltem aliquo effectu, per quem viatores omnes possunt, si velint, salutem apprehendere, sincera, & efficax fuit; & omnis Dei voluntas impletur quoad effectum suum immediatum ac proprium: voluit etiam & Christus, & Pater redēptionem hominum singulorum, non prædestinatōrum duntaxat. Quare misericordia nunc opinionibus discrepantibus Scholarum, usurpans verba Conciliorum ac Patrum dico universos homines redēptos quatenus proposita est omnibus propitiatio per fidem in Sanguine Christi, quatenus Christus sua passione instituit causam nostræ liberationis, quatenus obtulit preium vi cuius omnia peccata delentur, quatenus demum humanam turam suscepit propter communem hominum pēditionem. Atque hæc est voluntas antecedens, quam dixi connotare ordinis institutionem. Pro generibus autem singulorum, non pro singulis generum Redemptor est crucifixus, in quantum applicatur passio Christi aut per fidem, aut per charitatem, aut per Sacramenta: in quantum non omnes mortis ejus beneficia recipiunt: in quantum ad multos tantum fructus redēptionis pervenit: in quantum denique mortis Christi fructus electi ante mundi constitutionem percipiunt. Hæc vero est voluntas consequens, & connotans instituti remedii applicationem, non Sacramenti virtutem. Quanta vero facilitate hisce præceptionibus diluantur omnia obiecta Janitiorum, nemo non videret.

Objiciunt I. Matthæi xxvi. 29. legitur: *Hic est Sanguis novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Joannes xvii. 9. refert hæc Domini verba: Ego pro eis rogo: non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi, quia tui sunt. Apostolus ad Hebræos ix. 28. ait: Christus semel oblatus est ad multorum*

7.
Objecio
ima.

rum exhauienda peccata, &c. Igitur pro multis tantum, & præsertim pro prædestinatis Christus mortem opebit.

Resp. Laudatis testimonii commendiari nobis Christi redempcionem, quatenus ad fructum passionis attinet, cuiusmodi est remittere & exhauiire peccata, & oves tam solite custodire, utne- mo de manu Pastoris eas rapiat: quæ responsio & ipsis allatis testimonii in- nuitur, & traditur à Catechismo Roma- no P. 2. cap. 4. num. 24. *Cum igitur pro vobis dicitur, vel eos qui aderant; vel delectos ex Iudeorum populo, quales erant discipuli, excepto Iuda, quibuscum lo- quebatur significavit.* *Cum autem addi- dit pro multis, reliquos electos, ex Ju- deis, aut Gentibus intelligi voluit. Re- ste ergo factum est, ut pro universis non diceretur; cum hoc loco tantummodo de fructibus passionis sermo esset, quæ salu- tis fructum delectis solum attulit. At- que buc spectant verba illa Apostoli, Chri- stus semel oblatus est ad multorum exhaui- rienda peccata. Et quod Dominus apud Joannem inquit, *Ego pro eis rogo; non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedi- si mibi, quia tui sunt.* Hæc omnia Ro- manus Catechismus. Possunt etiam multos priori ac postremo loco accipere pro omnibus, cum Augustino lib. 3. contra Julianum cap. 3. lib. 2. de Nupt. & Concup. cap. 33. & de Peccat. meritis lib. 1. cap. 24. eo prorsus modo, quo alibi explicavimus verba Apostoli ad Rom. v. 15. *Unius delicto multi mortui sunt.* In qua acceptione Christus est mortuus pro multis, quantum ad institu- tionem remedii, ad pretii oblationem, ad Sacramenti virtutem, & in quantum crucifixus est propter communem homi- num redempcionem. Hac advertentia facile consimilia loca expediuntur, & cum productis contra Jansenium conciliantur.*

Arguunt 2. auctoritate Augustini. Qui exponens verba Joannis, *Ipse est propitatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi,* tract. 1. in Epist. Joannis, nomine totius mundi docet designari Ecclesiam. Et tract. 100. in Joan. inquit: *Pro isto mundo non rogat, neque enim, qui sit prædestinatus ignorat.* Item de adulteris Conjugis cap. 15. *Non omnis, inquit, qui homo est, sanguine Christi redemptus est.* Igitur opinatus est Augustinus Christum non esse propitiationem pro peccatis hominum universorum, nec pro singulis orasse, & crucis patibulum subjisse.

10. Resp. eodem modo, Christus non est propitatio omnium peccatorum, que- madmodum nec Mediator, nec Re- demptor omnium, quantum ad oblatio- nem pretii, institutionem remedii, & Sa- cramenti virtutem, nego: quantum ad passionis fructum uberrimum, applica- tionem remedii, & redempcionis singu- larem proprietatem, concedo. Liquet responsio ex prænotatis, atque ex anti- thesi capitinis præced. Prop. v.

11. Insurgunt: Si Christus neverat quinam essent prædestinati, & quinam reprobi, Objectio ter- quomodo poterat pro omnibus fundere sanguinem & orare? Perspicua sunt ver- ba Sancti Doctoris lib. 21. de Civ. Dei cap. 24. n. 1. *Si de aliquibus (Ecclesia) ita certa esset, ut qui sint illi etiam nos- set, qui licet in hac vita adhuc sint consti- tuti, tamen prædestinati sunt in ignem aeternum ire cum diabolo, tam pro eis non oraret, quam nec pro ipso.* Christus ergo, quem reproborum numerus & exi- tus non latebat, pro illis nequaquam oravit, quemadmodum non oravit pro diabolo.

12. Variae à Theologis huic argumento adhibentur responsiones. Complures af- firmant Ecclesiam non oraturam pro re- probo, quam talem esse certissime sci- ret, oratione absoluta & efficaci, sed tantum inefficaci & conditionata: atque hoc pacto Christum rogasse pro iisdem reprobis. Respondent alii Ecclesiam in hypothesi non oraturam, quoniam ora- tio conjunctam habet spem obtainendi: tunc vero non remaneret spes salutis re- proborum, cum spes non versetur circa objectum possibile, sed probabiliter futu- rum. Dicunt alii non exoraturam, ne videretur velle mentiri Deum, & fal- sum esse quod ab illo est certissime mani- festatum. Sunt qui reponunt per illam revelationem Ecclesiam moneri, ut à communibus orationum suffragiis repro- bos manifestos excludat; quemadmo- dum tenetur pro singulis deprecari, eo- quod nullius in particulari futuram no- verit damnationem. Illud quoque solet à nonnullis responderi, Ecclesiam depre- caturam quidem esse pro illis reprobis hu- mano affectu, sed statim fæse divinae vo- luntati abdicituram; atque ratione consi- mili Christum humana voluntate se pro omnibus obtulisse, sed divinæ se accomo- dando ex universali erga omnes particu- larem erga prædestinatos effecisse: eo ferme pacto, quo in horto oravit dicens, *Transfusat à me calix iste, sed addidit, Ve- runtamen fæst voluntas tua.* Ut ut hæc omnia probabiliter dicta sint.

9. Objec-
tio se-
unda.

13. *Variis respondentibus*. Ego argumentum diluo eadem response. Christus & oravit & mortuus est, quantum ad communem causam pertinet, ut institueret remedia, quibus omnium hominum possint deleri peccata, pretium Sanguinis sui pro omnibus offens. Quomodo enim esset omnium Redemptor, Salvator, Animarum Medicus, & Mediator Dei & hominum; nisi pro omnibus pretium obtulisset, preces fudisset, remedia instituisset, nec non etiam inimicis, reprobis, obdurateissimis parasset, atque exhibuisset? In hac præparatione atque exhibitione remedii omnes viatores aut habent, aut possunt habere partem, quis vel sunt uniri; liceat aliqui viatores possint sola potentia qua non reducetur ad actum: excluduntur omnino ab istiusmodi remedii dæmones & damnati, quia nec Christo uniuntur, nec sunt in potentia ut Christo uniantur. Ita docet iisdem fere verbis S. Thomas 3. p. q. 8. art. 4. Vides, cur Jesus omnes & orando, & moriendo redemit; etiam si nosceret plures esse prædestinatos ad mortem. Ergo (ait Augustinus Tract. xii. in Joan.) quantum in Medico est, sanare venit ægrotum. Ipse se interimit, qui præcepta medici observare non vult. Ecclesia nunquid orat, ut exhibeat Redemptions pretium, & remedia instituantur salutis? Minime. Orat ut applicantur; ut qui flant, non cadant, ut iniqui revertantur ad Dominum, ut à corde infidelium auferatur velamen, ut peccatoribus remittatur quodcumque scelus, ut æternam salutem quilibet consequatur. Hæc speciatim, igne & absolute deprecari iis, qui à Domino sunt iudicandi ut sempiterno cum diabolo puniantur, & habent cor impenitentis, & prævidentur certissime futuri in termino, ut pœnitere non possint amplius, neque ex inimicis converti in filios, de quibus disputat Augustinus: id quidem superfluum est, nec faceret Ecclesia si nosceret, nec fecit Salvator, qui novit.

14. *Objecatio quarta repel- litur.*

Quod si queras, quomodo hæc cohærent cum iis, quæ scripsimus in postrema Antithesi, pro omnibus crucifixoribus orasse Dominum, clamando, *Sitio*, & dicendo, *Pater ignoce illis?* Respondeo optime cohærere omnia. Salvator enim offerens in ara crucis semetipsum hostiam & Redemptions pro omnibus, in ea universalis & misericordissima prece singulari affectu complexus est quos ex inimicis amicos, & ex crucifixoribus prævidebat futuros esse discipulos: atque ita cum oraret pro singulis solvens pretium, & instituens nostræ liberationis

remedia, quantum ad horum applicationem oravit non pro omnibus Crucifixoribus, sed pro illis solum, qui erant prædestinati: atque his specialiter profuit sanguis Christi, & mors ipsius profuit; quemadmodum declarat iisdem locis S. Pater Prosper ad ob. Gallorum, & S. Thomas 3. p. q. xxii. art. ad 2. ubi etiam demonstrat omnem orationem Christi fuisse exauditam, omnemque voluntatem ipsius cum ratione conjunctam fuisse adimplerat.

Tandem objiciunt. Eatenus Christus pro omnibus mortuus est, quatenus voluntas rationis voluit una cum Patre ^{Objecatio quinta tollitur.} omnibus homines salvos fieri. At hæc voluntas non spicit omnes, ac singulos homines. Primo quoniam in Schola Augustini Apostolica sententia, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, accipienda est de generibus singulorum. Deinde quia hæc voluntas juxta Antiquorum placitum est in Deo duntaxat metaphorice. Rursus quia non conferuntur omnibus auxilia sufficientia ad salutem, quamquam id communiter docent illius voluntatis antecedentis propugnatores. Ulterius quoniam nequit intelligi quomodo Christus sit universorum Redemptor nisi vel quantum ad sufficientiam pretii, vel quantum ad applicacionem. Primum non negat Jansenius alterum vero juxta dicta hactenus, videtur a veritate alienum. Aut ergo subscribendum Jansenio: aut repudianda Augustiniana dogmata probando placita Molinistarum de Redemptione æquali affectu pro hominibus universus peracta.

Resp. hæc omnia priori, eodemque responso dispelli. Ad primum fateor eamdem esse de voluntate antecedenti, & de morte Christi rationem; sed voluntas illa antecedens connotat sententia nostra institutionem remedii, pretii oblationem, redemptions virtutem; non distributionem & applicationem beneficiorum, & passionis Christi effecta, atque munera, quæ sint etiam extraneis communia. Verissimum est ergo Apostolicam sententiam accipiendam esse cum Augustino pro generibus singulorum, non pro singulis generum, si loquamus de largitione gratiarum, & præfertim de dono finalis perseverantie, quod Semipelagiæ omnibus asserebant esse commune. At hæc largitio non spectat ad universalem Redemptions, sed ad illius, ut inquit ad 1. Ob. Vincentianam beatus Prosper, *proprietatem*. Similis est ad id, quod sequitur, responso: nam voluntas antecedens est in Deo et metaphorice, si comparetur ad actualem con-

consecutionem salutis, & Redemptionis proprietatem: sincera est autem & vera, & etiam effectum suum consecuta ut resuratur ad unam causam humani generis à Domino in veritate suscep- tam, ad effusione sanguinis, ad institutionem Ecclesiae, ad virtutem pretii, ad præparationem remedii, ad voca- nem Gentium, & ad efficaciam Sacra- mentorum. Proximum eandem habet solutionem: siquidem conferre gratiam, aliaque Passionis Christi beneficia non spectat ad rationem universalem Redemptionis, quæ sita est in valore pretii, & institutione remedii, ideoque nec ad voluntatem Dei antecedentem: sed spe- dat ad applicationem, per quam qui Christo uniuntur poculo immortalitatis sanantur, aut alia à Capite spiritualis vitae initia, vel incrementa recipiunt; in quo locum habet consequens Dei voluntas. Ad ultimum eandem responsio- nem adhibeto. Christum pro omnibus mortuum quantum ad sufficientiam pre-

tii, verissimum est, & constat hoc pa- sim affirmari à Patribus, & Theologis: necesse est autem, ut præter sufficientiam pretii ad universalem Redemptionem admittatur hujus pretii exhibito, & institutio cause liberationis, qua pos- sent peccata omnia remitti, & à qua sunt penitus alieni quicunque Christo non uniuntur, nec possunt uniri; quales sunt dæmones & damnati: ut supra diximus cum D. Thoma 3. p. q. 8. art. 3. Si enim ad redemptionem sufficeret sola pretii sufficientia, proculdubio etiam damnati & dæmones forent redempti. Eapropter non est eadem causa reproborum viatorum, & diaboli, ut temere, impie, & inscite scripsit Jansenius lib. 3. de Grat. Christi cap. 21. Illius ergo propositiones, absque præsidio Scholæ Molinistarum, imo & absque subsidio earum reliquarum opinionum, quæ licet probabiles, non sunt tamen ab omni- bus communiter receptæ, ita à me refel- luntur & profligantur.

C A P U T V.

Demonstratur Romani Pontificis circa Facta Dogmatica definitionem esse firmissimam.

S U M M A R I U M.

1. Status quæstionis exponitur.
2. Quid per facta intelligatur.
3. Quid dicendum de factis personalibus.
4. Conclusio Probatur ex Scriptura.
5. Et 6. Confirmatur ex eadem.
7. An à sententia S. Pontificis possit appellari ad Concilia.
8. An id locum habeat in causa Jansenii.
9. Usque ad 18 Probatur Conclusio diversimodè.

I. Status quæstionis expo-
nuntur.
EVERTENDA nunc est postrema Jansenistarum, circa Romani Pontificis in definiendis Factis Dogmaticis infallibilitatem, machinatio. Pontificem ipsum, eique tanquam supremo Pa- stori & Capiti conjunctam Ecclesiam pro- ferre certissimum circa dogmata aut cre- denda aut rejicienda judicium, negare verbotenus non audent. Est autem Dogma, ut hoc loco accipitur, doctrina vera, vel falsa, fideique Catholicæ con- formis sive repugnans, V. G. Est in Deo cum unitate substantiæ Trinitas Per- sonarum, Verbum Patri consubstantiale est, & consimilia, quæ credere ac pro- fiteri tenemur: sive, In Deo est una duntaxat persona, Filius est creatura, & alia hæreticorum asserta, à Catholicis singulis eliminanda & damnanda. Quæ- stiones autem circa istiusmodi dogmata appellari solent quæstiones juris: atque in his finiendis errare aut Pontificem aut Ecclesiam, nemo unus, nisi Ecclesiæ refractarius, affirmat.

Versatur itaque controversia circa solas quæstiones Facti. Quæstiones hujusmodi sunt, quæ non doctrinam in se, sed ut pro- latam ab homine, vel scriptis expressam, attingunt. V. G. an Sabellius negaverit in Deo plures esse personas, an in Scriptis ARII Verbi consubstantialitas impu- gnetur. Facta istiusmodi alia persona- lia dicuntur, alia dogmatica. Prioris ge- neric sunt, quæ personam solummodo spectant, nulla facta dogmatis com- plexione; ut si queratur, num Sabellius revera blasphemiam illam protule- rit, an ARIUS ipse scripta ediderit ad- versus Verbi divinitatem. Facta do- gmatica appellantur, quæ simul cum dogmate sunt conjuncta: Sit in exem- plo, Verbum non est Patri. Omousion in sensu verborum Sabelli, Filius non est Patri substantia similis juxta sensum Ari- norum, aut Semianorum. Itaque in Causa Janseniana possent tres excuti quæstiones. Una, an quinque Propo- sitiones hæresim contineant, & merito

2. Quid per fa-
cta intelliga-
tur.

damna-

damnatæ sint: Altera, num Jansenius illarum sit auctor, & liber qui inscribitur *Augustinus* sit ab illo conscriptus. Tertia sintne hæc propositiones juremerito proscriptæ in sensu, quem præferunt in ipso libro Jansenii. Prima est quæstio juris, sive de puro dogmate: altera quæstio facti personalis: postrema quæstio facti dogmatici.

3.
Quid dicen-
dum de fa-
ctis per-
sonalibus.

Diximus circa primam quæstionem inter nos convenire. De secunda non agitur, nec Theologi consentire videntur. Complures in quæstionibus facti personalis censem Pontificem posse errare, quoniam hujusmodi quæstiones solent resolvi ex incertis principiis, rumore vulgi, hominum testimonio, & opinione Scriptorum. Hæc mea opinione non satis castigate dicuntur. De hujusmodi enim Factis prudenterissimus Ecclesiæ Rector definitive pronunciare non solet. Non enim quidquam Ecclesia interest, an libri, cui titulus est *Augustinus*, sit vere Auctor Jansenius, an Sancyrus, an alius quispiam. Sunt facta plura etiam personalia, quæ certissimis argumentis possunt definiri, V. G. *Quinque pro-
positiones excerptas esse ex libro Jansenii.* Id enim non definitur sola hominum relatione, sed examine libri ante omnium oculos positi, & non ignoto, sed notissimo charactere proculsi. Sunt ergo facta etiam personalia, in quibus Ecclesia judicium est penitus irrefragabile; ut quando damnat hæreticum coram ac palam falsa dogmata profitentem, aut prohibet librum non sanæ, aut perniciose doctrinæ. Et si aliquando animadvertis in aliquem ob indicia non adeo certa; id facit causa prudentissime cœconomia. Quod si dixeris nullam aliam esse infallibilis judicij regulam, nisi Scripturam & Traditionem, quæ duo in facto personali atque individuo minime interfunt; respondeo: etiam Philosophum certam habere scientiam per ideas rerum & universalia principia, quæ singularia objecta non repræsentant; attamen dum hæc vi-
vido sensu præsentia sunt, mens ratio-
nalis ideis illis, vel principiis instructa, absque erroris periculo judicat hunc esse hominem, illum lapidem. Ita Ecclesia universalibus fidei regulis percipit solius dogmatis veritatem; & nihilominus dum audit hæreticum, aut librum legit, vi indefectibilis luminis judicat illum esse damnandum, hunc prohibendum; nec tamen fallitur. Hæc est mea de personalibus factis sententia, brevi quidem exposita, sed non obfcura, ut arbitror, comparatione. Ad facta dogmatica quod

attinet; demonstrandum est, posse Romanum Pontificem absque periculo erroris de his pronunciare, & definire non solum librum Jansenii contihere quinque propositiones hæreticas, sed etiam illas hæreticas esse in sensu Jansenii, scilicet juxta doctrinam ab eo traditam in libro, qui inscribitur *Augustinus*. Et quod dixerо de Jansenio, idem omnino tenendum est de Propositionibus Bajii, & Quenellii.

PROPOSITIO. Judicium Romani Pontificis de Factis dogmaticis nuper expositiis est omnino infallibile.

Demonstratur 1. Ex Scripturis. Pe-
tro, ejusque successori Romano Pontifi-
ci Jo. xxi. 17. à Christo dictum est, *Pa-
ce oves meas.* Quoniam Pastori cura
ovium commissa est; non tantum Pastor
debet salutiferas à beneficis herbis fecer-
nere, verum etiam arcere gregem à pa-
scuis, ubi germina veneno imbuta na-
scuntur. Ex quo Romanus Pontifex sit
Pastor Ecclesiæ, consensu Jansenistarum,
sine erroris periculo distinguit *inter her-
bam & herbam*, id est, inter dogma
Catholicum & dogma hæreticum, ne
oves fallaci, & venefica doctrina pa-
scantur. Ergo debet certissimo judicio
distinguere inter *pratum & pratum*, ubi
herbæ nascuntur, id est, inter libros &
libros, in quibus dogmata continentur,
& dignoscere ubi salubria inveniantur,
ubi autem venenata ac pestifera. Itaque
non tantum definiri potest propositionem
aliquam in se esse hæreticam, ut tra-
ditur in hoc libro. Imo quemadmo-
dum magis dignoscitur herbarum salubri-
tas & venenum, si advertitur, quibus in pascu-
is, sylvisque nascuntur: ita melius
patescit falsitas aut veritas dogmatis,
si attenditur doctrina libri, unde scatet,
& germinat.

Similiter Petro, & Successoribus ejus
dictum est Mat. xvi. 18. *Tu es Petrus, tui-
& super hanc Petram adificabo Eccle-
siam meam, & portæ inferi non prava-
lebunt adversus eam*, scilicet nec per fal-
sa dogmata hæreticorum, nec per Tyr-
annorum persecutionem. Ex quo portæ
inferi non possint adversus Ecclesiam
prævalere falsis dogmatibus, consequens
est hujus Ecclesiæ Pastorem in definitio-
ne dogmatum falli non posse. Igitur
cum prævalere non valeat contra sensum & doctrinam universalis Ecclesiæ do-
ctrina ac sensus privati Scriptoris, se-
quitur summum Ecclesiæ Rectorem in
pronunciando de sensu ejusdem Scriptori-
ris decipi atque errare non posse.

Rur-

6.
Ex eadem.

Rursus: Quod olim præscriptum est Israëlitis Deut. XVII. 8. *Si difficile & ambiguum apud te judicium esse perspexeris inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & lepram, & judicium inter portas tuas videris verba variari: surge, & ascende ad locum, quem elegit Dominus Deus tuus. Veniesque ad Sacerdotes Levitici generis, & ad judicem qui fuerit illo tempore: quæresque ab eis, qui indicabunt tibi judicii veritatem.* Illud inquam, præceptum nunc etiam viget: nam, ut perfectum sit Ecclesiæ regimen, debet esse Judge unus, atque supremus. Fuit inter nos olim ambiguum judicium de quinque Jansenii Propositionibus. Disputatum in Galliis, in Belgio, & ubique terrarum, & audivimus *inter portas verba Judicium variari.* Ventum est ad Apostolicam Sedem, & ad locum, quem elegit Dominus, ad *Judicem, qui fuit illo tempore,* ad Innocentium X. neque ad hunc tantum, etiam ad Alexandrum VII. Innoc. XII. & Clementem XI. Hi autem quinque Propositiones damnarunt, & damnatas esse in sensu Jansenii declaraverunt. Igitur indicarunt *judicium veritatem.*

7.
An à sententia S. Pontificis possit appellari ad concilia.

Non est quid huic argumento respondeant, nisi *Judicem* ad hanc controvèrsiam dirimendam esse, non Romanum Pontificem, sed universam Ecclesiam: ideoque non defuere qui in causa Jansenii & Quenellii à sententia Pontificis appellarent ad futurum Generale Concilium. Sed audacter nimium. Primo enim quorundam sententia de appellatione à sententia Pontificum ad Concilia, & de infallibilitate Romanæ & Apostolicæ Sedis dependenter ab aliorum Episcoporum approbatione, licet tanta animositate tantoque argumentorum apparatus à nonnullis propugnetur, falsissima est, ut alio in loco probabitur. Nam in praesentia sufficit asserere cum Augustino cap. ult. librorum ad Bonifacium, rariissimas extitisse hæreses, propter quas damnandas opus fuerit *congregatione Synodi:* quod confirmatur per antiqua Ecclesiæ consuetudine, cum damnaverint Pelagianam hæresim Innocentius & Zosimus, errores Berengarii Leo IX. Gilbertum Porretanum Eugenius III. atque, ut alios mittam, articulos Baji Pius V. & Urbanus VIII.

8.
An id locum habeat in causa Jan- senii.

Præterea dato, nunquam tamen concessò, licitam esse istiusmodi appellationem, ea locum non habet in causa Jansenii, aut Quenellii. Quando enim

R. P. Berti Theol. Tom. III.

major Ecclesiasticorum pars subscrabit decretis Pontificum, etiamsi nonnulli repugnant, etiam juxta recentiorum Gallorum doctrinam nobis, quod ad hanc materiam attinet, adverfantem, locus non est hujusmodi appellationibus. Alias nullius hæresis cauła finita esset, cum nulli hæresi defuerint patroni & periculissimi defensores: quorum tamen non obstante repugnantia, quis non dixerit aut Arianorum, aut Donatistarum, aut Pelagianorum, aut aliorum hæreticorum dogmata sive proscripta concordissima Ecclesiæ Catholice auctoritate? Atqui judicium Romani Pontificis de Baji, Jansenii, & Quenellii assertiōibus, si paucos refractarios excipias, ab universa Ecclesia receptum est, ut diximus primo capite hujus Dissertationis. Ergo dato etiam, & non concessò, quod fas esset à definitione Pontificis appellare ad Concilium, id nequam licetum est Jansenistis: atque, ut Augustinus scribit loco nuper laudato, audacter istorum *superbia . . . banc gloriam captare intelligitur, ut propter ilias Orientis & Occidentis Synodus congregetur.*

Ut modo ad propositionem nostram revertatur oratio, Pontificem, nec non Probatur Concilia ab ipso approbata, in definitio- 9. nis Factis dogmaticis nunquam falli, de- à praxi.

demonstratur secundo ex praxi vetustissima, qua in damnatione hæresum simul damnati sunt illarum auctores, nunquam quæstione facti à quæstione juris distincta. Etenim in Concilio Ephesino Sess. I. art. 4. legimus, *Anathematizamus omnes hæreses Arii, Eunomii, & Nestorii, & eorum qui dicunt carnem Christi sive ē Cœlo.* Concilium Constantiopolitanum primum præcepit Theodoreto non solum ut doctrinam Nestorii, verum etiam ut Nestorium ipsum damnaret, feriens eodem anathemate ejusdem Nestorii dogmata, epistolas, & personam. Martinus V. in Synodo Constantiensi sess. ultima præcepit, ut omnes non tantum profiteantur jure, ac rite damnatas sive hæreses Joannis Us, Wicclefi, & Hieronymi de Praga, sed horum quoque personas, libros, & documenta. Sunt autem in Historia Ecclesiastica exempla id genus innumera. Igitur Ecclesia non solum propositiones, & dogmata, sed etiam personas, libros, que condemnat.

Insuper probatur thesis nostra factis 10. Dogmaticis Janseniano, & Quenelliano Probatur id simillimis. I. An in tribus Capitulis, id à simili, est in scriptis Theodori Mopsuesteni, Theodoreti adversus Anathematismos

G g

Cyril.

Cyrilli, & in Epistola Ibæ ad Marim Per-
fam contineatur Nestoriana hæresis,
quæstio facti Dogmatici est, & tanta
contentione agitata, ut non solum ad-
versarios haberet Episcopos plurimos,
verum etiam diu Vigilius Papa senten-
tiam dicere detrectaverit, veritus ne
fraude Origenistarum elevaretur Synodi
Chalcedonensis auctoritas; & nihil
ominus tria illa Capitula damnata sunt à
V. Synodo can. 12. 13. & 14. ab ipso
Vigilio in *Judicato* anni 548. & in Epi-
stola ad Eutychium Archiepiscopum
Constantinopoleos, in qua etiam quin-
tam Synodum approbavit, atque à Pe-
lagio successore Vigilii, & Joanne III.
ut in Dissert. de V. Synodo demonstrat
Eruditissimus Cardinalis Norisius. Ne-
que trium Capitulorum damnatio per-
sonas auctorum directe spectat, (excipe
Theodorum Mopsuestenum) sed tex-
tum, doctrinamque eorundem, ut col-
ligitnr ex verbis prædictorum canonum,
probatque in suo Documento Pastorali
P. 4. cap. x. Illustrissimus Archiepisco-
pus Cameracensis. Potest ergo ratione
consimili tam Pontifex, quam Genera-
le Concilium pronuntiare certum fir-
missimumque judicium de propositioni-
bus Jansenianis, etiam ut in textu scri-
ptorum Jansenii verbis aut expressis, aut
æquivalentibus comprehenduntur.

II.
Probatur ul-
terius à si-
mili.

Secundo, ut ex multis alterum pro-
ducam exemplum; in Synodo Latera-
nensti celebrata anno 649. damnati sunt
Cyrus, Sergius, Pyrrhus, aliique Mo-
nothelitæ, ex temerariis ipsorum scri-
ptis juxta Apostolicam sententiam, *Ex
ore tuo te judico, &c.* *Ex verbis tuis
Justificaberis, & ex verbis tuis con-
demnaberis*: quemadmodum Maximus
Aquileensis exoraverat summum Ponti-
ficem Martinum I. Ibiique canone XVI 11.
anathemate percussi sunt nefandissimi
hæretici, cum omnibus impis eorum con-
scriptis usque ad unum apicem. Et si
plura exempla desideras, vide citatum
Documentum Ducis, & Præfatis Came-
racensis, Honoratum Tournely de Eccle-
sia q. y. art. 3. atque ut domesticum
Scriptorem aliquem proponam, ex-
mium virum Joannem Laurentium
Czepanski in Controversiis de Ecclesiæ
Regimine.

12.
Probatur ra-
tionibus Theologicis. Quarum sit I.
tione Primò. Romanus Pontifex infallibilis est in
Canonizatione Sanctorum. At sicut
quæstio Dogmatica est, propositionem
aliquam esse hæreticam; factum vero do-
gma, hæresim hujus propositionis
contineri in hoc libro; ita dogma est

viros eximia virtutis post mortem cultu
& veneratione dignos esse, factum au-
tem, eximiam virtutem in hoc uno
splendescere. Si ergo in Canonizatione
Sanctorum Pontificem credis esse infalli-
bilem, quare titibus, eundem falli in
definienda doctrina hujus libri? Quod
si dixeris, nec in Sanctorum Canoniza-
tione Pontificem infallibilem esse; alio-
rum, nostraque confutatione alibi revin-
ceris. Si autem reponas in Sanctorum
Apotheosi haberi testimonium miraculo-
rum, quæ cum patrari non valeant nisi
divina virtute, certissimum exhibent ve-
ritatis argumentum; valet adhuc nostra
ratiocinatio. Nam si dogma est, opus
divina virtute patratum esse veræ fidei,
& virtutibus conjunctum etiam sanctita-
tis confirmationem: quod hoc indi-
viduum opus sit factum supra virtute,
spectat ad *Factum*. At in Canoniza-
tione Sanctorum Pontifex definit hoc indi-
viduum opus patratum esse sola virtute
Dei. Ergo definit quod spectat ad *Fa-
ctum*.

13.
Sit ratioinatio altera. Texus, qui
continetur in Canone aliquo, E. G. in secundo.
quarto sessionis sextæ Tridentini Conci-
lii, est Dogmaticus, quoniam proponit
doctrinam de Gratia & libertate. Igitur
textus libri Jansenii pertractans de li-
bertate & de gratia erit consimili ratio-
ne Dogmaticus. Atqui impium, hor-
rendumque est asserere posse Ecclesiam
falli in consecranda doctrina quæ conti-
netur textu illius Canonis: Ergo execra-
bilis pariter error est affirmare, quod
Ecclesia possit errare in condemnanda
doctrina, quam textus hujus libri com-
plectitur. Futilis autem, & prorsus
inepta est responsio Jansenianorum, quod
ille textus sit brevior, iste longior &
implexus. Nam primò hic quoque textus
fusus ac perdifficilis de gratia & libe-
tate pertractat: est ergo dogmaticus.
Deinde librorum Augustini contra Pela-
gianos textus nonne est longior Janse-
niano, & tamen Jansenistæ fatentur il-
lum fuisse ab Ecclesia jure, & rite pro-
batum? Præterea sensus Janseniani ope-
ris sine ulla ambiguitate percipitur ex
paucis verbis librorum de Grat. Christi,
ubi statuit systema viætricis delectatio-
nis tollentis libertatem, ut demonstravi
cap. i. Scriptis itaque Jansenius longe
ampliora volumina; non possent quinque
propositiones millenis aliis operiri.

14.
Accedit tertia ratio. Ideo Janseniani
nolunt fateri propositiones recte fuisse
damnatas in sensu Auctoris, quoniam
contendunt talem esse sensum Augusti-
ni, ideoque Constitutiones editas con-
tra

tra Jansenium & Quenellum contrarias esse definitionibus Pontificum, qui probarunt S. P. Augustini de Gratia doctrinam. Si revera contrariae forent, quod vidimus esse à veritate alienum, versarentur circa eandem materiam, alioquin nulla esset hujusmodi contradictione. In rebus igitur ad eandem materiam spectantibus Jansenistæ volunt Ecclesiam fallibilem, atque infallibilem. Infallibilem in approbatione doctrinae Augustini: fallibilem in condemnatione doctrinae Jansenii. Quorū hæc monstra, & pugnantium animorum levitas, atque inconstantia? Plura hujus generis argumenta vide apud nostrum Paludanum prima parte Apologiae cap. x. & sequentibus.

15.
Quartio.

Quarta ratio est hujusmodi. Librum à Spiritu Sancto veritatem inspirante dictatum esse divinæ auctoritatis, & recipiendum in Canone, est dogma fidei; hunc librum, E. G. Judith, aut Sapientia, aut alium similem afflante Spiritu Sancto fuisse conscriptum, est quæstio facti dogmatici. Si in hujusmodi definitiōne quæstione Christi Ecclesia errori quandoque subjicitur; quomodo Gelasius Papa in Cap. *Santa Romana*, quomodo Tridentini PP. Sess. iv. præfatos libros decernunt esse Canonicos, neque de hujusmodi definitiōne missitat ullus Catholicorum? Respondebunt Jansenistæ de cœta istiusmodi firmari Veterum Patrum traditione. Bene habet. Veteres autem unde hos libros acceperunt esse divinos? Profecto ab Apostolis. Hī vero unde? Certe Spiritu Sancti assistentia donati & libros veteris Testamenti à Synagoga receptos, & aliquos qui non sunt in canone Hebraeorum, & plures novi Testamenti tunc temporis editos, & hos quidem sine majorum traditione, tanquam divinæ auctoritatis receperunt. Infupere nego non esse Traditionem in Ecclesia, qua possit judicari de sensu libri Jansenii. Est per antiqua traditione, & divinarum quoque Scripturarum auctoritas, dari liberum arbitrium: hujusque traditionis intelligentiam certissimam habet Rector universalis Ecclesiae. Vi autem hujus intelligentiae, oblati sibi libro Jansenii, potest irrefragabili judicio pronunciare sparsam in ipso libro doctrinam esse libero arbitrio contrariam.

16.
Quinto.

Sequitur quinta ratio. Ecclesia damnare potest aliquam propositionem eo quod ex verbis ipsius potest judicium ferre an obvius illius propositionis sensus sit falsus. Sed etiam judicare potest de doctrina alicuius libri ex verbis,

R. P. Berti Theol. Tom. III.

ac textu ipsius. Igitur potest Ecclesia damnare etiam alicuius libri doctrinam.

Postrema ratio moralis est hujusmodi. Est necessaria disciplinæ, & regimini Ecclesie divini Spiritus assistentia tam in damnando novo aliquo dogmate, quam in expendendo, & qualificando scripto, ex quo illud derivamus. Nam occasio subversionis & scandali, quæ præberetur fidelibus, si Ecclesia propositionem falsam definiret ut veram, exhiberetur etiam, si hæreticum librum tanquam catholicum approbaret. Itaque si Janseniani fatentur irrefragabile esse pronuntiatum Ecclesie circa aliquam propositionem veram aut falsam; & illud fateantur, necesse est, non decipi Magisterium Ecclesie circa doctrinam librorum, ex quibus propositum dogma deducitur.

His argumentationibus ex Scripturis, ex Historia Ecclesiastica, & ex ratione Probatur rā-
depromptis duas alias extrinsecas supe-
raddo, unam ex doctrina Cleri Gallica-
seca, & alteram ex scriptis ipsorum Janse-
nistarum. Obortis enim in Sorbona
circa Propositiones Jansenii dissidiis, Sy-
nodus Parisiensis anno 1650. Epistolam
ad Innoc. X. subscriptam ab Episcopis
LXXXV. dedit, in qua hæc leguntur: *Majores causas ad Sedem Apostolicam re-
ferre solemnis Ecclesie mos, quem Fides
Petri nunquam deficiens perpetuo retineret
pro jure suo postulat. Infra: Experta
et nuper Beatitudine tua, quantum Apo-
stolicae Sedis in Gemini Ecclesie Capitis
errore profligando valuerit auctoritas:
continuo sedata est tempestas, atque ad
Christi vocem, et imperium verti, &
mare obedierunt. Item: Flagitamus
Beatissime Pater, ut clara firmaque de
propositionum istarum sensu prolata sen-
tentia, caliginem omnem discutias, ani-
mos fluctantes componas, diffidia prohibeas,
Ecclesie tranquillitatem, splendo-
remque restitutas. Hæc est Cleri Galli-
cani ante damnationem propositionum
Jansenii erga Apostolicam Sedem obser-
vantia.*

Damnatis per Innocentium quinque Propositionibus, quanto plausu summi Pontificis constitutio in Galliis saerit recepta, monstrat Epistola xxx. Episcoporum ad eundem Innoc. data die 15. Junii an. 1653. In qua gratulantur accidisse, ut quemadmodum ad Episcopo-
rum Africæ relationem Innocentius I.
Pelagianam hæresim damnavit olim, sic
ad Gallicorum Episcoporum confu-
sionem hæresim ex adverso Pelagianæ

G g 2

oppo*

oppositam Innocentius X. auctoritate sua proscripterit.

Hactenus videri potest quæstionem in solo dogmate versari. Veruntamen ubi post Innocentii decretum Jansenistæ spargere coeperunt quinque propositiones in sensu Auctoris non fuisse proscriptas; Clerus Gallicanus die 28. Martii anno 1654. iterum hæc ad Pontificem conscripsit: *Nos in hac Urbe Parisiensi congregati censuimus, & per Epistolam Encyclicam bis literis adjunctam declaravimus, Propositiones illas & opiniones esse Cornelii Jansenii a Sanctitate vestra damnatas disertis & manifestis verbis. Quam enim auctor ille usurpatione privata novam doctrinam sub specie veteris inducebat, necessum fuit ut Apostolica Sedes iudicio lato ex publica & antiqua traditione refelleret.* Rursus tentantibus Jansenistis Innocentii Rescriptum eludere facta distinctione quæstionis juris & facti, Galliarum Antistites Synodali Epistola Alexandrum VII. Successorem Innocentii anno 1656. certiore reddiderunt, declarantes se firmissime credere, *Doctrinam Jansenii, quam opere suo ille explicavit in propositionum confixarum materia, Pontificalia Constitutione fuisse damnatam.* Id vero postquam Alexander absque ulla ambiguitate Kalendis Novembris ejusdem anni definitivit, quanta reverentia Galliarum Praefulles Pontificiam Constitutionem suscepserint, constat ex iteratis Epistolis ad eundem Pontificem, atque ex Synodalibus Comitiis anni 1661. & 1675. Quæ omnia, cum legi possint eruditis notationibus illustrata in Controv. 17. memorati P. Joannis Laurentii Czepanski, nec non postrema Parte Documenti Pastoralis Archiepiscopi Cameracensis, nos brevissima narratione complectebamur.

18. Tandem confessione suorum Jansenistæ probatur ex ni revineuntur. Ipse Jansenius extremis confessione propriæ Tabulis de Opere suo hæc protulit: *Si Romana Sedes aliquid mutare voluerit, sum obediens filius;* atque cap. 29. libri

Proemialis scripserat: *Mibi constitutum erat, eandem quam ab infantia secutus sum, sensum meorum ad extreum sp̄ritum usque ducem sequi Romanam Ecclesiæ, & beatissimi Petri in Romana Se de Successorem. Super illam Petram ædificatam Ecclesiæ scio. Quicunque cum illo non colligit, spargit, apud quem solum incorrupta Patrum servatur bæreditas.* Quidquid ab ista Petri cathedra, in cuius communione à teneris vixi, & porro vivere & mori fixum est, ab isto Christi Domini nostri Vicario, ab ista Ecclesiæ Christianæ universa Capite, Moderatore, Pontifice præscriptum fuerit, hoc teneo: quidquid improbatum improbo, damnatum damno, anathematisatum anathematizo. Sequantur ergo Jansenistæ Romanam Ecclesiæ non solum dogmatum, sed etiam sensum suorum judicium proferentem: atque ne dispergant, dum volunt colligere, quidquid ipsa improbat, improbent, & anathematizant quidquid damnat.

Antonius Arnaldus fatetur quedam esse Facta, quæ spectant ad Traditionem, nullo pacto conjuncta cum illo pronunciato Theologorum, qui volunt Ecclesiæ non esse in factis dijudicandis immunem ab erroris periculo. Idem scribit Vallonius, & Defensor Silentii obsequiosi, aliquæ sectæ homines, apud Ill. Archiepiscopum Cameracensem P. 1. & 3. Verum est, quod negant id de Facto Janseniano valere. At è suismet positionibus refutantur. Docent enim facta quædam absque erroris periculo dijudicari, quoniam dici plane & omnino non potest hujusmodi facta non esse revelata, cum habent cum perpetua Traditione vinculum connexionis. Sed, ut paulo ante dicebam, est in Ecclesia derivata à Patribus traditio circa libertatem & gratiam, à qua Traditione num deflectat sensus Jansenii optime debet percipere Magistra veritatis Ecclesia. Igitur in dijudicando Facto Janseniano erit ab omni periculo Apostolica Sedes immunis.

C A P U T VI.

Ad ea, quæ objiciunt Jansenistæ, responsio.

S U M M A R I U M.

1. Usque ad 9. solvuntur variae objectiones.

I. **S**TRUUNT nunc aciem, ut evertant suum Objectio prius perius dogma, Sectarii. Ac primo ma solvit. Texunt catalogum Scriptorum, qui affirmarunt iudicium Pontificis in diri-

10. Stabilitur prior conclusio.

mendis quæstionibus facti esse obnoxium periculo erroris. Quod tradunt Cardinalis Turrecremata lib. 2. de Ecclesia cap. 46. Bellarminus lib. 4. de Summo Pontifice

fice cap. 12. Petavius lib. 1. de Poenitentia publica cap. 1. & alii Scriptores innumeris. Verum respondendum est, opinionem istorum veram tantummodo esse in quæstionibus facti personalis; neque in omnibus, sed in iis duntaxat, in quibus crimen aut error alicui personæ tribuitur ex sola hominum relatione, quemadmodum in dammodo latrone è sola depositione testimoniis posset errare Iudex. At plura sunt facta, etiam personalia, quæ cum certis indicis dignoscantur, non solum infallibilitatem fidei habere possunt, sed etiam naturalem evidentiā, ut dum attente perlegens librum aliquem, in eo video propositionem expresse conscriptam, quemadmodum habet iudex evidentiā de homicidio latronis, si viderit perspicue illum infligere vulnera, & hominem interficere. Ita neque in hac quæstione facti, *An quinque propositiones sint in Jansenio*, dici potest Ecclesiam errasse, cum librum viderit, legerit, assidueque examine critaverit. Quamquam huic definitioni, *Propositiones istæ in sensu, quem habent, damnato, excerptæ sunt è libro Jansenii*, non assentimur assensu naturali, sed fidei, ob haereticum sensum singulis haerentem; quem talem esse definit Ecclesia non ex verbis expressis, aut aequivalentibus, sed ex dogmate in talium verborum significazione contento: id est, quia ex libro illo derivatae creduntur, non tantum quoad verba, sed etiam, & præcipue quoad sensum verbis singularium propositionum expressum. Ad summum ergo posset errare Ecclesia in facto tantum historico: quale foret, hunc librum E. G. revera fuisse à Cornelio Jansenio conscriptum; id vero prudentissime supponit ex nomine quod præfert Auctoris, ex hominum consensu, ex Jansenistarum ipsorum confessione.

2.
Objicitur 2.
Rejicitur.

Reponunt Jansenistæ. At Innocentius X. & Alexander VII. quinque propositiones damnarunt ex sola relatione quorundam Episcoporum Galliæ. Est ergo hæc quæstio facti, in qua potuit Ecclesia in errore versari. — Respondemus splendidissime Jansenianos mentiri; nam post consultationem Episcoporum Galliæ, adhibitam Romæ diligentiam, quæ n̄ aīr̄ desiderari non poterat, librosque Jansenii maturo examine fuisse iustitios, manifestum est ipsorum Romanorum Pontificum testimonio, & rerum gestarum narratione in priori capite hujus disputationis præmissa.

3.
Objicitio 3.
Refutatur.

Inquiunt, longiorem esse librorum Jansenii textum, nec videri verisimile

Pontifices hujus Scriptoris mentem penitus fuisse scrutatos. Verum hæc sunt triplici responsione jam conftracta & illustrata. I. quia non plura scripsit Jansenius magno Protoparente Augustino, cuius de gratia doctrinam Romana tenet Ecclesia. II. quia sensus Jansenii sua sponte ex iis, quæ docet de superiori delectatione injiciente vinculum libertati, evidentissime erumpit. III. quia per biennium selecti Theologi universum Jansenii Opus accurate versarunt: neque ad omnia illius Auctoris placita directe spectat animadversio Censuræ, sed ad quinque positiones obvias, certisque capitibus coarctatas.

Contendunt insuper Jansenii gregales illius sensum non aliunde disquirendum, nisi ex rigidissimis regulis ac præceptiis artis criticæ. Respondemus autem bellam hanc esse lusionem. Ars enim Critica tradit quasdam regulas ad dijudicandum germanitatem, etatemque Scriptorum, quæ disciplinarum sunt instrumenta; & nihil valet ad pronunciandum de Scriptorum illorum veritate, doctrina, & orthodoxyia. Sic regulis Criticis, nempe ponderatione stili, notarum chronologicarum, contextuum, formæ disputationis, Synchronorum Auctorum, inquirō num Poemander sit genuinum opus Mercurii, an prodierit primis Christianis saeculis, an Dionysio Areopagitæ libri de Divinis Nominibus sint accensendi, num Augustinus aut Gennadius scripsit Opus de Ecclesiasticis Dogmatibus, an Inscriptio hujus Numismatis, aut lapidis his aut illis Consulibus quadret, & consimilia plurima. Id vero quid, ut judicium feras an in Opere Mercurii sit Catholica de Trinitate Doctrina, sive in libris Dionysii tradatur Verbi Divinitas, sive in eo, qui inscribitur de Theologicis Dogmatibus extent vestigia Pelagianismi, sive in hoc ære vel marmore sint aurea latitudinis vocabula? Hoc te non Critica docet, sed vel dogmatum scientia, vel ars disputandi, vel grammatica, vel alia demum facultas, ad quam inquisitio illa pertinet. Ergo ex præceptionibus Criticis, v. g. ex collatione *Martis Gallici*, disquires num Jansenius scripsit librum, *Augustinus*: ex Epistolis agnosces an Bajonæ editus, an limatus Ypri. Doctrinam ab eruditioне Theologorum, & Orthodoxyam à judicio Apostolicae Sedis perquiras, necessum est.

4.
Objecatio 4.
Repellitur.

5.
Objec^{io} 5^a

Persistunt objectare Janseniani distinctionem duplicitis facti, quorum unum dicitur Personale, aliud Dogmaticum commentationem esse recentiorum Scholasticorum, atque antiquioribus Theologis incompertam. Respondemus ex adverbo, primum hanc distinctionem non esse adeo novam, ut ja^{ct}ant, cum in terminis tradatur etiam à Clero Gallico in libro, cui titulus *Relations des Deliberations du Clerge de France*, ante plures annos conscripto. Dicimus præterea, quod et si hæc distinctione sub iis verbis non inveniatur in Antiquorum lucubrationibus, frequentissima est tamen, si rei significatio attendatur, eoque non tantum dogmata, sed etiam hereticorum libri, librorumque doctrina quovis Ecclesiæ s^{ec}culo proscripta fuerint. Addimus, omnes hæreses quasdam intulisse quæstiones, quibus diligentius Catholica Fides defenditur; ac talem esse quæstionem de factis dogmaticis.

6.
Objec^{io} 6^a

Affirmant Jansenistæ, Factum, de quo controvertitur esse factum quoddam decimi septimi s^{ec}uli, nullatenus dirimentum pervetusta Ecclesiasticorum dogmatum traditione. — In promptu autem responsio est, novum quidem esse factum istud, si spectetur scriptio libri, & propositionum enunciatio, quo sensu nova fuit quælibet hæresis cum primum coepit vulgari. Non est autem novum comparare ad doctrinam Fidei, cum repugnet dogmatibus perpetuo in Ecclesia explicite, aut saltem implicite creditis.

7.
Objec^{io} 7^a

Producunt exemplum Vigilius Papæ, qui olim tria Capitula decretorio judicio probavit, quæ postea damnavit quinta Synodus: ideoque aut judicium Vigilius, aut Judicium quintæ Synodi circa Factum Dogmaticum falso erit. — At istud argumentum contra Jansenistas retorquetur. Enimvero, ut diximus, judicium à V. Synodo, & à Romano Pontifice de tribus Capitulis prolatum est omnino irrefragabile & firmissimum, & tamen versatur circa Factum Dogmaticum. Igitur neque Synodus Oecumenica approbata à Pontifice, neque ipse Pontifex errori unquam subjicitur in dirimendis factis Dogmaticis. Jam vero quod afferunt Vigilius Papam tria Capitula approbasse, falso est penitus. Concilium Chalcedonense in suas Sedes restituerat Theodoretum atque Ibam, posteaquam impium Nestorium damnaverant; neque in ea Synodo dogmatice tria Capitula discussa sunt. Cum ergo de trium Capitulorum

damnatione ageretur, Vigilius Papa veritus ne contra definitionem Chalcedonensis Concilii è suis Sedibus Theodoreus exturbaretur, haud ignorans inimicorum ejus machinamenta, prudenter obstat: & cum anno 548. scriptis *Judicatum*, & tria *Capitula* damnavit, adjecit clausulam, *Salva in omnibus reverentia Synodi Chalcedonensis*. Ob eandem causam die 14. Maii anno 553. damnatis à V. Synodo Tribus *Capitulis*, timens aliquid fuisse innovatum in Causa Theodorei, & Ibæ, quos Synodus Chalcedonensis pristina decoraverat dignitate, edidit aduersus Quintam Synodum *Constitutum*. Cæterum ubi Vigilio compertum est, nullum à Synodo V. anathema pronunciatum contra Personas Theodorei & Ibæ, sed tantum aduersus istorum scripta; solus enim Theodorus Mopsuestenus duodecimo Synodi anathematismo cum suis scriptis damnatur: Vigilius Synodum, simulque trium *Capitulorum* condemnationem firmavit. Animadvertis hoc loco, magna fraude Apologistas Jansenii scribere eandem causam fuisse Theodorei, & duorum aliorum Episcoporum, ut inferant Theodoreum & Ibam à Synodo Chalcedonensi absolutos, & à V. Synodo fuisse damnatos. Est enim una, eademque Causa in quantum spectat ad doctrinam trium *Capitulorum*, non quantum attinet ad trium Episcoporum personas.

Rursus opponunt Jansenistæ factum Honorii, quod potest hac, vel consimili argumentationis forma proponi. 8. Objec^{io} 8^a

Habemus judicium Ecclesia in quæstione Facti Dogmatici Janseniano simillimi falso & erroneum in Causa Honorii, quem Sexta Synodus tanquam Monothelitam damnavit, non ex aliquorum relatione, sed ex Epistolis ejusdem Honorii ad Sergium. Etenim quemadmodum olim instituta fuit quæstio, an hæresis afferentium unam in Christo voluntatem contineretur in Epistolis Honorii; ita nunc controvertitur an sensus hæreticus quique propositionum contineatur in libro Jansenii. At in priori quæstione falso judicium protulit Synodus Oecumenica. Potuit ergo similiter falli in hac de facto Janseniano quæstione Romanus Pontifex.

Respondeo quæstionem de anathematice dicto aduersus Honorium perplexam esse, nullatenus tamen suffragari Jansenii Apologistis. Onuphrius Paninius, Baronius, Severinus Binius, & alii permuli arbitrantur Acta Sextæ Synodi fuisse falsata, nec levi ducti ratione, sed argu-

argumentationibus plurimis in libris de Incarnatione proponendis. Dilabitur, juxta horum sententiam, prædicta argumentatio: neque enim verum est Sextam Synodum dixisse anathema Honorio, quod narrare nequaquam prætermisissent Theophanes & Gregorius Monachus Græcus, qui ex autographis voluminibus gesta in hac Synodo literis consignantes Honorii damnationis non meminerunt. Censem alii damnatum à Sexta Synodo Honorium, non quod hæresim Monothelitarum in Epistolis ad Sergium docuerit, sed quod hæresi illi quodammodo indulserit, non satis prudens in fovenda familiaritate cum Sergio, neque in oppugnanda hæresi nimis solitus. Atque in hac pariter sententia argumentatio illa exarescit. Potest enim probari ignea fides Honorii, tametsi non probetur Oeconomia. Nonnulli cum Turrecremata lib. 2. de Eccl. cap. 93. putant Concilium revera errasse in quæstione facti: sed neque hæc responso juvat Jansenistas; quoniam eo loco Turrecremata scribit, ideo Patres fuisse deceptos, quoniam de Honorio judicarunt, non ex ejus Epistolis (in quarum una de duplice in Christo voluntate altum habetur silentium, in altera Honorius Sergium tantummodo hortatur, ut devitet vocabuli novitatem; & consequenter neque una, neque altera Epistola poterat sensum Honorii demonstrare) sed pronunciarunt judicium *ex falso informatione, & ex falso rumoribus.* Unde ad summum sequitur potuisse Ecclesiam errare in definienda Facti Jansenii quæstione, si rigidiori Censura judicium pronunciasset ex sola quorundam Episcoporum relatione; quo in casu Factum diceretur historicum, non Dogmaticum. Petiti dier scribit quæstionem Honorii ad hanc minime pertinere, quoniam Honorii Epistola non continent judicium Pontificis definitis ex Cathedra, & docentis universalem Ecclesiam; sed commonentis tantum Constantinopolitanos præsules. Judicium vero de propositionibus Jansenianis, definitivum esse, publicum, universale, & Apostolicis Censuris communum, nullus ignorat. Noster demum Debrant in *Honorio Vindicato* probat judicium Sextæ Synodi ferire Epistolas Honorii male in Græcam linguam translatas, non latinum exemplar; sed de Honorio alibi.

Adhuc Jansenista argumentantur. Hæc enunciatio: *Quinque propositiones hæresim continentates damnatae sunt in sensu Jansenii*, aequivalet his duabus, *Quinque propositiones hæresim continent*, &c,

Quinque propositiones sunt in libro Jansenii : quarum prima est purum dogma, altera purum factum. Igitur judicium de hac postrema ambiguum & incertum est, etiam prout primæ conjungitur; quidquid enim de se est dubium, ubi cuncte ponitur, dubium incertumque est. — Resp. nego consequentiam; primo quia etiam de puro facto, quod non pendet à sola hominum consultatione & relatione, quale est in hoc libro, quem omnes videre ac legere possunt, contineri hæreticam aliquam propositionem, et meā sententiā Pontificis judicium irrefragabile & invictum, præsertim si Fidelibus proponatur credendum, & jamento confirmandum. Deinde licet hæc propositio, *Quinque illi articuli extant in libro Jansenii*, solitarie & divisiim accepta non esset objectum certæ & invariabilis definitionis; est tamen, si cum priori, id est, cum dogmate conjungitur. Nam si dixeris, E. G. *Christus non est Deus & homo juxta sensum Nestorii*, hæc sane enunciatio æquivalet duabus, *Christus non est Deus & homo*, & *Christum esse Deum & hominem docuit Nestorius*. At quoniam prima Propositio est dogma fidei secundum impiam doctrinam Nestorii, non debet utraque accipi solitarie, sed conjunctim; atque hoc pacto accepta redolent dogma firmissime Apostolica auctoritate damnatum. Atque ex dictis reliqua omnia Jansenianorum objecta in nihilum recidunt.

CONCLUSIO.

Postrema hac dissertatione universa
Jansenianæ Hærefoes machina evertitur. Stabilitur
Prolatas à Jansenio quinque Propositio-
nes, prædamnatas ab Augustino, digna
Censura proscriptas, ac suprema aucto-
ritate anathematizatas, quantum patie-
batur ingenium, otiumque nostrum, de-
monstrare curavimus. Neque est, cur
moremur studentium juvenum progres-
sionem refellendo etiam defensores ob-
sequiosi silentii; eos scilicet, qui For-
mulario subscribunt simulatione & hypo-
cristi, interiori animo à Jansenii sensu
non alieni. Hi quippe errorem obti-
dunt sola fallaci opinione, quod Ecclesia
in quæstione Facti Janseniani dirimenda
potuerit errare. Id verum non esse ha-
bentus commonstravimus. Sed, etiam si
hac in re Apostolica Sedes obnoxia esset
errori, quod ab omnium mente avertat
Spiritus veritatis, non est quomodo ho-
mines isti excusare se valeant. In For-
mulario exhibentur quinque propositio-
nes, ut excerptæ ex libro, cui titulus

Augustinus, & damnata in sensu ab Auctore intento, absque ulla ambiguitate verborum; ita ut mendacissime profiteatur obedientiam Ecclesiae quisquis hoc idem jurejurando confirmare detrectat. Sed & se ipsos obstringunt gravissimo perjurii crimen: quoniam Alexander VII. veram, ac totalem obedientiam se velle declaravit, nec aliquam tam in gravi negotio exceptionem seu restrictionem unquam admissurum: uti testatur in Bulla *Vinea Domini* data anno 1705. Clemens XI. Si autem hunc in exponenda Prædecessoris sui mente, vel in damnanda hæc nova jurandi methodo, similiter errasse autemabunt; videant se Pastori universalis Ecclesiae hoc etiam denegare, quod

definire valeat quale sit licitum, & quale illicitum Juramentum. Si autem hoc non audeant afferere; abstineant prorsus à Juramento, quod Pontifex pernicisum, & impium esse declarat. Nec Pontifex tantum, sed & Theologi prorsus omnes; necnon & Secta Janseniana quamplurimi, qui cæteris perjurii crimen objiciunt. Nescio tamen, an istorum pervicacia illorum superet impietatem. Meminerint scriptum in lege Domini, Exodi xx. 7. *Nec enim habebit instrumentum Dominus eum, qui assumperit nomen Domini Dei sui frustra*: quod & Gentes tanquam Deorum Oraculum apud Herodotum servaverunt:

Ἄλλος πόνος εἶνιν ἀνάνυμος, καὶ ἔτι χεῖρες,
Οὐδέ ποδες, πρεπνῶς δὲ μετέρχεται εἰσόνε πασαρ
Συμμαρφας ὀλέσῃ γενεὴν, καὶ οἵκοι ἀπαντα.

Id est,

*At Juramento quædam est sine nomine proles,
Trunca manus, & trunca pedes; tamen impete magno
Advenit, atque omnem vastat stirpemque, domumque.*

Legant & Zachariæ Prophetiam cap. v. vers. 3. & 4. Ego namque ut librum ad extrema perducam, & novissima conferam primis, hæc, aliaque scripta omnia Romanae Ecclesiae Pastori & Capiti omnino subiiciens Pelagianam, Semipelagianam, Lutheranam, Calvinianam, &

Jansenianam hæresim, cæterasque omnes damno atque anathematizo, non obsequioso Jansenistarum silentio, sed manifesta confessione, sincero corde, ac simplicissimo, apertissimo, purissimoque jurerando.

DE